

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Život a dílo Ladislava Lábka

Anna Peřinová

**Bakalářská práce
2008**

**University of Pardubice
Faculty of Philosophy**

Life and Work of Ladislav Lábek

Anna Peřinová

**Bachelor paper
2008**

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra historických věd
Akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna PEŘINOVÁ**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**

Název tématu: **Život a dílo Ladislava Lábka**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Ve své bakalářské práci věnované Ladislavu Lábkovi se zaměřím na osobní korespondenci. Pokusím se o vytvoření profilů osobností, jež ho obklopovaly. Rovněž nastíním studijní léta a první světovou válku na podkladu osobních zápisků mladého Lábka. Do obecné části bych zahrнула atmosféru doby. Závěrečné kapitoly by měly pojednávat o Lábkově přínosu a odkazu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Archiv města Plzně, fond literární pozůstalosti - Ladislav Lábek.

Marie Maderová - Petr Mazný, Plzeň očima Ladislava Lábka, Plzeň 2003.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. František Šebek

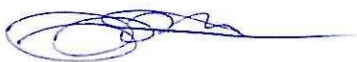
Katedra historických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

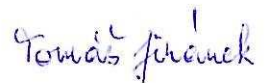
31. března 2008

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2007

Souhrn

Ve své práci přibližuji osobnost Ladislava Lábka tak, jak ho doposud zná jen úzký okruh lidí. Od doby Lábkovy úmrtí uběhlo již mnoho let a bylo napsáno mnoho článků, které o něm však pojednávaly pouze jen jako o muzejníkovi, odborném zaměstnanci či vlasteneckém nadšenci. Do dnešní doby tak nebylo zpracováno souhrnné dílo, které by se věnovalo životu této významné osobnosti. Dosud má v tomto směru největší zásluhy především PhDr. Miloslav Bělohlávek. K vydání ucelené publikace by zajisté bylo třeba vynaložit mnoho úsilí z mnoha stran. Zaměřila jsem se především na jeho mladá léta, která byla postižena hned několika životními zvraty jako častá úmrtí v rodině, obtížná finanční situace, nezáviděníhodný výkon vojenské služby, nepřející obchodnická dráha i narukování na frontu v době 1. světové války. Lábkův život však provázela i radost z drobných pracovních či sběratelských úspěchů, potěšení z podílení se na výchově mladších sester a nadšení z vlastní rodiny, kterou až do své smrti zahrnoval láskou i věděním.

Klíčová slova: Ladislav Lábek, Národopisné muzeum Plzeňska, Korespondence, Studium, Jubilejní zemská výstava, Národopisná výstava, Vojenská služba, Obchod.

Summary

In my work I describe a personality of Ladislav Lábek how we have not known him yet. Since his death authors have written many articles about him but most of them have narrated about a fantastic flunder and leader of museum or about a patrioti entusiast. Up to now we have no summary work about Labek's life. Ceasede archivist PhDr. Miloslav Bělohávek wrote many articles about Ladislav Lábek and described Lábek's life in a few chapters of his book. I emphasise mainly early years of Lábek's life, for example important events in his life, often deaths in his family, financial situation, military services, apprentice services and his point up to the World War I. In Lábek's life we find many successes in his work and collecting or in upbringing of Lábek's sisters and his own family.

In the *Life and work of Ladislav Lábek* I tried to deal aspects aforesaid hereinbefore.

Key's words: Ladislav Lábek, Ethnographical Museum of Plzeň, Correspondence, Education, Jubilee Land Exhibition, Ethnographical Exhibition, Military services, Trade.

Ráda bych poděkovala rodině Ladislava Lábka, převážně paní Věnceslavě Homolkové, Ludmile Láskové a Vladimíru Rosenbaumovi, za jejich vřelé přijetí, milé rozhovory i úsilí, jež vkládají do zachování odkazu svého otce, dědy a strýce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům státních vědeckých knihoven a archivářům PhDr. Štěpánce Pflegerové a Mgr. Adamu Slámovi z Archivu města Plzně za vytvoření příjemného studijního prostředí. Mé poděkování patří rovněž mým přátelům a rodině, kteří mne po celou dobu psaní podporovali. Především však děkuji PhDr. Františku Šebkovi za jeho trpělivost, odborné rady a velmi přínosné podněty.

Obsah

1	Úvod	1
2	Ladislav Lábek	5
2.1	<i>Lábek očima historiků a přátel</i>	5
2.2	<i>Lábková publicistická a osvětová činnost</i>	12
2.3	<i>Osobnost Ladislava Lábka</i>	17
2.4	<i>Počátky sběratelské činnosti</i>	19
3	Rodinné kořeny	24
3.1	<i>Domov</i>	24
3.2	<i>Sourozenci</i>	28
3.3	<i>Ladislavova rodina</i>	31
4	Korespondence sester	34
4.1	<i>Atmosféra doby</i>	34
4.2	<i>Školní peripetie</i>	36
4.3	<i>„Matička“ Praha</i>	40
4.4	<i>Ve zdravém těle, zdravý duch</i>	41
4.5	<i>Vztah sourozenců</i>	43
5	Studijní léta	44
5.1	<i>Škola obecná a měšťanská</i>	44
5.2	<i>Škola obchodní</i>	46
5.3	<i>„Já jdu jen na tanánek vycízat a pžídu hned!“</i>	48
5.4	<i>Jubilejní zemská výstava v Praze</i>	50
5.5	<i>Národopisná výstava</i>	52
6	Vojenská služba	54
6.1	<i>Obecná charakteristika</i>	54
6.2	<i>Vojenský výcvik</i>	55
7	Obchodnické počátky Ladislava Lábka	60
7.1	<i>U firmy Leopold Lóbl a Neumann a Chmelíček (1898 – 1900)</i>	61
7.2	<i>Karlovy Vary (1. 9. 1900 – 1. 8. 1901)</i>	62
7.3	<i>Reinhold Schrátter (2. 8. 1901 – 15. 2. 1902)</i>	68
7.4	<i>Praha (16. 4. 1902 – 14. 8. 1905)</i>	69
7.5	<i>Obchodní družstvo v Plzni I (15. 8. 1905 – 15. 9. 1907)</i>	73
7.6	<i>Praha (16. 9. 1907 – 1. 1. 1909)</i>	74
7.7	<i>Obchodní družstvo v Plzni II (1. 1. 1909 – 31. 8. 1909)</i>	76
7.8	<i>U cíle (1909)</i>	77
8	Velká válka pohledem L. L.	79
9	Závěr	80
10	Seznam literatury a pramenů	82
11	Seznam příloh	85
12	Resumé	107

1 Úvod

Ladislav Lábek, zakladatel a dlouholetý ředitel Národopisného muzea v Plzni, spisovatel, historik, mecenáš a vlastenecký nadšenec, se narodil dne 27. 1. 1882 v Plzni. Zemřel tamtéž 26. 5. 1970¹. Patřil ke kultivovaným autodidaktikům, kteří se z touhy po vzdělání dopracovali již v mládí k myšlenkové kázni a vědeckému úsudku.²

Mé první setkání s Ladislavem Lábkem proběhlo prostřednictvím Archivu města Plzně při zpracovávání seminární práce s názvem *Zaniklé muzejní spolky Plzeňska*. Osobnost Ladislava Lábka mne natolik zaujala, že jsem se rozhodla věnovat se jeho osobnosti podrobněji. Především doplním nejasnosti z období jeho dospívání a mladických let. Mapování Lábkova života v pozdějším období by mělo být obsaženo v diplomové práci Bc. Jany Synkové, studentky Západočeské univerzity v Plzni.

K námětu *Život a dílo Ladislava Lábka* mne vedl zármutek nad upadajícím zájmem o jednoho z nejvýznamnějších muzejníků, vlastenců a velikánů Plzeňska, kteří byli pochopeni a doceněni až po své smrti.

Doposud o něm bylo napsáno pouze několik článků, statí nebo kapitol. Nejvíce pozornosti věnoval Ladislavu Lábkovi jeho kolega, nedávno zesnulý, PhDr. Miloslav Bělohávek³.

Úvodní část mé práce pojednává o osobnosti Ladislava Lábka pohledem historiků a kolegů. Pokusím se o jeho souhrnný profil prostřednictvím tiskových médií, tedy skrze slova jeho kolegů a přátel. Do této úvodní kapitoly dále zahrnu *Sběratelskou činnost Ladislava Lábka* z důvodů vyzdvižení sběratelských počátků. Upozorním na zodpovědnost, píli a vytrvalost, s jakou sbíral národopisný materiál (muzejní předměty i archiválie). Nutno podotknout, že nadšení pro shromažďování ho provázela již od útlého věku. Během svého života zachránil před zničením, zakoupil či obdržel nespočetné množství materiálu. V tomto případě půjde o komparaci převážně lábkových vzpomínek⁴ a jeho osobních deníků,

¹ Od roku 1968 se Lábkův zdravotní stav stále zhoršoval. V případě potřeby byl lékařem navštěvován v domácím prostředí. Zemřel v rodinné vile, obklopen svými nejbližšími. Pokud mu to zdravotní stav jen trochu dovolil, aktivně se podílel na záchraně a obnově památek.

Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.

² WIRTH, Zdeněk. Úvod. In *Minulosti Plzně a Plzeňska*. 1. díl. Plzeň, 1958, s. 6. ISBN nepřiděleno.

³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Anna – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 39-40. ISBN 80-86334-01-5.

⁴ Archiv města Plzně (dále jen AmP), Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 1-48.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 49-100.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 101-138.

zápisníků⁵, které vznikaly bezprostředně po událostech. V konkrétních ukázkách odkazují na výše zmíněnou podkapitolu. Lábkovy rukopisy lákají nejednoho badatele. Jejich obsah je z části uveřejněn pouze v knize od Miloslava Bělohlávka, *Vzpomínky na starou Plzeň*⁶. Bělohlávek uveřejnil transliteraci zhruba poloviny Lábkových pamětí.

Právě odtud začíná můj vlastní badatelský počín a přínos. Odtud se budu snažit, zejména na základě archivních pramenů, dokladovat významné mezníky z Lábkova život a přiblížení jeho rodinného zázemí z raného mládí.

Dále se seznámíme s *kořeny* rodiny Lábků. Pokusím se nastínit útrapy, které sužovaly jeho rodiče (odrážející se na Lábkově osobnosti), například častá změna domova, finanční situace rodiny, obchodní úspěchy i neúspěchy, bolest ze ztráty nejbližších, ale i radosti z nově narozených.

Pozastavím se u symbolu rodiny Lábků, rodinné vily, kde doposud vládne láskyplná atmosféra. I přes finanční nákladnost stavby Lábek vytvořil pevný, stabilní a poklidný domov pro další generace své rodiny.

Pozornost zaměřím na výčet sourozenců Ladislava Lábka, jejich vzájemný vztah, vliv. Dodnes je to, bohužel, velká neznámá pro nejednoho autora. Za všechny uvádím PhDr. Marii Maderovou⁷. Ve své nedávno vydané knize se dopustila nejednoho omylu. Pro Lábkovu rodinu byla zřejmě nejcitelnější přehlédnutí existence nejmladší z Ladislavových sester, Anny Lábkové, provdané Rosenbaumové. Z dochované korespondence sester⁸ se pokusím zjistit atmosféru doby i předmět zájmu jednotlivých sourozenců. Dopisy rodiny Lábků jsou beze sporu nejcennějším podkladem k proniknutí do rodinného soukromí.⁹ Do dnešní doby z nich ovšem nebylo čerpáno ani s nimi nebylo jinak nakládáno.

Ladislav Lábek za svého života nedosáhl vědeckého ani akademického titulu. Přesto mu za jeho zásluhy právem náleží jedno z předních míst mezi plzeňskými osobnostmi, jako byl Dr. Zdeněk Wirth nebo PhDr. Miloslav Bělohlávek.

V rámci tohoto úseku se vynasnažím o podrobnější rozbor Lábkova studia, jeho školních výsledků a učitelů, kteří Lábka ovlivnili. Do dnešní doby byla uveřejněna pouze neúplná jména některých pedagogů a to díky Lábkově, již zmiňovaným vzpomínkám.

⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 33, karton LP 2159, osobní zápisník 1903.

⁶ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Vzpomínky na starou Plzeň*. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9.

⁷ MADEROVÁ, Marie – MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábka*. Plzeň, 2003. ISBN 80-239-1693-9.

⁸ Za sledované období 1900-1908 máme k dispozici 29 dopisů a 3 pohledy od nejstarší sestry Marie, 28 dopisů a 1 pohled od prostřední Boženy a 5 dopisů a 1 pohled od nejmladší sestry Anny.

⁹ Z let 1900 – 1908 se nám po Lábkových rodičích dochovalo zhruba 232 dopisů, 37 korespondenčních lístků a 4 pohlednice, vzešlé z činnosti Františka a Kateřiny Lábkových. V případě sester se jedná o 62 dopisů a 5 pohlednic. Taktéž let 1900 – 1908.

Studijní výsledky taktéž nebyly v žádné podrobnější analýze přiblíženy. Východiskem mi budou třídní knihy Obchodní akademie královského města Plzně.¹⁰

Podkapitolou *Já jdu jen na tanánek vycízat a pzídu hned!* připomenu, že i Lábek v mládí patřil do řad „uličníků“ jako většina z nás.

Za neméně důležitou součást považuji Lábkovy vzpomínky na *Jubilejní zemskou výstavu v Praze roku 1891*. Tento podnik ovlivnil mladého Lábka natolik, že mu věnoval jeden ze svých rukopisů. Především ale odstartoval horlivou sběratelskou činnost. Neopomenu ani Lábkovu reflexi na *Národopisnou výstavu v Praze z roku 1895*. Údaje zpracuji na základě dosud neuveřejněných rukopisů i osobních vzpomínek¹¹. Jubilejní zemskou výstavou opustíme téma raného mládí i sbírkovou činnost.

Etapu mladého života uzavřu až vojenskou službou i peripetemi s ní spojené. Záměrně ji řadím v tomto pořadí, i přes časový nesoulad, kdy z chlapce se definitivně stává muž. Na Ladislava měla nemalý vliv, převážně po psychické stránce. K bádání využiji osobní korespondenci¹² i odbornou literaturu¹³.

Nedílnou součástí budou *Obchodnické počátky Ladislava Lábka*. Pro upřesnění uvádím, že tiskem vyšly pouze podkapitoly věnované učňovským létům v Plzni. Autorem byl již zmiňovaný PhDr. Miloslav Bělohlávek¹⁴.

Celé povídání uzavřu nástinem Velká válka pohledem L. L. K tomuto tématu je v Archivu města Plzně k dispozici široká škála materiálů. Od korespondence po válečné deníky¹⁵.

Osobností Ladislava Lábka se zabývalo již mnoho badatelů. Nejčastěji ovšem vycházeli pouze z osobních pamětí. Ve své práci se pokusím o doplnění i zpřesnění některých skutečností. Především svůj zájem obrátím na dosud neprozkoumané prameny jako korespondenci, osobní zápisníky, rukopisy a laskavé vyprávění Lábkovy rodiny.

¹⁰ AmP, Obchodní akademie, sign. 11a349, rukopis třídní knihy, s. 12.

AmP, Obchodní akademie, sign. 11a346, rukopis třídní knihy, s. 23.

¹¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/3, Vzpomínka na Národopisnou výstavu v Praze 1895, rukopis.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis.

¹² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/70-1/127, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

¹³ BROFT, Miroslav. *Vojenské dějiny Československa*. 2. Praha, 1986. s. 438. ISBN 80-206-0056-6.

¹⁴ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Vzpomínky na starou Plzeň*. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9

¹⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 37-40, karton LP 2159, osobní zápisníky z let 1914 – 1918.

Motto

„Pravá moudrost nebývá na kabátě, ale v nitru člověka“

Ladislav Lábek

2 Ladislav Lábek

2.1 Lábek očima historiků a přátel

Dějiny národopisu řadí Lábka k významným osobnostem. Sám se však za etnografa nepokládal, a to vzhledem k oboru svého původního studia a pro tak specializovanou profesi, jako byl tehdy aplikovaný národopis. V etnografii byl „*selfmademanem*“ v tom nejlepší významu slova a podobně jako Karel Černošský se pokládal za historika kultury (nikoli za kulturního historika v dnes chápaném smyslu).¹⁶ L. Lábek, jak ve svých pracích, tak i ve sběru muzejních a dokumentárních předmětů, se stal vlastně zakladatelem etnografie města. Díky těmto zásluhám jej lze považovat za průkopníka¹⁷. Národopis pro něj nezahrnoval jen úzkou dějinnou oblast selského lidu, ale všechny společenské vrstvy v městě a kraji, jež tvořili lid a národ, a všem věnoval stejnou pozornost¹⁸. Pavel Preiss dokonce Lábka označil za nestora českých muzejníků.¹⁹

Patřil mezi velmi dobré fotografy – amatéry a v Kroužku přátel starožitností shromáždil několik nadšených fotografů. Ti svými snímky dokumentovali nejen město Plzeň, ale i celé široké Plzeňsko. Z toho dodnes těží Národopisné oddělení Západočeského muzea, dřívější Národopisné muzeum Plzeňska²⁰, které má vynikající sbírku starých negativů právě díky Lábkovi²¹.

Z fotografií poznával mnoho. Sledoval vývoj oblečení, způsob života, vybavení domácností, zábavy lidí, život městské společnosti po všech stránkách²².

¹⁶ KUNZ, Ludvík. Muzeologické dílo Ladislava Lábka 1915 – 1963. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 62. ISBN 80-7247-031-0.

¹⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 71. ISBN 80-7247-031-0.

¹⁸ WIRTH, Zdeněk. Ladislav Lábek. In *Umění 14*. Praha, 1942 – 1943, s. 46. ISSN nepřiděleno.

¹⁹ PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea*, oddíl věd společenských 126, 1957, s. 76. ISSN nepřiděleno.

²⁰ Národopisné muzeum Plzeňska bylo vedle Národopisného muzea československého organizačně samostatné. Sídlo Národopisného muzea Plzeňska se nacházelo ve starém Gerlachově domě (majetek města Plzně) v Mansfeldově ulici č. 4 v Plzni. L. Lábek zde byl zaměstnán jako správce sbírek. Národopisné muzeum Plzeňska bylo spravováno pěti členy v zastoupení muzejní kuratorii (pět zástupců města Plzně). Spolu s dalšími šesti členy ze Společnosti pro národopis a ochranu památek v Plzni a okolí. Sbíral památky ze život jednotlivců jak ve městě, tak na venkově. Sbírkou a nábytkem byl odhadnut na 3.000.000 Kč.

Archiv města Plzně (dále jen AmP), Spolkové oddělení, inv. č. 175, sign. 183, karton K 31. Kancelářská agenda. AmP, Spolkové oddělení, inv. č. 50, sign. 50, karton K 10. Kancelářská agenda.

AmP, Spolkové oddělení, inv. č. 50, karton K 77. Kancelářská agenda.

²¹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 65. ISBN 80-7247-031-0.

²² BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 71. ISBN 80-7247-031-0.

Předmětem jeho zájmu byla historická vlastivěda, národopis, numismatika, výtvarné umění, ochrana památek, sběratelství, muzejnictví, byl i editorem vlastivědných prací²³. Sledoval rozvoj obchodu, řemesel, zejména uměleckých, stavební vývoj města a celé společnosti, a to společnosti především 19. století, které věnoval několik knih a studií. K těmto svým pracem využíval nejen archivní prameny, ale především dobový tisk²⁴. Všiml si bedlivě i ostatních oborů lidové kultury, sídel, staveb, venkovské domácnosti, zemědělství, zvyků a pověr, pohádek, pověstí, písní, lidového léčení atd.²⁵. V jeho zájmu byla tedy zejména plzeňská společnost na přelomu 19. a 20. století.

V první polovině 20. století, zejména v meziválečném období, byl Ladislav Lábek skutečně významnou a neobyčejně výraznou osobností kulturního života města Plzně²⁶. Plzeň se teprve tehdy začala přetvářet ve velkoměsto. Přežívaly tu staré patriarchální vztahy a zvyky, které měly velký vliv na mladého jinocha, na jeho utváření a jejich odraz si nesl celý život v sobě. Byly to tradice doznívajícího, v Plzni opožděného národního obrození. Nadšení pro vlast a národ se mu stalo základem veškerého konání. Plzeň mu byla nejbližším, nejvroucnějším místem milované vlasti. Proto v jeho díle nacházíme ten nesmírný a stálý obdiv k městu Plzni, k jeho obyvatelům. Jeho pohled na ně je proto vždy shovívavý a odpouštějící.²⁷

Na mladého Lábka měly také vliv dva významné podniky – Jubilejní zemská výstava v roce 1891 v Praze a pražská Národopisná výstava z roku 1895. Té druhé se však pro studijní neúspěchy zúčastnit nemohl. Jeho vzpomínkám z obou výstav je věnována samostatná kapitola.

Byl veden touhou po poznání dějin a kultury svého rodného města i kraje. Snažil se od útlého mládí dostat k musejní práci, ale životní okolnosti ho vedly k výběru jiného povolání. I přesto jeho touha po vědecké a sběratelské práci byla na prvním místě²⁸.

Tento skromný, obětavý badatel zasvětil celou svou činnost poznání rodné Plzně i Plzeňska. Zasáhl svým mnohostranným úsilím do vývoje naší národopisné vědy.²⁹

²³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18. Plzeň, 1982, s. 275. ISBN nepřiděleno.

²⁴ Tamtéž, s. 276.

²⁵ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 102. ISSN nepřiděleno.

²⁶ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie* 7. Plzeň, 1998, s. 65. ISBN 80-7247-031-0.

²⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18. Plzeň, 1982, s. 275. ISBN nepřiděleno.

²⁸ KRAMAŘÍK, Jan. Ladislav Lábek pětasedmdesátníkem. In *Numismatické listy* 12, 1957, č. 1, s. 208. ISSN nepřiděleno.

²⁹ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 100. ISSN nepřiděleno.

Školní učení L. Lábek příliš nemiloval. Z otceva přání vstoupil po ukončení měšťanské školy na obchodní akademii a poté do učení ke svému otci. Po vyučení působil řadu let jako praktikant či účetní u různých firem v Plzni, ale i v Karlových Varech a v Praze. Byly to především obchody s papírem. A právě práce v papírenském průmyslu jej inspirovala natolik, že se jedním z jeho životních cílů stalo založení vlastního papírnictví. Pilně střídal ze svého platu, žil velmi skromně, jen aby měl základ pro vlastní obchod, což nakonec r. 1909 uskutečnil.³⁰

Ladislav Lábek nebyl do nastoupení vedoucího místa v muzeu profesionálním vědeckým pracovníkem. Scházelo mu absolvování vysokoškolského studia, k němuž byl neustále vybízen předními našimi odborníky. Za všechny např. Zdeňkem Wirthem. Pro absolvování vysokoškolského studia nebyla v mládí možnost a v pozdějším věku jej zaujala navíc práce v muzeu do takové míry, že už na návštěvu univerzity nebylo ani pomyslení³¹. Mnoho pro něho znamenaly přednášky dr. Karla Prokopa a zejména dr. Josefa Pekaře, v r. 1905 z cyklu „*Základy českých dějin*“.³²

Se vznikem samostatného státu nastoupil na místo ředitele Národopisného muzea Plzeňska. Učňovská léta byla přerušena pouze několikrát a to z důvodů povinného výcviku v rámci domobrany.

Prvním významným Lábkovým počinem bylo založení Kroužku přátel starožitností roku 1909³³. Soustřeďovali se zde všichni milovníci památek, numizmatikové, obrázkáři, sběratelé porcelánu a skla, národopisci. Pořádali přednášky o Plzni, jejích památkách stavebních, předměstích a hřbitovech, o poutních místech a životě města v minulosti³⁴. Tím začíná činnorodá vlastivědná práce, která jej přivádí mezi kulturní pracovníky města, kde si získal během let pevné a přední místo. Za dva roky ke Kroužku přibyla Společnost pro národopis a ochranu památek Plzeňska a ta si vytkla jako hlavní úkol vybudovat národopisné

³⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 66. ISBN 80-7247-031-0.

³¹ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 100. ISBN nepřiděleno.

³² BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 67. ISBN 80-7247-031-0.

³³ Od roku 1919 probíhala při každé schůzi přednáška na nejrůznější témata. Roku 1928 byl reorganizován a jeho funkci převzala Společnost pro národopis a ochranu památek. Spisovou agendu, výsledek jejich činnosti, věnoval Lábek roku 1958 Archivu města Plzně.

Stala se cenným materiálem pro vývoj památkové péče v Plzni.

AmP, BĚLOHLÁVEK, Miloslav, Úvod k inventáři, Kroužek přátel starožitností v Plzni 1909 – 1928, č. inv. VIII- 5, s. 2.

³⁴ ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 43-45, 1946, č. 51-53, s. 141. ISSN nepřiděleno.

muzeum.³⁵ Byly zde dva proudy, jeden studijní a druhý praktický, oba těsně spjaty, vyvolány dobou a potřebou. Vznik proudů vzbudily obavy z rychlé výstavby Plzně a ztráty její historické krásy, již město budovalo staletí³⁶.

Kroužek se také zasloužil o opravu Gerlachovského domu, který se stal sídlem Národopisného muzea. Základem muzejních sbírek byly předměty, soustředěné roku 1911 na velké Národopisné výstavě Plzeňska, jež vzbudila velkou pozornost (12 000 návštěvníků)³⁷.

Z Lábkova podnětu bylo založeno Národopisné muzeum Plzeňska, otevřeného v roce 1916, dnes oddělení Západočeského muzea. S pomocí přátel a lidí podobně smýšlejících zde shromáždil velké bohatství materiálu. Dodnes jim vděčíme za jeho mimořádnou dokumentaci³⁸. Společnost byla ustanovena za účelem založení, vybudování i dalšího vedení Národopisného muzea Plzeňska. Dle smluv s městem opatrovala sbírky, restaurovala je a konzervovala.³⁹

³⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Ladislav Lábek. In *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2003, s. 39-40. ISBN 80-86334-01-5.

³⁶ KRAMARÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 100. ISSN nepřiděleno.

³⁷ PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábků. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957, s. 76. ISSN nepřiděleno.

³⁸ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínky na Ladislava Lábků. In *Numismatické listy* 32, 1977, č. 2, s. 88. ISSN nepřiděleno.

³⁹ Posláním Společnosti bylo pečování o uchování památek přírodního rázu krajinného, obracet pozornost k stavbám i jiným památkám umělecky nebo historicky cenným. Sídlo Společnosti bylo v Plzni. Dne 25. 4. 1911 byly schváleny stanovy, kterýchž změně došlo 15. 10. 1914. Prostředky získávala ze státních subvencí, darů, vybíráním vstupného do sbírek a z členských příspěvků. Společnost byla reprezentována předsedou. Nejdéle tento post zastával pravděpodobně JUDr. August Skřivan, jež byl předsedou od roku 1930. Dle stanov hovoříme o Spolku nepolitickém. Nesměl vyvíjet činnost politickou ani se jí účastnit ani činnost, která jest mimo obor působnosti stanovami předepsaná. Po dlouhých neúspěších se podařilo Společnosti zakoupit a restaurovat Gerlachův dům. Byl zde opatřen dozor a přijat správce sbírek. Společnost dále úspěšně získala a připojila Chotětovský dům k muzeu. Do okupace vydávala pravidelně ročenky muzea jako bezplatný členský požitek. Vydávala periodické zprávy, avšak po 3. čísle bylo vydávání zastaveno. Po celou dobu (minimálně do roku 1952) byla vědecká i popularizační činnost Společnosti živá a úspěšná. Společnost byla po dlouhou dobu jedinou složkou pěstující národopis Plzeňska. Teprve po vzniku jiných institucí („Krajské výzkumné osvětové středisko při LUH“ a „Krajský a okresní poradní sbor pro národopis“) zaměřila se na hmotnou podporu muzea a propagaci muzejní práce mezi členy. Již roku 1952 získávala peněžní prostředky jen z darů a členských příspěvků. Společnost se za dobu své existence musela potýkat s mnoha úskalími. Z mnoha důvodů tak několikrát čelila úřadům. Pomíneme-li nejen zakladatelské a následné finanční nesnáze, přibývalo jejím členům nemálo vrásek i s obhájáním své aktivity. Roku 1930 nastala řada nedorozumění ohledně vykonávání administrativních prací pro časopisy: *Plzeňsko*, *Mladá Stáží*, *Památná místa našeho kraje*. Tyto práce opatroval L. Lábek ve svém obchodě v Plzni, Třída Českých legií č. 2. Poté, co se obchodu vzdal, činila tak nezištně jeho sestra Marie Lábková. V místnostech obchodu M. Lábková rozesílala časopisy navenek i pro místní odběratele. Při ztrátě složenky nebo dodatečném odběru jednotlivého čísla platil odběratel přímo v obchodě. Tyto částky byly poté předávány příslušnému pokladníkovi. Zemský úřad v Praze, prostřednictvím Okresního úřadu, na soustavně naléhání plzeňských knihkupců prošetřoval, je-li zákonné činit tyto úkony v prostorách obchodu a to nezištně a může-li být slečna Marie Lábková i na dále zprostředkovatelem ve zvláštních případech. Dne 9. 3. 1950 po revizi spolkového katastru Okresní velitelství informovalo Spolek, že již celá léta nevyvíjí žádnou aktivní spolkovou činnost, a proto uvažovalo o jeho vymazání ze spolkového katastru. Jednatel Kraje dokladoval aktivní činnost a spolupráci s KNV a s Výzkumným střediskem při LUH v Plzni. Spolek svou existenci na několik let obhájil. Závažnější potíže nastaly Jiřímu Krajerovi, který téhož roku obdržel obřad s hrozbou pěti dnů vězení nebo pokutou 2000 Korun, za neoznámení valné hromady, která se konala 16. 8. 1950. Krajer se v té době nacházel v Brně jako vedoucí skupiny národopisné při ČSM a poté na dvouměsíční brigádě v Jednotném zemědělském družstvu Poběžovice. K omylu nedošlo jeho vinou a režim mu prohrašek prominul.

Válka v roce 1914 silně narušila Lábkovu muzejní a literární práci, avšak nezastavila ji zcela. I ve frontových podmínkách se na ni soustředoval, promýšlel ji a i za tak těžkých válečných podmínek si našel čas pro napsání několika článků, v nichž se soustředil na sběratelství, muzejnictví a plzeňské výtvarné umění⁴⁰. Válka sice vyhnala Lábka z muzejní pracovny, ale při každé příležitosti se vracel k této své lásce a snášel materiál, třídil jej, popisoval, katalogizoval, inventoval, fotografoval, až vybudoval vzornou administrativní kancelář, s moderním a do té doby nevídaným katalogizačním aparátem, který mohl každému muzeu sloužit za vzor⁴¹. Po převratu roku 1918 přenechal obchod sestřím a věnoval se plně řízení Národopisného muzea Plzeňska, pro který získal roku 1932 také přílehlý Chotětovský dům⁴². Obchod převzaly jeho sestry Marie a Božena Lábkovy, i když Ladislav na něm měl stále značný řídicí a iniciativní podíl. Zejména pak v druhém obchodu tzv. Svěrázu, kde se prodávaly kroje, umělecký průmysl, lidové výrobky, hračky atd.⁴³. Ve Svěrázu byly rovněž navrhovány dětské oblečky.⁴⁴

Od první chvíle své muzejní činnosti se Ladislav Lábek staral, aby Národopisné muzeum Plzeňska nebylo pouhým skladištěm materiálu nebo honosnou instalací sbírek, ale aby mohlo sloužit poznání a vědeckému bádání. Každý předmět opatřil kartotéčním lístkem, na kterém byl kromě záznamu místa uložení, podrobný odborný popis předmětu a uvedeny jeho rozměry. Vedle toho byly na lístku údaje o získání předmětu, případně záznam o příslušné literatuře. Tyto lístky byly pak řazeny podle věcných hesel, takže každému

Od roku 1952 můžeme sledovat postupný úpadek Společnosti. Docházely finanční zdroje, zmenšoval se počet členů a tím i počet peněžních příspěvků, klesalo nadšení pro záchranu či obnovu památek, upadala veřejná přednášková činnost. V posledních letech vyvíjela jen interní přednáškovou činnost a seznamovala zájemce s přírůstkem muzejních sbírek. Nebylo tedy jiného zbylí a Společnost pro národopis a ochranu památek v Plzni a okolí dne 16. 10. 1961 oznámila Odboru pro vnitřní věci městského národního výboru dobrovolnou likvidaci. Předchozí jednání o jejím připojení jako venkovského odboru Národopisné společnosti československé v Praze neměla kladný výsledek a Společnost v Plzni svou strukturou neodpovídala plnému požadavku zřízení kroužku dobrovolných spolupracovníků muzea. Nepatrné jmění, které zbylo po měnové reformě v roce 1953, získané jen z dobrovolných příspěvků stále se zmenšujícího počtu členů, bylo běžně obráceno jen ve prospěch Národopisného oddělení muzea v Plzni, jehož podpoře byla její činnost výhradně zaměřena. Ve většině případů zde šlo o nákupy drobných sbírkových předmětů, které byly darem předávány národopisnému oddělení muzea. Společnost se ve skutečnosti rozešla již roku 1959, ale až o dva roky později následovalo její vymazání ze spolkového rejstříku.

Archiv města Plzně (dále jen AmP), Spolkové oddělení, inv. č. 175, sign. 183, karton K 31. Kancelářská agenda. AmP, Spolkové oddělení, inv. č. 50, sign. 50, karton K 10. Kancelářská agenda.

AmP, Spolkové oddělení, inv. č. 50, karton K. 77. Kancelářská agenda.

⁴⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 39-40. ISBN 80-86334-01-5.

⁴¹ ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 43-45, 1946, č. 51-53, s. 142. ISSN nepřiděleno.

⁴² PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957, s. 76. ISSN nepřiděleno.

⁴³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie* 7. Plzeň, 1998, s. 69. ISBN 80-7247-031-0.

⁴⁴ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

badateli byla umožněna rychlá orientace ve sbírkách. Samotné předměty byly pečlivě uloženy a konzervovány⁴⁵. Lábek měl pevný cíl a plán – vybudovat vědecký ústav s dokonalou dokumentací, v níž by se mohl každý zájemce snadno orientovat⁴⁶. Šlo mu o to, aby Národopisné muzeum Plzeňska mohlo dát co nejlepší informaci o Plzni a jejím okolí, případně o celých západních Čechách. Dbal, aby v muzeu byl i srovnávací materiál, byť jen bibliografický. Proto založil archiv kulturně historický, rodový, místopisný, hudební a zejména rozsáhlý archiv národopisný, rozdělený podle jednotlivých oborů etnografie a folkloristiky. Tam shromáždil ohromné množství excerpce z literatury, výstřižků z časopisů a novin, bibliografických údajů, fotografií atd. Zde zdůrazňují, že z valné většiny pracoval na vybudování tohoto archivu sám, podobně jako na katalogizaci sbírek. Není divu, že Ladislav Lábek byl posléze vyzván Národopisnou společností československou k uveřejnění svých zkušeností⁴⁷. Ve sběru materiálu pro sbírky uplatnil svou zkušenost a odbornou praxi, ve vědeckém uspořádání a exploataci jeho sbírek prokázal své rozsáhlé odborné vědomosti⁴⁸. Vypracoval tedy vlastní systém evidence, konzervace, inventarizace, katalogizace a instalace venkovských muzeí, jež popsal v samostatné knize *Nástin praktické muzeologie pro krajská muzea vlastivědná*. Vydána byla v roce 1927⁴⁹. Lábek ve svém nástinu poznamenal: „*Není-li řádné orientace ve sbírkách, jako by museum ani neexistovalo, jest pouhou snůškou materiálu, která působí pouze svým množstvím a rozmanitostí. Pro vědu znamená velmi málo a pohříchu jest tomu tak u většiny našich muzeí.*“⁵⁰ „*Konečně jen lístkovým katalogem lze dospěti k vědecké centralizaci sbírek a k ideálu muzeologie vůbec.*“ „*Tedy jen lístkovým katalogem ožívají muzejní sbírky a srůstají s potřebami našeho denního života*“⁵¹. „Lze říci, že tato rozsahem nevelká publikace je určitým mezníkem v práci tehdejších československých vlastivědných muzeí. Patří mezi jedny z prvních, která se jako vodítko k technice základní dokumentační práce dostává do rukou pracovníkům muzeí. Navíc již bezpečně ověřené rozsáhlou praxí“⁵². V tomto pracovně náročném zaměření muzea vybuďoval Lábek sbírkové fondy, které neměly u nás obdoby co do obsahu, ani co do systému sebrané látky.⁵³

⁴⁵ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 100. ISSN nepřiděleno.

⁴⁶ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Zemřel Ladislav Lábek. In *Národopisné aktuality* 7, 1970, s. 230. ISSN 0862-8351.

⁴⁷ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 100. ISSN nepřiděleno.

⁴⁸ WIRTH, Zdeněk. Ladislav Lábek. In *Umění* 14, 1942 – 1943, s. 46. ISSN nepřiděleno.

⁴⁹ BĚLOHLLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18, Plzeň, 1982, s. 275. ISSN nepřiděleno.

⁵⁰ LÁBEK, Ladislav. *Nástin praktické muzeologie*. In *Sborník Západočeského muzea – Historie* 7. Plzeň, 1998, s. 75. ISBN 80-7247-031-0.

⁵¹ Tamtéž, s. 76.

⁵² KUNZ, Ludvík. Ladislavu Lábkovi k pětasedmdesátým narozeninám. In *Český lid* 44, 1957, č. 2, s. 46. ISSN nepřiděleno.

⁵³ Tamtéž, s. 45.

Kritickou dobou pro Lábkovu muzejní činnost a Národopisné muzeum Plzeňska byla doba okupace. V létě 1943 mu bylo vyhrožováno uzavřením ústavu. I když ústav uzavřen nebyl, Lábkovi byly odebrány klíče, nově se tedy ředitelem stal Němec dr. U. Nicolai z Eisenachu. Zásahy nového ředitele do instalace byly neoborné, protože chtěl jimi mimo jiné dokázat německost Plzně. Lábek se v té době chová neohroženě a jeho přičiněním jsou na konci války zachráněny mnohé předměty, kterým hrozilo zcizení nacisty. Za cenu vlastního nebezpečí se stavěl na odpor, i když byl proti právu a slušnosti předčasně penzionován⁵⁴. Po květnu 1945 se tehdy třiašedesátiletý Lábek vrhl s mladistvým elánem do práce. Během sedmi let zinventarizoval na 10 000 předmětů.⁵⁵

Uváděl sbírky do původního stavu, katalogizoval, shromažďoval a získával mladší odborníky pro muzejní a vědeckou činnost. Pln energie pracoval v muzeu až do odchodu na zasloužený odpočinek, vyplněný literární prací⁵⁶. Jeho velkou předností bylo umění jednat s lidmi, a proto se mu dařilo mít kolem sebe řadu dobrovolných spolupracovníků, kteří mu pomáhali v činnosti pořadatelské, sběratelské aj. S jejich pomocí se mu podařilo plnit záměry muzejní práce, které si předsevzal.⁵⁷

S režimem bojoval i v 50. letech. V roce 1953 padl návrh na vystěhování rodiny Lábků z Plzně. Především byla řeč o Ladislavovi, Boženě a Marii Lábkových. „*Sestry byly přímo fanaticky založené*“. Věnovaly se agitaci mezi lidem pro účast na bohoslužbách. Jako třídní nepřátelé měli být vystěhováni.⁵⁸

⁵⁴ ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 51-53, 1946, č. 43-45 s. 141. ISSN nepřiděleno.

⁵⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 65, 1957, s. 46. ISSN nepřiděleno.

⁵⁶ KRAMARÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 101. ISSN nepřiděleno.

⁵⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2004. s. 39-40. ISBN 80-86334-01-5.

⁵⁸ Státní oblastní archiv v Plzni, Národní výbor Plzeň, nezařazeno, č.j. VB-0017-52/02-1953, spisy.

2.2 Lábková publicistická a osvětová činnost

Činnost Ladislava Lábka byla mnohostranná. Byl vášnivým sběratelem vlastivědného materiálu, který se stal základem musejních sbírek. Měl zásluhy o bohatou rodopisnou, místopisnou aj. dokumentaci, která je uložena v nynějším Národopisném oddělení Západočeského muzea⁵⁹. Své práce psal z obdivu k minulosti, mnohdy až z romantického. Leckdy si nepřipouštěl tvrdou realitu některého aspektu společnosti.⁶⁰

Velké zásluhy získal Lábek svou činností vědeckou i osvětovou, desítkami knih⁶¹, článků, přednášek a výstav⁶². Jeho bohatá knihovna je uložena jako celek ve Státní vědecké knihovně v Plzni. V roce 1971 byla přijata nabídka rodiny Lábkových k odkoupení zděděného knižního souboru. Knihovna byla zaevidována, označena samostatnou signaturou s ukazatelem 20 A, postupně zpracována. Nyní je uložena ve speciálním depozitáři⁶³. Pro seznámení veřejnosti s natolik významným odkazem, uspořádala SVK v Plzni roku 1994 výstavu.⁶⁴

⁵⁹ ŠRAJBOVÁ, Magda. *Knihovna Ladislava Lábka (Seminární práce Státní vědecká knihovna Plzeň)*. Praha, 1996, s. 2. ISBN nepřiděleno.

⁶⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2004. s. 48. ISBN 80-86334-01-5.

⁶¹ Příkladem Lábkovi literární činnosti uvádím výběrovou literaturu:

LÁBEK, Ladislav. *Počátky českého knihtisku*. Plzeň, 1948. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Drogisté a lékárníci ve staré Plzni*. Plzeň, 1948. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav – NEKOLA, Norbert. *Plzeň v letech šedesátých, vznik Občanské záložny a její vývoj*. Plzeň, 1947. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Lidové šperky západočeské*. Plzeň, 1938. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Plzeň v pověsti, legendě, tradici a škádlivce*. Plzeň, 1933. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Lid na Plzeňsku. Obraz jeho života a práce v domě Gerlachovském v Plzni*. Plzeň, 1927. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Stručný národopisný popis Plzeňska i západních Čech vůbec*. Plzeň, 1926.

LÁBEK, Ladislav. *Počátky a rozvoj fotografie v Plzni*. Plzeň, 1924. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Život a moda v Plzni v XIX. stol.* Plzeň, 1923. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Hodináři ve staré Plzni*. Plzeň, 1919. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Z historie plzeňského obchodu*. Plzeň, 1920. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *O vzniku a vývoji lidových výšivek v širším Plzeňsku*. Plzeň, 1925. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Z historie plzeňského obchodu a průmyslu*. Plzeň, 1926. ISBN nepřiděleno.

LÁBEK, Ladislav. *Zkáza staré Plzně*. Plzeň, 1941. ISBN nepřiděleno.

⁶² PREISS, Pavel. *Sedmdesát pět let Ladislava Lábka*. In *Zprávy památkové péče* 17, 1957, č. 1. s. 56. ISSN nepřiděleno.

⁶³ Četné exponáty jsou jediným dostupným exemplářem titulu, často také v unikátní vazbě. Knihovna obsahuje 2532 svazků knih, časopisů a rukopisů. Lábek měl při budování knihovny výhodu ve své odborné zdatnosti a v systematickém přístupu k získávání dokumentů. Knihovna je půjčována pouze prezenčním způsobem.

ŠRAJBOVÁ, Magda. *Knihovna Ladislava Lábka (Seminární práce Státní vědecká knihovna Plzeň)*. Praha, 1996, s. 3. ISBN nepřiděleno.

⁶⁴ Tamtéž, s. 4.

Rovněž je velmi významná a obsáhlá Lábkova publikační činnost. Tu zahájil ve svých 21 letech roku 1903 několika fejetony v Národní politice.⁶⁵

V roce 1907 sepsal dílo „*Moje vyhlídka*“.⁶⁶

A tak začala literární činnost mladého kupeckého příručího, podnětená láskou k minulosti a odkazu minulých generací, jež ho provázela do konce života⁶⁷. Ladislav Lábek vedl své plzeňské čtenáře k přemýšlení a podobně jako umělecké dílo probouzí fantazii, podněcoval, jak uvedl Miloslav Bělohlávek k „*dobásně*“: Čímž chtěl veřejnost podnítit číst mezi řádky.⁶⁸

Jaké odborné vyspělosti dosáhl, o tom svědčí skutečnost, že se stal jedním z autorů reprezentační publikace „*Umění lidu československého*“ z roku 1928.⁶⁹

Literatura v Plzni byla tehdy ovládána především profesory plzeňských středních škol, z nichž nejznámější v celé české veřejnosti byl Karel Klostermann. V tamějším novinářství si vedoucí postavení udržely mladočeské Plzeňské listy (později Český deník), sociálně demokratické noviny Nové doby a křesťansko-sociální Český západ. Z literárních časopisů byly nejhodnotnější Plzeňské besedy (1908 – 1910)⁷⁰. Patří sem dále jeho činnost literární, redaktorská, vydavatelská i výchovná činnost na poli historickém a památkovém. Měl lví podíl na úspěchu časopisu Plzeňsko (1919 – 1936), který patřil k nejlepším vlastivědným časopisům českého venkova⁷¹. Časopis svými kvalitami stál v popředí vlastivědných revue.⁷²

Ladislav Lábek byl přesvědčeným mladočechem. Od roku 1897 četl denně Národní listy. Při hledání kořenů Lábkovy lásky k národu a tradici nesmíme zapomenout na jeho četbu. Jednalo se především o Jana Dolanského *Obrazové dějiny národa českého* (1893) a Jiráskovy *Staré pověsti české* (1894). Rozechvívaly jeho nadšené srdce, kladly základy jeho pozdější vlastní tvorby. V době praktikantských let v Praze vstoupil do Společnosti přátel starožitností a Klubu za starou Prahu. Horlivě navštěvoval jejich přednášky a exkurze. Při jedné přednášce ve Společnosti přátel starožitností v roce 1903 poznal dr. Zdeňka Wirtha, jen

⁶⁵ PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957, s. 77. ISSN nepřiděleno.

⁶⁶ AmP, Ladislav Lábek, karton č. 32e67, *Můj život I*, rukopis 1950, s. 121.

⁶⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 71. ISBN 80-7247-031-0.

⁶⁸ Tamtéž, s. 72.

⁶⁹ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Zemřel Ladislav Lábek, In *Národopisné aktuality* 7, 1970, s. 230. ISSN nepřiděleno.

⁷⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 67. ISBN 80-7247-031-0.

⁷¹ WIRTH, Zdeněk. Ladislav Lábek. In *Umění* 14, 1942-1943, s. 46. ISSN nepřiděleno.

⁷² BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 65, 1957, s. 46. ISSN nepřiděleno.

o čtyři roky staršího vrstevníka. O jejich přátelství svědčí bohatá vzájemná korespondence až do Wirthovy smrti.⁷³

V roce 1909 napsal do Českého západu sérii článků o městě Plzni. Velmi si cenil jejich nadšeného přijetí od Josefa Strnada, ředitele Městského muzea. Pro Lábka to bylo vyznamenání, které si připomínal po celý život.⁷⁴

Avšak fejetony Černá Myť a Věžňové muzeí zaskočily i samotného Strnada.⁷⁵

Lábek uspořádal mezi lety 1911 až 1956 celkem 58 výstav. Vtipná, originální a mnohdy velmi aktuální témata sdělovala nejširším okruhům přístupnou formou výsledky odborné práce. Jen namátkou zmiňuji výstavy „*Masopust na Plzeňsku*“ (1913), „*Jak se na Plzeňsku milovali a ženili*“ (1932), „*Městská móda minulého století v barevných rytinách*“ (1939). Obdivuhodnou činnost Lábek rozvinul po okupaci. Obnovil trvalou expozici, během války do základů rozrušenou. Již roku 1945 předvedl výstavu „*Co jsme ukryli před Němci*“. Roku 1947 uspořádal dokonce 6 výstav a o rok později dalších pět.⁷⁶

S výstavami souvisela přirozeně přednášková činnost. Lábek si přednášky pečlivě připravoval, všechny zapisoval a při vystoupení předčítal. Tím se nám uchovaly v jeho pozůstalosti. Není jich ale málo. Bibliografie obsahuje celkem 148 prací. Většina jich pochází z oboru numismatiky, neboť byl agilním členem západočeské pobočky Numismatické společnosti.⁷⁷

Největší díl Lábkových přednášek, jak bylo zmíněno výše, náleží do numismatiky, jíž se věnoval se zvláštní láskou. Do plzeňské a západočeské numismatiky zasáhl i jako

⁷³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 66. ISBN 80-7247-031-0.

⁷⁴ Tamtéž, s. 68.

⁷⁵ Fejeton Černá Myť pojednává o oblíbeném lesu Ladislava Lábka v sousedství Zábělé u Plzně. Samotný název je odvozen od pohřebiště, které zde bylo zřízeno našimi předky. Proces probíhal mýcením, a protože se jedná o místo posvěcené smutkem, užil označení „Černá Myť“. Lábek upozorňuje na skutečnost, že nejen příroda a počasí ničí krásu tohoto místa. Připomíná výsledky badavé činnosti archeologů, které jsou viditelné po celém okolí. Souhlasí s odevzdáním a uložením do muzea všeho potřebného pro vědu, avšak apeluje na naši povinnost o uchování této významné památky a především o úctu k popelu již zemřelých. Příkladem uvádím nadčasovou větu: „*Mohyla byvši za příčinu studia rozkopána, leží pode mnou jako vzácný pták, jehož vyvržené vnitřnosti nalézají se opodál pohozyeny živlům napospas.*“ AmP, Ladislav Lábek, sign. 357/3, Český západ (články) – Černá Myť, 5. 8. 1909.

Druhý fejeton Věžňové muzeí vypráví o potřebě důkladně zvažovat jaké artefakty a předměty budou uloženy do muzea. Ne vždy může být taková záchrana nejlepším řešením. Může dojít ke zničení autentičnosti, ke ztrátě půvabu a působivosti. Dle Lábka. lidé lenivě zhlížejí na památky v muzeu, než aby kamsi trmácely své údy. Lábek měl na mysli umístování plzeňských portálů do muzea, čímž dochází k ochuzování královské Plzně a odejmutí diadému krásy jako kámen po kameni: „*Jako vězeň bez přítele a obdivovatelů je nucen trávit svůj život o samotě, v zanikajícím stejnokroji ostatních spolutrpitele.*“ AmP, Ladislav Lábek, sign. 357/3, Český západ (články) – Věžňové v muzeích, 8. 7. 1909.

⁷⁶ PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957, s. 77. ISSN nevedeno.

⁷⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 75. ISBN 80-7247-031-0.

organizátor. Patřil mezi zakladatele Numismatického kroužku v Plzni, kterému věnoval mnoho úsilí. Na mysli měl především vzdělávání členů, proto byl tak pilným přednášejícím na schůzkách plzeňských numismatiků. Vždyť celá třetina jeho přednášek patřila tomuto oboru. V roce 1962 při příležitosti Lábkových sedmdesátin ocenili jeho zásluhy vydáním bronzové medaile „Ladislav Lábek – zakladatel a ředitel Národopisného muzea v Plzni – historik a numismatik“. Do historie numismatiky zasáhl aktivně. V roce 1923 vydal nouzové papírové poukázky v hodnotě 20 hal. pro své papírnictví i pro obchod sestry Boženy, která vedla již zmiňovaný Svéráz s uměleckými potřebami. Na rubu své poukázky vytiskl obraz plzeňské šternberské kaple, jejíž historii věnoval v následujícím roce láskyplnou knihu.⁷⁸

Lábek vědomě popularizoval historii mezi lidmi. Mluvil do rozhlasu, psal do novin. S tím vším souvisela jeho ediční činnost. Měl velký podíl na rozvoji vlastivědné literatury. Založil Edici Kroužku přátel starožitností, v níž v letech 1912 – 1914 vyšlo 11 svazčků, Věstník Kroužku přátel starožitností (1914), Zprávy společnosti pro národopis a ochranu památek v Plzni (1948 – 1949), Památná místa našeho kraje (1925 – 1933), Národopisný soupis Plzeňska (I. 1934, II. 1938)⁷⁹. Všechny tyto řady a časopisy sám redigoval⁸⁰. Věstník Kroužku vycházel v letech 1913 – 1914. V důsledku vypuknutí první světové války bylo čtvrté číslo posledním. Byla vydána celkem čtyři čísla. Lábkovi zde šlo o propagaci i ochranu památek, lidovou osvětu, uvědomování obyvatelstva o významu kultury a chápání minulosti, čerpáním znalostí z minulosti pro poučení dneška a zachování odkazu minulých generací do budoucna. Vše to dělal nezištně, bez nároku na honorář. Šlo mu o podstatu věci. Ušetřené prostředky spotřeboval pro další práce nebo projekty. Bylo třeba získávat peníze od různých závodů, podniků, soukromníků, což bylo mnohdy dost obtížné.⁸¹

Věstník Kroužku byl dáván zdarma do veřejných místností. Náklad se hradil inzercí.⁸² Již sama Edice Kroužku byla krásně vybavena, lákala úpravou a líbežností. Byly to úspěšné počátky v grafických technikách i v moderní typografii. Lábek měl velký cit pro estetičnost, krásnou knihu nebo publikaci⁸³. Věstník Kroužku byl úplnou revolucí v tehdejších tiskových

⁷⁸ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Numismatické listy* 32, 1977, č. 2, s. 88- 89. ISSN nepřiděleno.

⁷⁹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18. Plzeň, 1982, s. 275. ISBN nepřiděleno.

⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie* 7. Plzeň, 1998, s. 70. ISBN 80-7247-031-0.

⁸¹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2004. s. 42. ISBN 80-86334-01-5.

⁸² AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, *Můj život I*, Rukopis 1950.

⁸³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2004. s. 43. ISBN 80-86334-01-5.

podnicích. Byl k tomu prvně užit světový formát a lehký papír (Federleicht) ⁸⁴. Lábek byl spoluzakladatel časopisu Stráž (1919 – 1920) a Mladá stráž, listu pro mládež (1918 – 1940).⁸⁵

Sborník Minulostí Západočeského kraje je vlastně svázán s osobou Ladislava Lábka, neboť první svazek pod názvem Minulostí Plzně a Plzeňska, vyšel právě z podnětu jeho přátel k uctění Lábkových 75. narozenin. Spoluredaktorem byl akademik Zdeněk Wirth.⁸⁶

Ve všech svých pracích se vědomě obracel na plzeňskou veřejnost. V dobrém slova smyslu usiloval o popularizaci vědeckých poznatků. Jeho práce jsou především regionální, věnují se městu a kraji, které důvěrně znal.⁸⁷

Zodpovědně lze říci, že žádná publikace, která vyšla z Lábkových rukou, nebyla odbytá, každá nesla na sobě pečeť jeho úpravnosti, citu a lásky, s níž byla posílána ke čtenáři. Vydavatel i autor chtěl, aby čtenář cítil uspokojení i požitky.⁸⁸

⁸⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, Rukopis 1950.

⁸⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 42. ISBN 80-86334-01-5.

⁸⁶ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18. Plzeň, 1982, s. 275. ISBN nepřiděleno.

⁸⁷ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie* 7. Plzeň, 1998, s. 70. ISBN nepřiděleno.

⁸⁸ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 42. ISBN 80-86334-01-5.

2.3 Osobnost Ladislava Lábka

Málo jeho současníků, ale i předchůdců a nástupců bylo tak hluboce citově a cílevědomě prodchnuto láskou k Plzni i úctou k odkazu minulých generací jako Ladislav Lábek. Vypovídá o tom jeho dílo literární i muzejní⁸⁹. Málokdy byla zdůrazňována hluboká náboženská víra Ladislava Lábka, kterou čerpal z tradiční rodinné výchovy. Ta se projevovala v celém jeho životě. Lábek byl přesvědčeným katolíkem. V tomto duchu se nesla i jeho práce. Nalezneme v ní obdiv k náboženské kultuře křesťanské, k církevnímu umění a k jejich odrazu v lidové tvorbě⁹⁰. Silně však odsuzoval technický pokrok moderní doby. Zásadně zastával stanovisko, že mu nelze ustupovat. Byl ale pro zachování všeho starého⁹¹. Lábek byl vzorem člověka nesmírně pracovitého, cílevědomého, vytrvalého. Na cestě, kterou si předsevzal v mládí, vytrval až do smrti⁹². Pavel Preiss ho popisoval coby člověka nanejvýš ochotného a dobrého. Zasahoval všude, kde hrozil památce zánik nebo znehodnocení⁹³. Byl prostě praktikem, měl mnoho věcí vyzkoušeno ze svého předchozího zaměstnání⁹⁴. Lábkova činnost i zájem byly mnohostranné. Jeho hlavním znakem však byl obdiv k vlasti, národu, touha po pravdě a kráse.⁹⁵

Ve své činnosti byl neúnavný svým nadšením. Příkladem povzbuzoval druhé⁹⁶. Lábek je světlým příkladem všem musejníkům oddanou láskou k povolání ba obětavou pomocí všem pracovníkům, kteří se na něho obraceli, zvláště však mladým, jejichž vývoj sledoval s laskavým otcovským zájmem. Upřímně se vždy radoval z jejich úspěchů⁹⁷. Dovedl kolem sebe shromáždit lidi, kteří ochotě i zdarma pomáhali. Byl výborným organizátorem.⁹⁸

⁸⁹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 65. ISBN 80-7247-031-0.

⁹⁰ Tamtéž, s. 66.

⁹¹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 46. ISBN 80-86334-01-5.

⁹² BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 77. ISBN 80-7247-031-0.

⁹³ PREISS, Pavel. Sedmdesát pět let Ladislava Lábka. In *Zprávy památkové péče* 17, 1957, č. 1, s. 56. ISSN nepřiděleno.

⁹⁴ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 65. ISBN 80-7247-031-0.

⁹⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 65, 1957, s. 46. ISSN nepřiděleno.

⁹⁶ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. *Numismatické listy* 32, 1977, č. 2, s. 88. ISSN nepřiděleno.

⁹⁷ PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957, s. 78. ISSN nepřiděleno.

⁹⁸ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje* 18. Plzeň, 1982, s. 275. ISBN nepřiděleno.

Jaroslav Kramařík o něm v jednom z dochovaných příspěvků poznamenal: „*Nikdy nedovedl být ješitným.*“ Jako pravý vědecký pracovník neukrýval poznatky, nabyté často úmornou prací, ale dovedl je rozdávat. Těšil se, že budou dále rozvedeny.⁹⁹

Lábek předešel svou dobu. Stavěl na hmotných faktech, posuzoval věci, jména i dění objektivní rozvahou, v níž si vědec váží skutečnosti dějin, hledá jejich příčiny na širokých obzorech i v historickém růstu a rozvoji.

Zdravý pohled historika, sečtěllost v oboru, smysl pro komplexní pohled a pro vystižení jevů dějinně nosných nebo průvodních byly osnovou, v níž rozvinul sběratelskou práci neobvyklého profilu¹⁰⁰. Vždy našel někoho, kdo byl ochoten propůjčit své znalosti, zkušenosti, síly i čas.¹⁰¹

Lábek vypěl v úctyhodného odborníka v muzejnictví, v ochraně památek a domoviny. Zakrátko vstoupil do světa odborné literatury¹⁰². Ten, kdo by chtěl poznat západní Čechy, střetne se vždy s jeho jménem. Jeho kroky by měly směřovat k památníku Ladislava Lábka – k Národopisnému oddělení Západočeského muzea¹⁰³. Právem ho řadíme mezi vážené muzejníky.¹⁰⁴

Zanechal pro budoucí generace velké národopisné bohatství. Byl příkladem toho, jak sloužit národu a jeho kultuře ve všech oborech našeho života. Studiem jeho odkazu poznáváme, že by bylo třeba více podpory všem muzejním pracovníkům v jejich těžké a záslužné činnosti. Zejména v nynější době, kdy musíme odolávat cizím vlivům, působícím neblaze na náš český kulturní život.¹⁰⁵

Lábek vynikal svojí abnormální skromností. Prohlašoval, že člověk bez odborné kvalifikace není hoden přijmout ocenění vědecké veřejnosti.

Lábkovým celoživotním heslem bylo: „*Pravá moudrost nebývá na kabátě, ale v nitru člověka.*“¹⁰⁶

⁹⁹ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid* 49, 1962, č. 2, s. 103. ISSN nepřiděleno.

¹⁰⁰ KUNZ, Ludvík. Ladislavu Lábkovi k pětasedmdesátým narozeninám. In *Český lid* 44, 1957, č. 2, s. 45. ISSN nepřiděleno.

¹⁰¹ ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností* 51-53, 1946, č. 43-45, s. 144. ISSN nepřiděleno.

¹⁰² WIRTH, Zdeněk. Ladislav Lábek. In *Umění* 14, 1942 – 1943, s. 46. ISSN nepřiděleno.

¹⁰³ KRAMAŘÍK, Jaroslav. Zemřel Ladislav Lábek. In *Národopisné aktuality* 7, 1970, s. 230. ISSN nepřiděleno.

¹⁰⁴ NOHEJLOVÁ, Emílie. Sedmdesát pět let ředitele Ladislava Lábka. In *Numismatické listy* 12, č. 1, 1957, s. 25. ISSN nepřiděleno.

¹⁰⁵ PTÁČNÍK, František. Významní plzeňští rodáci. In *Plzeňský deník* 7, 2. 9. 1998, č. 1, s. 15. ISSN 1210-5139.

¹⁰⁶ CK. Setkání s láskou. In *Plzeňsko* 1, č. 9., 13. 5. 1992, č. 9, s. 3. ISSN 80-7211-053-5.

2.4 Počátky sběratelské činnosti

Původ sběratelského nadšení nacházíme již za studia na obecní škole. Jednou se stalo, že domácí rodiny Lábků „vyhodili do popelnice“ celou sbírku otisků z uhelných dolů na Břasích. Ladislav je spolu s otcem zachránil a uchoval tak pro budoucí generace¹⁰⁷.

Počátky cílevědomého sběratelství Ladislava Lábka spadají do období návštěvy školy měšťanské. Nejprve začal sbírat nerosty. Ty v závěru studia obchodní školy soupeřily se sbíráním poštovních známek¹⁰⁸. Několik exemplářů pocházelo od obuvníka Merwarta, který měl jakousi filatelistickou burzu. Navštěvovalo ji mnoho chlapců, zejména židovských¹⁰⁹. „Brzy je oželel a vrhl se na staré haraburdí.“¹¹⁰

Pravděpodobně tehdy dostal Ladislav od otce k Vánocům krabici se sbírkou polodrahokamů z Turnova. Stala se jeho nejvzácnějším pokladem. Dokonce napomohla Lábkově uzdravení. Na jedné noze měl totiž zkrácené žíly. Následně začal kulhat a chodit o holi. Ladislavovu otcí tehdy někdo poradil, aby se syn všemožně namáhal chodit rovně. Proto otec zavřel sbírku polodrahokamů do obchodní pokladny¹¹¹. „Dokud nebudeš chodit rovně, sbírku nedostaneš.“ Hrozil Ladislavovi otec¹¹². I přes nesnesitelné bolesti chodil Ladislav tak vzpřímeně, jak jen to dokázal. Zanedlouho si tak mohl pro svou sbírku vítězně dojít sám¹¹³.

Přírůstky do své sbírky nerostů, zejména zkameněliny a otisky, získával z nedalekého potoka u Malesic a lomu za Krkavcem¹¹⁴. Někdy přibýly do sbírky i poškozené broušené kameny, které otec odkoupil od zlatníků¹¹⁵. Několik píseckých a osekých zkamenělin dostal od učitele Františka Světlíka.

Sbíral ovšem i květiny, brouky, motýli. Chodíval s plechovou torbou, sítkou na motýli a kladívkem na zkameněliny. „Však nebyly to nerosty a tak brzy bylo vše rozlámané.“¹¹⁶

¹⁰⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 20-21.

¹⁰⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 25.

¹⁰⁹ Horlivost, s jako sbíral známky, měla neblahý dopad na Ladislavovi nerosty. Otec se v důsledku poklesu zájmu o jejich sbírání, rozhodl věnovat celou sbírku do školy v Deštné. S rozhodnutím otce se Lábek ještě dlouho a těžce smířoval.

Tamtéž, s. 43.

Se sbíráním nerostů začal po letech v Karlových Varech, kde nějaký čas pracoval. Do jeho sbírky přibýlo několik vřídelních kamenů. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 62.

¹¹⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 28.

¹¹¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 25.

¹¹² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 21.

¹¹³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 25.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 26.

¹¹⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 20.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 25.

Jednou přišly na řadu mloci či salamandři, sekáči či ševčíci a podobný hmyz. Ladislav je choval za oknem v lahvi od okurek.¹¹⁷

Ladislavova vášeň pro sbírání předmětů byla tak veliká, že skoro denně měnil rohlík na polední svačinu za lecjaké vzácnosti. Někdy ho měl předplacený na řadu dní dopředu. Své poklady ukládal do otcova psacího stolu v místnosti za krámem. Netrvalo dlouho a otec se smířil se synovou naruživostí. Do zásuvek mu proto přidělal vložky, aby mohl mít sbírku pečlivě upravenou.¹¹⁸

Ještě jeden skvost Ladislava uchvátil. Začal sbírat lebky nejrůznějších zvířat. To však byla poslední kapka pro stále trpělivou matku.¹¹⁹

Ladislavovu pozornost vzbudily i staré mince. K systematickému sbírání dospěl o mnoho let později. Vliv měl na něj v tomto směru otec. Sám vlastnil dřevěnou „bedničku“ od doutníků. Když měl dobrou chvíli, vysypal mince na pult v obchodě a nechal syna potěšit se „podivnými“ ražbami a starými letopočty¹²⁰. Sbírkou mincí doplňoval zejména falešnými penězi od nepoctivých zákazníků, kteří mu někdy při placení podstrčily neplatné.¹²¹

V závěru měšťanské školy začal Lábek obdivovat technické předměty. Vyráběl ze zkumavek a skleněných „rouř“ různé předměty jako elektrický zvonek nebo laydenskou láhev, které nacházel s kamarády na sklárně za plzeňským pivovarem. Doma to pak vypadalo jako v alchymistické dílně, doplněné lahvemi s rosničkou, potápníky a mnoha přírodninami.¹²²

„U kanónu stál a pořád ládo-ládo-ládo-ládoval.“ Takto si Ladislava dobíral otec a zdaleka nebyl jediný. Sousedé, kteří chodívali do krámu, ho zprvu škádlili. Ze sbírání měli náramnou legraci. Dávali mu do sbírky mnohé zbytečnosti. Tím Ladislava nejednou „dopálili“.¹²³

Do svých sbírek postupem času získával i nejrůznější listiny, renesanční zámek, kování a jiné zajímavosti. Takové starožitnosti pocházely ze sklepa starého domu v Pražské ulici¹²⁴. To již bylo v době končícího studia na obchodní škole. Veliká vzácnost přibyla do Ladislavových sbírek o několik let později. Jednalo se o lékařskou knihu z počátku 16. století v pergamenové vazbě, rodinnou památku Jana Kabáta, Lábkova přítele¹²⁵. Získal ji výměnou

¹¹⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 26.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 27.

¹¹⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 25.

¹²⁰ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 27-28.

¹²¹ Tamtéž, s. 45.

¹²² Tamtéž, s. 33.

¹²³ Tamtéž, s. 38-39.

¹²⁴ Tamtéž, s. 41.

¹²⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 43.

za svou sbírku známek. „Však byl jsem rád. Dnes ještě radši!“ Poněvadž ji asi za rok dostal darem nazpátek¹²⁶. Upřesňoval Lábek ve svých vzpomínkách.

Právě díky panu Kabátovi obrátil svou pozornost ke starožitnostem. Těm zůstal věrný až do smrti¹²⁷. Hlavní zdroj přírůstků byl zpočátku právě od něj. Ladislavovi sbírky doplnil o knihy, listiny, pečetě. „*To byla studnice!*“¹²⁸ Poznamenal v deníku z roku 1902.

Největší skvosty, mezi knihami, získal od Františka Stella¹²⁹. Některé své poklady ochotně předal do Městského muzea v Plzni¹³⁰. A tak se do rukou tehdejšího ředitele muzea, Strnada, dostala vzácná kniha, malý a tlustý, v kůži vázaný špalíček, s podobiznami českých panovníků¹³¹. Část rukopisů a knih, z Lábkovy sbírky, pocházeli z půdy Arnošta Wenera. S ním se Ladislav seznámil roku 1898. Arnošt mu postupně nanosil asi 25 knih, většinou latinských, theologických z konce 17. a počátku 18. století. Nejvzácnější byla patrně kniha o sv. Janu Nepomuckém od Vojtěcha Berhauera¹³².

V době, kdy Ladislav pracoval u firmy Leopold Lóbl a Neumann a Chmelíček, našel ve sklepení domu bedny se starými knihami a obchodní korespondencí po obchodníkovi Galistlovi z 20. let 19. století. Mezi nimi našel Koniášův klíč, seznam zakázaných knih z roku 1749. Z neznalosti nechal bez povšimnutí obchodní knihy a korespondenci, snad nejvzácnější nález. Ty nejspíše časem skončily ve smetí.¹³³

Lábkova sběratelská činnost poklesla v době pracovního pobytu v Karlových Varech v letech 1900-1901. V důsledku časové tísně se soustředil jen na několik pohlednic a tiskovin, převážně v secesním stylu, který se na počátku 20. století více rozvinul.¹³⁴

Na přelomu let 1901 a 1902 byl Lábek zaměstnán v Plzni. Všechny volný čas věnoval úpravám sbírek a založil si vlastní katalog. Jeho důležitost ovšem pochopil až po letech.¹³⁵

Mezi nejcennější listinné materiály, které získal v raném období svého života, bezesporu patřily staré knihy v bílých pergamenových vazbách, původně v majetku plaského kláštera. Jedna z nich byla spisem kněze Delaminece.¹³⁶

¹²⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32, karton LP 2159, osobní zápisník 1900 – 1902, s. 29.

¹²⁷ Tamtéž, s. 24-25.

¹²⁸ Tamtéž, s. 26.

¹²⁹ Tamtéž, s. 28-29.

¹³⁰ Nyní Západočeského muzea.

¹³¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 41.

¹³² Tamtéž, s. 46.

¹³³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 52.

¹³⁴ Tamtéž, s. 62.

¹³⁵ Tamtéž, s. 72.

¹³⁶ K Lábkovi se dostali prostřednictvím zedníka Průchy. Ten je údajně našel po velkém požáru 1894 na silnici. Alespoň tak svou historku prezentoval. Průcha si našel do party starého Chouru. Společně kupovali i kradli, co se dalo. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 111.

Důležitou součástí jeho sbírek se staly pohlednice i obrázky z výletů, které podnikal v letech 1903 a 1904 při pobytu v Praze. Materiály zasílal domů sestřím. Po letech z nich udělal lístkový archiv¹³⁷. Z rozhovorů s vnučkou pana Lábka také víme, že svou pečlivou evidenci deníků s obrázky a jinými materiály, evidoval po celý svůj život. Z každé cesty nebo výletu si vždy Lábek dovezl mnoho zajímavostí, které následně upravil a založil.¹³⁸

V prosinci 1905 získal z dražby do své sbírky, po zemřelé slečně Martinové, několik významných cenností, mnohé z nich byly památky po rodičích.¹³⁹ Roku 1906, při návštěvě strýčka Eliáše v Deštné, získal Hájkovu Kroniku v německém vydání z roku 1780, dva vzácné akvarely od Vojtěcha Juhna s pohledy západních Čech a řadu jiných tisků a maleb.¹⁴⁰

Při posledním pobytu v Praze mezi lety 1907 – 1909 začal svůj záměr orientovat na keramiku a sklo, které lákaly široké vrstvy sběratelů. Lábka zajímala především minulost těchto odvětví.¹⁴¹

Lábek ve sběru starožitností a jiných cenných materiálů neustál ani v době výkonu vojenské služby, ba ani ve frontové linii v letech 1914 – 1918. Jeho láska ke starožitnostem ho provázela po zbytek života. A právě Ladislavu Lábkovi patří velké díky, za materiál, jím nashromážděný, který je součástí nejen rodinného dědictví.

¹³⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 88.

¹³⁸ Vzpomínky Ludmily Láskové, vnučky Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

¹³⁹ Slečna Martin, jak byla nazývána, měla již zmíněnou školu ručních prací. Převzala ji po tetě Františce Bóhmové, z Nečtin. Její otec ve službách hraběte Mensdorfa-Pouilly. Slečna Martin i Františka zůstaly svobodné. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 109.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 112.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 120.

Rozsáhlou částí *Ladislav Lábek* jsem se snažila převážně poukázat na Lábka prostřednictvím jeho kolegů a lidí, kteří k němu měli nejbližší. Tento významný muzejní badatel si bezesporu zaslouží více než několik stran ze souhrnných článků.

Kapitola *Počátky sběratelské činnosti* měla poukázat na zájem Lábka v oblasti sběratelství a jeho přínos. Byla to především Lábkova sběratelská vášeň, která umožnila Národopisnému oddělení Západočeského muzea získat do svých sbírek veliké množství cenných materiálů. Z důvodů rozsáhlosti mé práce nebudu mapovat celý a přínosný život Ladislava Lábka, o čemž jsem se zmiňovala již v úvodu. Podívejme se tedy na jeho raná léta a poznejme ho takového, jakým byl ve svém rodinném i pracovním prostředí. Na období, kde vše začalo a které pomohlo utvářet Lábkovy názory a jeho osobnost. Není předmětem této práce studovat psychologický profil celé rodiny. Můžeme se ale podívat do jejich soukromí a najít tak odpovědi na některé otázky, na které bychom se Lábka rádi otázali sami. Pokusím se představit Ladislava Lábka také jako člověka, který miloval, studoval, dospíval, obával se a někdy i tropil pošetilosti jako každý z nás. Po možná trochu náročné kapitole *Rodinné kořeny* se odreagujeme částí *Korespondence sester*, která nás uvede do vztahu mezi sourozenci, nastíní nám smýšlení rodiny, zájmové aktivity Lábka i jeho sester a poukáže na pečlivost, píli i starostlivost mladého člověka, s nímž přistupoval nejen k výchově svých sester, ale také k budoucímu povolání i výchově vlastní rodiny.

Studijní léta nám přiblíží Lábkův vztah ke studiu i budoucímu obchodnickému povolání, kterému zpočátku nebyl právě nakloněn. Postupem času změnil názor natolik, že v obchodní živnosti našel zalíbení. A protože studium není jen o škole, ale také o mládí a dospívání, podíváme se na aktivity, patřící neodmyslitelně k ranému životu každého z nás. Než vstoupíme do světa dospělosti, poohlédneme se naposledy za sběratelskou vášní mladého Lábka. Záměrně jsem řadila podkapitoly o výstavách do tohoto úseku mé práce. Jednak kvůli časovému sledu, jednak kvůli volnému přechodu k náročnější etapě Lábkova života.

3 Rodinné kořeny

3.1 Domov

Otec Ladislava Lábka, František Lábek se narodil 28. 5. 1853 v Deštné u Soběslavi a zemřel 6. 3. 1929 v Plzni. Ladislavův dědeček byl původně varhaníkem. Babička, Anastázie Lábková, za svobodna Fabiánová, byla ženou v domácnosti.

František, staročeský dobrák, každému vždy pověděl, co měl na srdci¹⁴². Povoláním byl Ladislavův otec obchodník¹⁴³. Z tábořského kraje si Ladislavův otec přinesl pravou jihočeskou hloubavost, matka plzeňskou houževnatost¹⁴⁴. Již na první pohled působil autoritativně. Přesto měl zlaté srdce¹⁴⁵. Do Plzně přišel roku 1877 jako kupecký příručí. Vstoupil do filiálky na Petrohradě, jejímž majitelem byl obchodník Čech. Zboží Čechovi dodával Václav Ulč. Ten obchodoval na Doudlevecké třídě. Václav Ulč si později zřídil pobočku v Prokopově třídě č. p. 269 před tak zvanou Brankou¹⁴⁶. V obchodování mu pomáhala sestra Kateřina, tehdy asi dvacetiletá dívka.¹⁴⁷

Kateřina Ulčová se narodila 8. 3. 1858 v Černicích u Plzně a zemřela 1. 10. 1931 v Plzni. Stala se manželkou Františka Lábka a tedy Ladislavovou matkou¹⁴⁸. Pocházela z neobyčejně rozvětvené rodiny nejen z Černic, ale i z dalších plzeňských obcí¹⁴⁹. Ladislav Lábek říkával, že rodokmen rodiny Ulčů by pokryl celé plzeňské náměstí.¹⁵⁰

Otec Kateřiny Ulčové, Matěj Ulč, byl nazýván „Krejčířem“. Vynikal v krejčovském řemesle i vyšívání. Šil „po staro česku“. V kraji nebylo zručnějšího a tak, když se přestěhoval z Černic do Plzně, vyhledávali ho selky ze širokého okolí.¹⁵¹

Ladislavova matka, za svobodna Kateřina Honzíková, byla dcerou Blažeje a Kateřiny Honzíků.¹⁵²

¹⁴² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/129, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

¹⁴³ AmP, Sběrka úmrtních oznámení - domovské archy, inv. č. 109, František Lábek.

¹⁴⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 1.

¹⁴⁵ Viz. Příloha 1.

¹⁴⁶ Jednalo se o jednopatrový domek v blízkosti trati. I přesto zde bylo poměrně příjemné bydlení. Můj život I, str. 2.

¹⁴⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 2.

¹⁴⁸ AmP, Sběrka úmrtních oznámení - domovské archy č. 109, František Lábek.

¹⁴⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 1.

¹⁵⁰ Vzpomínky Věnceslava Homolkové, dcery Ladislava Lábka, lede-únor 2008.

¹⁵¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 33, karton LP 2159, osobní zápisník 1903, s. 133.

¹⁵² Manželé hospodařili na družtovské usedlosti č. 23. Když Matěj Ulč v roce 1808 zemřel, oženil se s vdovou Kateřinou jeho mladší bratr Kašpar Ulč. Narodil se jim syn Vojtěch a po něm následovalo ještě několik sourozenců. Kašpar Ulč usedlost v Družtové záhy prodal a koupil jinou ve vsi Černicích u Plzně. S ním se odstěhoval syn Vojtěch, vyučený krejčířem. Ten se oženil s Kateřinou Lodrovou. Spolu měli tři děti. Matěje, Václava a Kateřinu.

Z náhodných návštěv Františka v rodině Ulčů se za nedlouho stala známost.

Dokladem Františkovy náklonnosti je dochovaný verš: „*Přijměte toto mé přání z upřímnosti, neboť mé srdce touží po Vás do budoucnosti.*“ František a Kateřina byli tedy oddáni 5. února 1878¹⁵³. Po svatbě Lábkův otec zřejmě převzal Ulčovic pobočku v Prokopově třídě před takzvanou Brankou¹⁵⁴ a 13. února 1880 svěřený obchod dostal do vlastní řeže. Živnostenský list byl Františkovi vystaven 29. července téhož roku. Po svatbě se mladý pár přestěhoval do pronajatého bytu v prvním patře v již zmíněném obchodu.¹⁵⁵

František toužil po krámě v živější čtvrti. Proto koncem roku 1885 pronajal obchod v domě č. p. 635 na rohu tehdejší Jungmannovy třídy a Resslerovy ulice. Firma „František Lábek“¹⁵⁶ se na domě objevila 25. listopadu 1885. Změna pracoviště v Lábkově rodině vždy neodmyslitelně souvisela se stěhováním. Druhý byt si Lábkovi pronajali nad nově zřízeným obchodem. Domu se v té době říkalo „*V Šipce*“.¹⁵⁷

František sháněl rušnější působiště pro svůj obchod. A tak roku 1886 využil jedinečné příležitosti a převzal podnik pana Čecha v č. p. 50, na rohu ulici Saské a Veleslavínovy. I tento dům měl specifický název „*U Honzíků*“¹⁵⁸. Dům „*U Honzíků*“¹⁵⁹ nejprve patřil rodině Dlouhých. Karel Dlouhý zde měl obchod již od roku 1837. Ten převzal později Čech a po něm František Lábek¹⁶⁰. Nový byt si Lábkovi opět pronajali v domě nad krámem.¹⁶¹

Dle vzpomínek syna Ladislava, Františkův obchod v této době velmi dobře prosperoval. Vypomáhali mu dva nebo tři kupečtí mládenci.

Obchodní činnost, jež vzkvétala na jedné straně, byla pro rodinu zcela jistě povzbudivá. Na straně druhé ji však neminuly ani četné problémy vzniklé momentálně začínajícím velkým stavebním ruchem v Plzni. Ta si vyžádala zejména staré budovy vnitřního města včetně domu „*U Honzíků*“. I přes nevoli rodiny, museli se Lábkovi přestěhovat. Lábkova matka, unavená z častého stěhování prohlásila, že vícekrát se již stěhovat nehodlá.

BUCHA, X. František. *K rodovému kořenům sourozenců Lábkových*. In *Plzeňsko* 19, 3. 4. 1992, č. 4, s. 38. ISSN 80-7211-053-5.

¹⁵³ Viz. Příloha 2 a 3.

¹⁵⁴ Viz příloha 4.

¹⁵⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, *Můj život I*, rukopis 1950 s. 3.

¹⁵⁶ Viz příloha 5.

¹⁵⁷ Jungmannova třída tehdy ještě nebyla dlážděná. V ulici byla kovárna a několik stodol. *Můj život I*, str. 5.

¹⁵⁸ Název byl odvozen od původního hostince „*Arnošta Honzíka*“. Budova s mansardovou střechou, původně renesanční, byla barokně přestavěna. Na nároží stála socha sv. Rocha, ochránce proti moru. Ulice byla nejrušnější o trzích. Vyhledávaným místem byla také zájezdní hospoda „*U černého orla*“.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, *Můj život I*, rukopis 1950, s. 6-7.

¹⁵⁹ Viz. Příloha 6.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 9.

¹⁶¹ Ve svém, v pořadí již třetím, domě se Lábkovi dorozumívali se svým domácím rourovým telefonem. Na obou koncích byl plechový náhubek se slavíkem, který se otáčel klikkou, aby se mohlo mluvit. Nejprve se zapískalo a poté otočilo. Ladislav na dům „*U Honzíků*“ rád vzpomínal. Našel si zde prvního kamaráda Václava, syna souseda krejčího. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, *Můj život I*, rukopis 1950, s. 7-8.

K novému domovu se jim naskytl velkoobchod, Josefa Petra Feyerfeila, v č. p. 7 v tehdejší Divadelní ulici, kde začali novou etapu svého života¹⁶². Stalo se tak 1. února 1888.¹⁶³

Jejich nový rodinný obchod byl postaven roku 1811 na místě, kde původně stával průjezd. Neměl výhodnou pozici, jelikož byla ulice zastavěná budovou kasáren a tedy pro nově budující obchod svým poklidným každodenním životem zcela nevyhovující.

Novým domovem se tedy stal byt nad obchodem ve druhém poschodí pavlačového domu. Ladislav na další stěhování nevzpomínal nejradostněji. Pro mladého chlapce byl život na pavlači omezující. Především každodenní výstup po mohutných kamenných schodech, které byly součástí domu.¹⁶⁴

František podnikal ve velkém jen několik let. Míval až tři pomocníky. V hektickém období vypomáhala v živnosti Františkova manželka Kateřina. A takových příležitostí nebylo zrovna málo. Jeden z posledních negativních vlivů, které měly zásadní dopad na jejich obchodní činnost, byla postupně rozrůstající se široká obchodní síť.¹⁶⁵

Františkův obchod vyžadoval těsnější sepětí s bytem. Přibližně v roce 1892, z rozhodnutí Ladislavova otce, se rodina přestěhovala z pěkného a slunného bytu ve druhém poschodí do dvou tmavých a vlhkých místností za krámem. Ladislav ve svých pamětech uvádí, že z hlediska zdraví to bylo nešťastné rozhodnutí pro celou rodinu. Především jeho matka a sestra Marie, v důsledku špatných životních podmínek, trpěly poškozením zraku.¹⁶⁶

I přesto, že v novém spíše jen spávali a většinu dne trávili v krámmě, bydlení to bylo, dle vlastních slov Ladislavových „hrozivé“. V důsledku toho začal mít příznaky chudokrevnosti¹⁶⁷. Následky bydlení dolehly zřejmě i na Boženu. V mládí bývala nemocná a velmi slabá¹⁶⁸. Jak uvedl otec: „*Je ta holka jako chroust. Nic nevydrží*“¹⁶⁹. I v jejím případě měli lékaři podezření na chudokrevnost.¹⁷⁰

¹⁶² Viz. Příloha 7.

¹⁶³ Dům v Saské ulici byl přestavěn až o sedm let později, roku 1895! Novým domovem se jim stal starý dům s nově opravenou omítkou. Základ budovy tvořily dva domy.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 9-10.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 11.

¹⁶⁵ V době rozkvětu o čtyř ročních jarmarcích bývalo v ulici jako v úlu. Plnila se povozy a pytlí (zejména se solí). Ladislav tu byl pak nevídaným hostem. Od otce často obdržel šesták a vydal se na jarmark na náměstí, kam ho srdce táhlo nejvíce. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 12.

¹⁶⁶ První pokoj, zbytek bývalého průjezdu, byl od krámu oddělen je prkennou stěnou a jedním zamřížovaným oknem v rohu místnosti. Odtud se šlo do špatně osvětlené kuchyně. Ta musela mít v důsledku vysoké vlhkosti obložené stěny rohožemi, často vyměňovaným kvůli plísní. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 19-20.

¹⁶⁷ Do nového bytu ve druhém poschodí Ladislav často chodil studovat. První příznaky chudokrevnosti ho zřejmě zastihly u jedné ze zpovědí v kostele u Františkánů, kde poprvé v životě omdlel. Podle rad faráře Kneipa ho matka léčila studenými zábaly ze slané vody.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 37.

¹⁶⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/148, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/101, karton LP 2156, Dopisy rodičů a sester do Prahy 1903 – 1904.

V květnu 1905 František Lábek pronajal byt za krámem na účely skladiště a přičlenil k nově pronajatým místnostem ve druhém poschodí další dva pokoje. Tím konečně získala rodina větší, ale co možná důležitější i zdravější prostor k životu¹⁷¹. Stěhování v tu dobu znesnadnila výstavba kanalizace v objektu domu¹⁷²

Od roku 1922 je sídlem rodiny Lábků vila v Mánesově ulici č.p. 69 v Plzni¹⁷³. Postavena byla architektem Hanušem Zápal¹⁷⁴, s nímž Lábek udržoval přátelství po dlouhá léta. Stavba rodinného sídla byla smluvena již před 1. světovou válkou. Avšak samotná výstavba započala až po válce.

V této době, jak popisuje Věnceslava Homolková, Ladislavova dcera, již Ladislav „zahořel láskou“ ke své budoucí manželce. Dům tedy upravovali jako „*hnízdečko lásky*“ pro budoucí novomanželský pár. Beze sporu se jednalo o rozsáhlou a na tehdejší poměry nákladnou stavbu. Splacena byla až po 2. světové válce.

Život v Lábkově vile byl, dle slov Věnceslava, více než idylický. Přestože zde žilo několik generací¹⁷⁵, vládla v rodině pohoda a klid. V obývacím pokoji trávila rodina společné chvíle, slavila významné životní události jako narozeniny či Vánoce nebo se jen tak scházela k nedělním diskuzím. Součástí domu byla i rozsáhlá zahrada, vždy pečlivě upravená. Ladislav dbal na zevnějšek zahradních prostorů. Měl v oblibě „*anglické trávníky*“. Často děti důrazně upozorňoval, aby chodily pouze po vyznačených pěších cestách. Na hraní měly vyčleněné místo. Nejčastěji si hrávaly ve stanu, pod nímž na konci léta bývala jen „*zválená planina*“.

V 60. letech vilu ohrozil projekt kulturního domu, vystavěného nakonec v Americké ulici č.p. 49. Původně měl stát u rodinné vily. Přemýšlelo se i o jejím začlenění v rámci projektu. Prostory měly být zřejmě využity pro dětské kulturní zařízení. Řízení bylo nakonec zastaveno. Nad projektem ale visel otazník ještě řadu let a myšlenka na to, že by rodina

¹⁶⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/28, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

¹⁷⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/129, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

¹⁷¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 108.

¹⁷² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/143, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

¹⁷³ Viz. Příloha 8.

¹⁷⁴ Hanuš Zápal se narodil 7. února 1885 v Kralovicích u Dolní Bělé na Plzeňsku v rodině venkovského učitele. Po maturitě na místní rakovnické reálce studoval v letech 1903 – 1909 architekturu. Mezi jeho učitele patřil Josef Schulz (11. dubna 1840 – 15. července 1917, žák Gottfrieda Sempera) nebo Antonín Balšánek (5. června 1865 – 22. února 1917). Třetím Zápalovým „mistrem“ byl Bedřich Bendelmayer. Hanuš se zasloužil o výstavbu mnoha domů, vil, veřejných budov aj. Jen pro příklad uvádím: Vyšší hospodářská škola na Lochotíně (dnes Pavlovův ústav Lékařské fakulty Univerzity Karlovy), Dům sociálních služeb v tehdejších Otakarových sadech (dnes Sady 5. května), domy na Doudlevecké třídě aj.

BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Anna – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 52-104. ISBN 80-86334-01-5.

¹⁷⁵ Viz. Příloha 9.

ztratila svůj symbol, symbol Ladislavovy životní lásky, rodinných tradic a nezlomných vztahů, pro něj byla ještě po dlouhá léta noční můrou.¹⁷⁶

Hanuš Zápál projektoval i rodinnou hrobku a sice na Ústředním hřbitově v Plzni. Rodinný hrob do dnes zdobí typická „*boží muka*“¹⁷⁷, jaká má i spisovatel Karle Čapek na vyšehradském hrobě¹⁷⁸. Někteří Ladislavovi sourozenci však byli pohřbeni na hřbitově U všech svatých v Plzni. Z kapacitních důvodů byl hřbitov později uzavřen. Nyní leží ladem. Bez sebemenšího zájmu dnešních lidí ať už z hlediska uměleckého, kterou hřbitov zcela jistě má.¹⁷⁹

3.2 Sourozenci

Tři roky po svatbě, 1. ledna 1881, se Františkovi a Kateřině narodilo do nové domácnosti první dítě. Byla jím dcera Bohumila. Zemřela však po pěti nedělích 18. února téhož roku.

Rok po smrti Bohumily přišlo na svět druhé dítě, Ladislav.

Do budoucna je ale čekalo hned několik ran osudu. Bohumila nebyla poslední ratolestí, o kterou mladý pár musel bojovat.

Krátce po narození Ladislava přibyla do rodiny Liduška Fryčková, mladá dívka, školetka sotva odrostlá. Nebyla jen hospodyní a chůvou, ale také rádkyní, „*strážným andělem*“ a rodinnou přítelkyní po dlouhá léta. Liduščin otec byl pekařem v Halbmayrově mlýně. Její bratr Josef se po studii stal vysokým úředníkem buštěhradské dráhy. Podle Ladislava Fryčovy děti vynikaly nevšedními duševními schopnostmi. S Ladislavem měla Liduška velmi vřelý vztah. Od mládí mu zpívala národní písničky a vyprávěla pohádky. Měla veliký podíl na utváření jeho osobnosti a vnímání identity národa.

Ladislavův bratr Zdeněk se Lábkovým narodil 7. února 1885¹⁸⁰. Nedlouho po přestěhování do domu „*V šípce*“ se Zdeněk rozstonal, blíže neurčitou, nakažlivou chorobou. Rodiče proto poslali Ladislava k Fryčkům do tehdejší Bavorské ulice. Zdeněk se za krátko uzdravil. Bylo to však pouhé oddálení něčeho, co již nešlo zvrátit. Nakonec se mu jeho vetché zdraví stalo skutečně osudným. Zemřel, 19. srpna 1888 na zánět mozkových blan. Událo se to

¹⁷⁶ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

¹⁷⁷ Viz. Příloha 10.

¹⁷⁸ BUCHTA, X. František. K rodovým kořenům sourozenců Lábkových. In *Plzeňsko* 19, 3. 4. 1992, č. 4, s. 38. ISSN 80-7211-053-5.

¹⁷⁹ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

¹⁸⁰ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, *Můj život I*, rukopis 1950, s. 4.

přesně půl roku po té, co se Lábkovi nastěhovali do Divadelní ulice. Otec Zdeňka velmi miloval. Z jeho ztráty byl zoufalý. Obzvláště mu chyběla jeho veselá povaha. Ještě dlouho tedy překonával synovu smrt¹⁸¹. Druhá „karanténa“ čekala Ladislava o několik let později,¹⁸² v době, kdy se rodina rozrostla o dalšího potomka, Bohuslava. Narodil se na konci prosince roku 1886. Ale ani jeho žití nemělo dlouhého trvání. Zemřel po sedmi měsících 30. července 1887.¹⁸³

Mladí rodiče museli čelit mnoha nesnázím, jako byl nový domov, jeho opětovné zařizování, k tomu obchod a v neposlední řadě také starosti s dětmi. Kateřina byla bez pochyby silnou osobností, ale obtížně se vypořádávala s tolika životními zvraty. Smrtí třetího dítěte byla silně zasažena. Snad ji i dávala za vinu samotnému Františkovi.¹⁸⁴

Dne 22. června 1891 se Kateřině narodila dcera Božena.

Ta přežila do vysokého věku. Zemřela v roce 1960. Nikdy se neprovdala. Zato byla dobrou obchodnicí a o mnoho let později se stala, stejně jako sestra Marie, pomocnou rukou v bratrově papírnictví.¹⁸⁵

Marie Lábková se narodila 6. 12. 1892 a zemřela 11. 4. 1965. Podobně jako Božena i ona zůstala svobodnou obchodnicí. Byla národopisnou pracovnící. Věnovala se především studiu kroje. Na Plzeňsku sesbírala velké množství materiálů, včetně záznamů z etnografických průzkumů z oblasti Plzeňska. Pomáhala vést bratrův obchod „Svéráz“. Roku 1928 vydal Lábek nákladem své sestry první knihu Franka Weniga „Pověsti ze staré i nové Plzně“. Po vydání nastal dlouholetý boj o povolení koncese pro knihupectví a nakladatelství Marie Lábkové. Koncese ji byla roku 1931 udělena, ale pouze pro vydávání a prodej

¹⁸¹ Otec mu pro radost koupil krabičku s domečky a stromy. V té době patřila mezi oblíbené lidové hračky. Každý dům byl zhotovený z plochého špalíčku různých barev. Fryčkovi toho času bydleli v blízkosti vlakové dráhy, v místě s dostatkem zeleně, což bylo pro Ladislava příjemné místo pobytu. Odloučení ho přesto trápilo. Nakonec zůstal jen 14 dní. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 5-6.

¹⁸² Zhruba na sklonku první třídy měšťanské, propukla u Lábků opět nakažlivá choroba. Tentokrát Ladislava vystěhovali ke Strohschneiderům Ubytovali ho na pavlači v odloučeném pokoji, v prvním poschodí zadního traktu domu. Odtud býval krásný výhled na Lochotín, toho času stále plný zelených luk. Bydleli ve starém domě „U konička“ na Palackého náměstí. Ladislavův strýc měl prodej lihovin. Seznámil se tu tedy s všelijakými ztracenými existencemi, dráteníky a podobnými osobami.

Jeden z hostů, značně propadlý alkoholu, se pyšnil šlechtickým původem. Přinesl veliký, na plátně malovaný, znak rodu Bušků. Později ho Ladislav získal pro svou sbírku starožitností. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 21.

¹⁸³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 8.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 11.

¹⁸⁵ Podle korespondence Boženy se dozvídáme o vůli rodičů, kteří v roce 1905 měli jasnou představu o budoucím směru povolání své dcery. Božena měla po absolvování měšťanky zůstat v obchodě svého otce. Matka dokonce uvažovala dát ji do některého německého města, aby zdokonalila znalosti německého jazyka. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/11, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

vlastivědných a naučných knih. Koncese byla s konečnou platností zrušena v roce 1949¹⁸⁶.

Rozhodnutí obou sester zůstat svobodné mohlo být v důsledku nešťastné lásky starší Boženy. Zamilovala se do profesora jednoho z plzeňských gymnázií, Hechta, z Palackého ulice. Rodiče Boženy byli vznikající lásce nakloněni. Původně se prý schylovalo k sňatku. Hecht byl zákazníkem v Ladislavově papírnictví. Boženu často potkával a očividně její city opětoval. V létě odjel na dovolenou, ale místo radostného uvítání a nabídky k sňatku, obdržela Božena svatební oznámení o Nechtivě svatbě s jinou ženou. Trvalo ještě dlouhý čas, než dokázala zcela zapomenout. Bolest zlomeného srdce zřejmě snášela těžce. Obzvláště když Hechta stále potkávala v rodinném papírnictví. Marie měla v životě několik nápadníků. Snad i větší známost. Zřejmě ale nechtěla starší Boženu zklamat a nakonec zůstaly spolu, jak uvedla paní Homolková, dcera Ladislava Lábka. Dalším důvodem, proč dívky zůstaly svobodné, moha být i skutečnost, že ani jedna netoužila po založení vlastní rodiny. Marie i Božena žily převážně prací. Mladší Marii lákal především národopis. V budoucnu se její záliba a nadšení pro práci spojily. V již zmiňovaném Svěrázu šila kroje. Byla tedy pokračovatelkou v tradici svého dědy, Matěje Ulče. V pozdější době (přibližně do 50. let) vedla vlastivědné knihkupectví a nakladatelství.¹⁸⁷

Předposlední ratolestí rodiny Lábků byl Karel, narozený 3. října 1895. O život bojoval do června následujícího roku. Nakonec podlehl.¹⁸⁸

Nejmladší dcera, Anna, přišla na svět 16. 1. 1897. Obchodování a finance měli Lábkovi evidentně v krvi. Po studiích se Anna věnovala účetnictví. Provádala se v Plzni 9. srpna 1923. Manžel Anny, Vladimír Rosenbaum, pocházel z Hýskova od Berouna. Spolu měli 3 děti: Vladimíra, Jiřího a Marii¹⁸⁹. I její život, stejně jako matku, provázelo několik rodinných neštěstí v podobě nechtěných potratů. Mohlo být i vinou její tělesné stavby. Z rodiny byla nejmenší a nejdrobnější. Patřila stále ke generaci, kterou museli tzv. „dopékat v troubě“. Narodila se totiž předčasně a o inkubátorech prozatím nemohla být řeč.¹⁹⁰

¹⁸⁶ SKALOVÁ, Alena. *Marie Lábková*, 7. listopadu 2003 [cit. 2008-3-3]. URL: <<http://lanius.kmp.plzen-city.cz/1.dell?rol~852>>.

¹⁸⁷ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

¹⁸⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu, rukopis, s. 36

¹⁸⁹ AmP, Sběrka úmrtních oznámení - domovské archy č. 277, Anna Lábková.

¹⁹⁰ Vzpomínky Ludmily Láskové, vnučky Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

3.3 Ladislavova rodina

Ladislav ve svém raném mládí neprojevoval příliš zájmu o něžné pohlaví.

První zájem o ženy zaznamenáváme, i když jen na krátko, za dob studií na obchodní škole. Naproti oknům v Divadelní ulici, kde Lábkovi bydleli, bývala škola ručních prací slečny Marie Martinové. A tak se stalo, že i Ladislavovu pozornost upoutalo v „houfu“ mladých dívek „*takové útlé stvoření*“. Tak poprvé zažehlo láskou srdce mladého Lábka. Pro samou práci ve škole a se starožitnostmi zůstalo jen u líbivých pohledů.¹⁹¹

Podruhé našel zalíbení v dívce z tanečnic. Zůstalo však pouze u přátelských rozhovorů. Tehdy ještě nevěděl, co je to známost s děvčetem. Prvním důvodem bylo jeho přílišné mládí, dále pak překážku tvořil neutuchající zájem o starožitnosti.¹⁹²

V roce 1903, když Ladislav pracoval u Augusta Lambala v Praze, přidělávala rodičům vrásky Ladislavova domácí, Martanová, u které Ladislav bydlel. Mladý, inteligentní a pohledný „*mladíček*“ představoval více než lákavou kořist pro postarší dámu.¹⁹³

Otec mu pro všechny případy napsal: „*Radím ti, by si dále k paní zdvořile nešel, vždyť víš, jaké jsou ženské kokety.*“¹⁹⁴

Přibližně ve stejné době se snažila i vdova ze Štěpánské ulice, kam Lábek občas chodíval na jídlo, provdat svou jedinou dceru. Povaha matky, i přes okouzující pohledy dcery, odrazovala případné nápadníky, stejně tak i Ladislava.¹⁹⁵

Před Vánoci 1902 se u Fryčků seznámil s učitelkou, slečnou Boženou Švandovou z Litomyšle. Božena pochopila Ladislavovo nadšení pro starožitnosti a tak zkusila, na místo vnad, využít Ladislavovu slabost. Darovala mu gruntovní knihu ze 16. století, kterou otec zachránil ze zámeckého archivu, před jistou zkázu vyhození. Podle Ladislavových vzpomínek „*měla za lubem něco jiného*“.¹⁹⁶ „*Ale kdepak Lábek – starožitník a zájem o mladá děvčata.*“

Do Ladislavova papírnictví jednou zavítala okouzující mladá dáma, Ludmila Křížová, jako chudá učednice. Tehdy ji nebylo více než dvacet let. Její šikovnosti si nejprve všimla

¹⁹¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 37-38.

¹⁹² Do tanečních vstoupil na naléhání matky v roce 1902, pod vedením vyhlášeného tanečního mistra, Karla Haidelmayera, v Dominikánské ulici „*U zlatého anděla*“. Ladislav do tance nebyl tak úplně zapálen. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 71.

¹⁹³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/77, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

¹⁹⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/78, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

¹⁹⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 87.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 81.

Ladislavova matka. Naznačovala, že právě ona by mohla být, pro stále ještě svobodného syna, nejen přítelkyní, ale i báječnou životní partnerkou. Roku 1947 spolu tedy oslavili zlatou svatbu.¹⁹⁷

Téměř pohádkové setkání se svým manželem měla i Lábkova dcera, Věnceslava. Lábek prožíval 1. světovou válku společně s přítelem, panem Homolkou. Po letech se opět setkali. Lábek zvažoval provdat svou starší dceru Bohumilu za Homolkova syna, Svatopluka, stvrdit tak přátelství a zároveň propojit obě rodiny. Místo Bohumily našel Svatopluk zalíbení v mladší dceři Věnceslavě. K radosti celé rodiny uzavřeli roku 1946 sňatek. I jejich manželství vždy provázela láska.

Ladislav Lábek se tedy 27. září 1922 oženil s Ludmilou Křížovou¹⁹⁸, narozenou 14. 9. 1902¹⁹⁹. Mezi čtyřicetiletým mužem v plné síle a dvacetiletou dívkou vzplála hluboká láska, jež přetrvala až do smrti. Jejich vztah provázela vzájemná náklonnost i oddanost. Ludmila pocházela z Plzně, části Karlova. Měla čtyři sourozence, tři sestry a bratra. Společnou etapu života začali v rodinné vile, kde současně bydleli Ladislavovy rodiče i sestry Božena a Marie. Dívky spolu výborně vycházely. Ludmila se o Ladislavovi sestry starala. Tíha domácích prací spočívala z velké části právě na ní. Božena s Marií trávily všechny čas v bratrově obchodě. Domů chodily v poledne na oběd a pak rychle zpátky do zaměstnání. Uvařit oběd pro tolika početnou rodinu nebyl lehký úkol. Ladislav svou ženu velmi miloval a snažil se i tyto chvíle své milované ženě zpříjemnit. Často proto sedával v kuchyni na židli a předčítal jí úryvky z knihy. Ludmila, dle vyprávění vnučky Ludmily Láskové, měla o literaturu veliký zájem. Prostřednictvím tisku rovněž sledovala aktuální dění. V pokročilém věku pak spolu manželé dělávali „černé hodinky“, kam srdečně zvali i svá vnučata.²⁰⁰

Tři dny před prvním výročím svatby porodila Ludmila dceru Bohumilu. Druhorozená dcera Věnceslava přišla na svět roku 1925.²⁰¹

Věnceslava Homolková, rozená Lábková, toužila vystudovat učitelství. Jejímu snu však nebylo přáno. Přišel rok 1938 a s ním uzavření Vysokých škol. Vystudovala tedy jen obchodní školu a zůstala v rodinném obchodě. Roku 1946 se provdala za mladého Svatopluka Homolku a odstěhovala do Doudlevice, kde žije doposud. Z manželství vzešla dcera a syn.

¹⁹⁷ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

¹⁹⁸ Viz. Příloha 11.

¹⁹⁹ Sběrka úmrtních oznámení AmP, domovské archy č. 268.

²⁰⁰ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

²⁰¹ AmP, Sběrka úmrtních oznámení - domovské archy č. 268, Věnceslava Lábková.

Následně Věnceslava pracovala v jedné z plzeňských pekáren. Do penze zůstala v plzeňském podniku Škoda JS a.s.²⁰²

Bohumila Brujová, rozená Lábková, zůstala ženou v domácnosti. Právě ona po letech převzala domácnost v rodinné vile. Měla veliký smysl pro rodinu. Od mládí krásně malovala a vynikala i cukrářským uměním. Při nejrůznějších rodinných oslavách připravovala s láskou znamenité cukrářské výrobky, jak dodnes vzpomíná její dcera Ludmila Lásková. Na vánočním stole nikdy nechyběla perníková chaloupka. Zvláštností bylo zrcadlení dovedností jejího otce, Ladislava Lábka, který zdobené perníkové chaloupce dodal záři malými barevnými elektrickými svíčkami. I přesto, že většina pozůstalosti po Ladislavu Lábkovi je již majetkem Archivu města Plzně, patří hrající kamenný vánoční stromček stále k rodinným klenotům. Právě on dotvářel vánoční rodinnou atmosféru.²⁰³

²⁰² Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

²⁰³ Vzpomínky Ludmily Láskové, vnučky Ladislava Lábka, leden-únor 2008.

4 Korespondence sester

4.1 Atmosféra doby

„Česká společnost tehdy prožívala jednu ze svých nejlepších dob – pronikavé pokroky posilovaly její sebevědomí a naplnily ji vírou ve vlastní síly. Průbojný šestimilionový národ cítil čím dál více své místo v Rakousku jako nedostačující a nedůstojné. Rostoucí skepse vůči Rakousku nebyla však motivována jen národně, ale i politicky: vzrůstala nespokojenost nad jeho strnulostí a sterilitou.“²⁰⁴

Z dopisů Marie, Boženy i Anny²⁰⁵ lze vyčíst atmosféru doby, sílící obrozenecké snahy i postoj rodiny k obrodě českého národa. Roku 1892 uplynulo 300 let od narození Jana Amose Komenského. Celá škola, včetně Ladislava, se připravovala na oslavu této mimořádné události. Žákům byla dokonce nabídnuta ke koupi brožura o životě Jana Amose Komenského. Jednu z nich získal i mladý Lábek. Radost s chystaných oslav však neměl dlouhého trvání. Těsně před výročím byla slavnost zakázána. Žáci i přesto přišli do školy svátečně oblečení, čímž uskutečnili alespoň malou demonstraci.²⁰⁶

„Plzeň byla v té době čím dál více poněmčována.“ Rostly obavy, aby se Němci „nepohoršily“, jak říkala třídní učitelka Boženy Lábkové²⁰⁷. Ladislavova rodina proto čím dál více vnímala jakékoli protičeské aktivity s nevolí a značnou nervozitou. Jednou z událostí, které vnímali všichni tragicky, se stala smrt Svatopluka Čecha²⁰⁸. Autora nikdy nevzdávajícího se pana Broučka²⁰⁹ oplakávala obzvláště Kateřina. Loučila se s ním jako s velkým přítelem. Rodina pohřeb sledovala prostřednictvím tiskových médií. Záviděli Ladislavovi, jenž mohl Čecha spatřit na vlastní oči, vzdát mu hold a dát tak své poslední sbohem²¹⁰. Sama Božena ve svém dopise tuto, pro ni významnou událost, připomíná slovy: *„Byl to zas jednou krásný velký pohřeb.“²¹¹*

Tak, jak se rodina stavěla proti jakýmkoli češství utlačujícím aktivitám, snažili se Lábkovi své děti vychovávat co nejlépe a vést je k vlastenectví. Což ostatně dokazuje i návštěva divadla v říjnu roku 1907. V místním plzeňském divadle shlédli představení *„Dlouhý, Široký a Bystrozraký“*.

²⁰⁴ KŘEN, Jan. *Konfliktní společenství Češi a Němci 1780 – 1918*. Praha, 1990, s. 296. ISBN 80-200-0337-1.

²⁰⁵ Viz. Příloha 12.

²⁰⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 23.

²⁰⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/18, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁰⁸ Svatopluk Čech zemřel 23. 2. 1908.

²⁰⁹ ČECH, Svatopluk. *Výlet pana Broučka do 15. století*. Praha, 2000, 163 s. ISBN 80-86355-34-9.

²¹⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/26, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²¹¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/24, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

Z řad umělců a organizátorů těchto divadelních představení se ozývala kritika vůči nízké návštěvnosti divadla. V neděli ovšem bývalo nabyto, kdy přicházel pracující i chudý lid.²¹²

Kateřina i František vedli, jak už bylo řečeno, své děti ke vzdělání a zájmu o dějiny vlasti. Krom jiného navštěvovali také výstavy nebo pamětihodnosti. Po absolvování jedné z nich Marie napsala „*To koukají Němci na naši práci!*“ Opět zde vidíme snahu podpořit obrodu českého národa.²¹³

Marie bratra pravidelně informovala o dění v rodném městě. V červnu roku 1908 mu například detailně a s nadšením popisovala pokládání základního kamene k pomníku Josefa Kajetána Tyla²¹⁴. Atmosféra doby na nás dýchá i z dopisu, kde Marie líčila nově nabyté poznatky o Karlu Velikém, dle jejích slov „zhoubci“ vlasti.²¹⁵

Lábkovi vždy patřili mezi nábožensky smýšlející. Z korespondence se mimo jiné dozvídáme o biřmování sester Marie a Boženy. Marie byla biřmována v říjnu 1907. Za kmotru měla starší sestru Boženu.²¹⁶

Obě dostaly zlaté řetízky, jež pro ně měly o to větší cenu, že se jednalo o léta, kdy rodinný podnik příliš neprosperoval.

²¹² Čeští rodiče zde poslali děti do německých škol, kde pak byli nazýváni „*truhlíci*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/21, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.

²¹³ Přesný námět výstavy nebyl upřesněn. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/27, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²¹⁴ Nejprve sbor herců zazpíval píseň jako projev úcty. Poté mluvčí hovořil o Tylově životě a přínosu. Následně položili kámen a v samotném závěru zazněla píseň „*Kde domov můj*“. Akce se stala manifestem českého národa. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/28, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.

²¹⁵ Karel Veliký se dle výkladu ve škole zasloužil o příchod Němců na naše území, kde se dopouštěli „*příkoří*“ na českém lidu. „*Český národ se ale znovu nedá porobiti a povstane!*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/20, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.²¹⁵ Nejprve sbor herců zazpíval píseň jako projev úcty. Poté mluvčí hovořil o jeho životě a přínosu. Následně položili kámen a v samotném závěru zazněla píseň „*Kde domov můj*“. Akce se stala manifestem českého národa. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/28, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²¹⁶ Dívky na tento okamžik rády vzpomínaly. Od rodičů dostaly darem zlaté řetízky. Cenu pro ně měli mnohem vyšší. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/21, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

4.2 Školní peripetie

Nejčastějším námětem korespondence sester s Ladislavem bylo studium. Anna oproti bratrovi chodila do školy s radostí. Dychtila po vzdělání. S velkým potěšením mu sdělovala, jak ve vzdělání pokračuje. Zvláště ji zajímal dějepis a hodiny německého jazyka. Litovala, když ji Ladislav nemohl vyzkoušet, aby mu tak ukázala své pokroky. V jeho nepřítomnosti Annu zkoušela starší sestra Marie, jež však byla „pouhým“ záskokem za Ladislava, jemuž se co se autority či neutuchajícího obdivu týče, nemohla vyrovnat.²¹⁷

Marii bavila zejména fyzika. Mnohokrát se vyznamenávala dobrými odpověďmi.²¹⁸ „*To co jednou přečetla, měla pak v hlavě jako na papíře.*“ V učení jednoznačně předčila Boženu, jak je ostatně vidět na vysvědčeních uvedených níže²¹⁹. Božena našla zalíbení v několika předmětech jako v kreslení nebo německém jazyce.²²⁰

Na Ladislavovo přání ho sestry pravidelně informovaly o učivu či o tom jak zvládaly školní výklad²²¹. Nalezneme zde především zprávy o hodinách dějepisu, zeměpisu, fyziky a přírodovědy, jež všem dětem rodiny byla blízká²²². Anna vždy s nadšením Ladislava zpravovala o nových vědomostech a prosila ho, aby ji pověděl více podrobností o té či oné problematice, jež ji právě zajímala²²³. Aniny dopisy jsou energické, plné chuti do života, touhy po vzdělání i poznání. Ve svých dopisech se vždy obrací k „*velkému bratrovi*“²²⁴. Rovněž Marie chovala bratra ve veliké úctě. Což jednoznačně dokládá věta z jednoho dopisu Ladislavovi určeném: „*Jak velký a vzdělaný jsi oproti mně*“.²²⁵ „*Nebýt tebe, jistě bychom byly jako ostatní.*“²²⁶

Pokud jde o školní klasifikaci, je z dopisů zřejmé, že nejlépe prospívala Marie a Anna. Marie dostala na konci školního roku 1903/1904 pouze jednu dvojku. Jinak byla ohodnocena výborně²²⁷. Božena ve stejné době vyšla s vysvědčením o něco hůře. Byla klasifikována

²¹⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²¹⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/4, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²¹⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/91, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903-1904.

²²⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/28, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²¹ Viz. Příloha 13.

²²² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.

²²³ „*Ráda bych se tě zeptala na všeliké rozličné učení, kdyby si tu byl.*“ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²⁴ „*A ten malý potentát chodí do 1. s taškou na zádech. Kdybys to věděl, co je to za šelmu, to by ses nasmál.*“ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/6, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/23, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/21, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/14, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

třemi trojkami²²⁸. K porovnání studijních prospěchů dívek příkládám ještě jeden příklad. Pochází z korespondence Ladislava otce z roku 1905, kde konkrétně uvádí celkový počet známek dané hodnoty jednotlivých dívek.²²⁹

Taktéž Anna vyzdvihla v psaní své úspěchy. Při recitování básně „*Vězeň na Bezdězu*“, jako jediná z celé své třídy přednesla větší část básně, než-li bylo vyžadováno. Po jejím výkonu ji třídní učitelka pochválila slovy „*Dobře Lábková*“. Pro Annu mělo ocenění daleko hlubší význam, než by se mohlo na první pohled zdát, protože Anna byla ve vzdělání velmi cílevědomá.²³⁰

Nejpodrobněji líčila náplň školních disciplín Marie. Z jejich psaní vyčteme představy učitelů o vzdálených zemi²³¹. Při čtení jejích zápisků mne osobně nejvíce zaujalo vyprávění o Africe a řece Kongo. Byly natolik čtivé a zajímavé, že nelze, než uvést alespoň malou ukázkou pro učinění si představy, jakým způsobem Marie své zápisky vedla. „*Kongo, velká africká řeka, protékající pralesy, skrývá ve svém okolí lidožrouty a dravou zvěř. Podle odhadu jsou lidožrouti maximálně 150 cm vysokí. Žijí v korunách stromů a živí se lidmi. Lesy posypávají jedovatými trny. Protílátky znají jen oni samotní. Běda pocestnému, který tam zabloudí bosou nohou.*“²³²

Budoucnost a vzdělání dívek byla pro rodiče i Ladislava zásadní. Dlouze se zamýšleli, zda poslat sestry dále studovat. V případě Marie zvažovali učitelskou dráhu²³³. Zatím co v případě první z sester bylo rozhodování snazší, s Boženou si příliš nevěděli rady. Nechtěli ji posílat na ruční práce. Protože dle otce byla příliš slabá a někdy i pohodlná. Říkával: „*Na Boženu se musí přísně*“.²³⁴ Pokud neposlechla, bylo třeba s ní udělat podle jeho slov „*rychlý proces*“²³⁵. Především pokud podceňovala své zdraví, což rodiče vskutku neradi viděli. V těchto chvílích již rodičovská autorita nezabírala, protože, ostatně jako většina dětí v jejím

²²⁸ Podle matčina ohodnocení, však dobře prospívaly všechny. „*Dělali jim velikou radost.*“ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/16, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²²⁹ Božena byla ohodnocena devětkrát výborně, pětkrát chvalitebně a šestkrát dobře. Marie měla na vysvědčení o jednu výbornou méně, zato obdržela stejný počet chvalitebných. Annu hodnotili čtyřmi výbornými, dvěmi chvalitebnými a třemi dobrými známkami. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/148, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

²³⁰ Anna, korespondence, AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²³¹ Roku 1905 probírali ve škole Francii, kde se vyráběly pouze ozdobné předměty jako váza z nejjemnějšího porcelánu. Tu dostal darem pražský Sokol. Praha pak na důkaz své přízně zaslala do Francii truhlu s drahým kamením, zlatem zdobenou. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/16, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²³² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/6, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²³³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/142, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

²³⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. 1/101, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

²³⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/197, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

věku, měla pocit, že ji otec jen „*sekýruje*“. V tomto případě vstupoval na scénu Ladislav, aby mladší sestře domluvil.²³⁶

Ladislavův otec byl přísný, autoritativní muž. Nejsem si však jistá, zda by s jednou ze svých milovaných dcer dokázal udělat ten jím zmiňovaný „*rychlý proces*“. Ať už jsem Boženu vylíčila v předchozím odstavci jakkoli negativně, paní Homolková o ní v rozhovoru vypověděla: „*Navzdory své prudkosti měla srdce ze zlata.*“ A v dobách raného mládí, kdy s otcem mívala neshody, patřící k běžnému dospívání, to nebylo ničím neobvyklým. Po jeho smrti, jak už to tak v životě bývá, litovala každého špatného „*slůvka*“, které kdy milovanému otci řekla. Obzvláště o Vánocích dlouze plakávala a vzpomínala na své dětství. Jejich vztah byl přesto přese všechno láskyplný.²³⁷

V červenci 1905 nakonec Božena nastoupila do otcova krámu jako „*učnice*“. I zde je vidět, že nad dcerou nepanovala příliš silná ruka. Otec ji dopřával hodně volnosti.²³⁸

Vrátíme-li se ještě na chvíli ke vzdělání, nejednou Ladislava sestry prosily, aby jim napsal obsáhlejší poznatky o nejrůznějších událostech či osobnostech. Proto, aby jej přiměly ke splnění svých proseb, mu na oplátku slibovaly, že budou ve škole ještě pozornějšími studentkami než-li doposud. Ladislav, jenž by jejich přání splnil i bez zmíněných slibů, byl však jejich pilností a snahou o to více potěšen²³⁹. Kdykoli to bylo jen trochu možné, zasílal Ladislav svým sestrám množství studijních materiálů, například výpisky z knih, své postřehy nebo dodatky.²⁴⁰ Dále pak různé další učební pomůcky jako knihy, obrázky, fotografie či časopisy. Někdy zaslal oblíbené sebrané sešity.²⁴¹ Ne vždy, pokud se jednalo o literaturu,

²³⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/198, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

Božena trpěla především s páteří. Otec se snažil sehnat pro dceru „*přímídko*“. V novinách našel inzerát o prodeji. Prostřednictvím Ladislava prosil Lidušku Fričků o jeho zakoupení.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/108, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904. O rok později se otec obrátil na lékaře ze sousedního domu, kde Lábkovi bydleli. Zřejmě navrhoval pobyt v Praze.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/148, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905. V roce 1905 se její stav zhoršoval. Rodiče zvažovali zakoupení šněrovačky. V té době stála kolem 200 K. 1/195. Kvůli zdravotnímu stavu pobývala v roce 1908 v Praze. Očividně na ní byl vidět velký pokrok. Otec viděl příčinu i v lepším postoji své dcery ke zdraví. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/198, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

²³⁷ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.

²³⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/148, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

²³⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/13, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁴⁰ V jednom dopise Božena děkuje za zasláný seznam literatury těch nejlepších děl od Boženy Němcové a osvětlení některých, pro ni, temných míst v její minulosti. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/6, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

Jindy prosí bratra, zda má více povědomostí o Běždězu než ona, aby ji mohl vyprávět. Kromě podrobností ji Ladislav zaslal i líbivé obrázky. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/7 – 3/8, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.

²⁴¹ Příkladem uvádím „*České dívky*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/23, karton LP 2156, Korespondence sester 1900-1908.

hovoříme pouze o odborné. Odesílal knihy poučné i zábavné.²⁴² Vždy uměl vybrat nejvhodnější titul.²⁴³

Právě tak, jak informoval Ladislav své sestry, tak také ony si nabyté vědomosti předávaly jedna druhé.²⁴⁴

Ladislav našel veliké zalíbení v numismatice, jak již bylo zmíněno v úvodní kapitole. O to více jej tedy těšil i zájem sester. Někdy zatoužili po zapůjčení vybraných exemplářů, aby je ukázali ostatním spolužákům nebo učitelskému sboru. Někdy se s Lábkovými „miláčky“ těšily až příliš dlouho.²⁴⁵

Z výkladů, věnujících škole, nevynechaly dívky ani své učitele. Zatímco Ladislav ve vzpomínkách hodnotí kladné a záporné stránky svých pedagogů, v dopisech dívek nalezneme spíše zmínky o událostech, které je těžce zasáhly. Nejedna smrt učitele nebo odchod oblíbené učitelky do důchodu je dokázal zasmužit.²⁴⁶

²⁴² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/4, karton č. LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁴³ 3/26. Marii potěšil knihou „*Lov na medvěda*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁴⁴ Po jedné z mnoha hodin dějepisu Ladislav důkladně Boženě vysvětloval znaky a typy uměleckých slohů. Později i ona dovedla mladší Marii naučit rozeznat jednotlivé prvky. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/9, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. Božena se při tom tvářila důležitě jako „*kantor*“, který si vede „*nováčka*“ do školy. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/129, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

²⁴⁵ Díky Ladislavově sbírce směla Božena na ukázkou donést do školy groš z doby vlády Václava II. Učitelé byli pokladem natolik uchváteni, že zapůjčený peněz vrátili až o řadu dní později. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. Marie, díky bratrovi, seznámila spolužáky s „*Protestním listem české a moravské šlechty proti upálení M. Jana Husa*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/17, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. HLAVÁČEK, Ivan – KAŠPAR, Jaroslav – NOVÝ, Rostislav. *Vademecum pomocných věd historických*. 3. vydání. Praha, 2004, s. 252.

²⁴⁶ V roce 1904 zemřel ve věku 64 let blízce nejmenovaný člen učitelského sboru. Na jeho zdravotní stav měla pravděpodobně vliv jeho psychická stránka. Po onemocnění manželky a operaci krku své dcery, zřejmě ztratil chuť do života. Rodinu navíc postihla o rok dříve tragédie, když syn, zklamán neúspěchem při skládání maturitní zkoušky, spáchal sebevraždu. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/9, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. O rok později Marii a Boženu zasáhla smrt oblíbeného ředitele Michálka. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/8, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. Jeho rodina musela v životě snést mnoho útrap. Smrt učitele nesla těžce nejvíce Božena. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/97, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903-1904. Necelé tři dny po něm zemřela učitelka Marie Rokosová. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/8, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. Jako by dívky pochovali nejlepší přítelkyni. Byla jim více než učitelkou. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/96, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904. Odchod učitelky Poppeové do důchodu zasáhl z větší části Marii. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/14, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908. Zármutek neskrývala ani Božena. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/15, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

4.3 „Matička“ Praha

Praha byla pro všechny děti z rodiny Lábků natolik významná, že jsem se rozhodla věnovat jí několik slov v samostatné kapitole. V dopisech, obzvláště mladé Anny, častokrát figuruje. Anna opětovaně poznamenávala, jak touží po památném místě, „stověžaté matičce“ Praze. Těšila se, až ji uvidí. Prahou byla okouzlená. Chodila na výstavy a naslouchala bratrovým vyprávěním.²⁴⁷

Rodiče zajisté věděli o jejím zaujetí, proto jí jednou před vysvědčením slíbili, že za dobrou klasifikaci Prahu navštíví.²⁴⁸ To byla pro Annu ta největší motivace, jaké se jí kdy mohlo dostat. A splnění daného slibu bylo tím nejvýznamnějším dárkem.

Stejně jako Annu i Marii a Boženu Praha uchvacovala. Ladislav sestřám přichystal krátké slohové cvičení. Měly za úkol popsat, jak si Prahu představují a která místa by rády shlédly.²⁴⁹ Chybí nám ovšem úvaha nejmladší sestry Anny. Podíváme-li se na data zadání práce (duben 1904) a data, od kdy si s bratrem dívky dopisovaly (na základě dochované korespondence), je patrné, že Anna v té době s Ladislavem doposud nekomunikovala. Vzhledem k pozdější návštěvě Prahy se domnívám, že Ladislav chtěl zmapovat budoucí program návštěvy. S určitostí však motiv zadání práce říci nemůžeme. Mohlo se jednat o jedno z cvičení, které Lábek sestřám na dálku zasílal. Dívky v práci popisovaly nejznámější památky a tudíž nejčastější cíle mnoha turistů²⁵⁰. Prahu společně nakonec opravdu navštívili. A to začátkem května roku 1905²⁵¹. Ladislav za krátký čas ukázal sestřám nemalou část Prahy. Byli dokonce svědky přenesení ostatků Jana Kollára, což na jejich národní smýšlení mělo nemalý dopad²⁵². Návštěvy v Praze Ladislav využil k vyřízení jedné z neodkladných záležitostí týkající se Marie. Ta měla problémy s očima, jež ji sužovaly po celý její život. Proto s Ladislavem navštívili jednu z pražských očních klinik. Prameny nehovoří o tom, zda-li byla prohlídka u lékaře přínosnou a oční problémy se vyřešily či alespoň zlepšily. Jisté však je, že sám otec byl Ladislavovy za tento krok velice vděčen. Na Ladislava sestřám zůstala krásná vzpomínka, za kterou nejednou Ladislavovi děkoval i otec²⁵³. Lábek Prahu vskutku

²⁴⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/6, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁴⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/4, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁴⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/11, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵⁰ Podle Marie byla Praha ryze české město, krásnější a větší než Plzeň. Připadala jí i hlučnější a rovinatější. Nejvíce chtěla zhlédnout Vyšehrad, Katedrálu sv. Víta a Průmyslové muzeum, založené Annou Náprstkovou. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/8, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

Boženy viděla stověžatá „matička“ Praha asi třikrát větší než Plzeň, slávu jí zvěstovala kněžna Libuše a lid ji připadal mírný i bojovný. I ona toužila vidět Katedrálu sv. Víta. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/7, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/198, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

²⁵² AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 93.

²⁵³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/99, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

důkladně znal. V pozdějších letech připravil i několik výletů pro své vlastní děti a dokonce vnoučata. Z jejich vyprávění je zřejmé, že návštěva Prahy byla báječnou podívanou i fyzicky náročným sportem.²⁵⁴

4.4 Ve zdravém těle, zdravý duch

U sportu a zájmových aktivit se tedy na krátko zastavíme. Zdraví svých dětí měla matka na mysli přednostně. V dopisech Ladislavovi se často ujišťovala, zpočátku prostřednictvím sester, zda nestrádá, eventuálně nepotřebuje teplejší oblečení, kupříkladu „nátepničky“, rukavice nebo teplé spodky.²⁵⁵

Proto ji těšil zájem Boženy i Marie o práci na čerstvém vzduchu a slunci. K jejich oblíbeným činnostem patřila práce ve školní zahradě, za niž byly obě náležitě ohodnoceny. Učitelka darovala Boženě za její výpomoc „*Spisy dědictví Komenského*“²⁵⁶. A odměna čekala taktéž na Marii. Obdržela II. ročník „*Květů Mládeže*“.²⁵⁷ Neustálá činnost, jež Marii bavila a naplňovala ji²⁵⁸, byla také častým důvodem, proč mnohdy nestíhala psát dopisy svému bratrovi²⁵⁹. V létě se dívky věnovaly dalším oblíbeným činnostem Nejčastěji chodily plavat. Ladislav však jejich nadšení pro onen sport příliš nesdílel. Lábek vůbec, pokud hovoříme o sportovních aktivitách, krom turistiky, jež byla jeho vášní, nebyl příliš sportu nakloněn. Jeho matka jej nejednou pobízela, aby se na plavání více zaměřil. Především, aby se plavat naučil²⁶⁰. Lábek nakonec v plavání našel zalíbení²⁶¹. Ani v zimě nepřestávala být rodina aktivní. Matka chodila s dětmi bruslit na zamrzlý rybník. Jeden z nejoblíbenějších zimních sportů vřele doporučovala i Ladislavovi. Pro všechny případy mu pořídila pěkné nové brusle. Přemlouvání, které ji pravděpodobně již omrzelo, však ponechala na drahých dcerách²⁶². V bruslení však Lábek sympatie nikdy nenašel²⁶³. Pro zajištění dostatku pohybu po celý rok, přihlásila matka své dcery do plzeňského Sokola. Dívky byly cvičením nadšené. Horlivostí nemohly dospát prvního dne, kdy do Sokola vstoupily. Marie i Božena se

²⁵⁴ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.

²⁵⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/17, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/16, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/14, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/13, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁵⁹ Viz. Příloha 14.

²⁶⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/12, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁶¹ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.

²⁶² Božena Ladislavovi poznamenala, že bruslit chodí i starší pánové. Nutno podotknout, že Ladislavovi bylo toho roku necelých 26 let.

²⁶³ Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.

především radovaly z nových stejnokrojů²⁶⁴. Annu sokol strhl natolik, že se podepisovala: „*Anna, sestra sokolka*“²⁶⁵ či „*Sestra sokolka*“²⁶⁶.

Jak jsme mohli sledovat v předešlém textu o sportovních aktivitách Ladislava nemusíme dlouze vyprávět. Ani v otázce sokolské neúspěšné prosbě rodičů, v tomto případě tedy hlavně otce, aby i on vstoupil do Sokola. Což později rád splnil²⁶⁷. Bylo to snad poprvé, pokud tedy nepočítáme turistiku, kdy Ladislav přilnul k nějaké sportovní aktivitě a jež jej doslova pohltila.²⁶⁸

²⁶⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/2, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁶⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/138, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

²⁶⁶ Viz. Příloha 15.

²⁶⁷ Viz Příloha 16.

²⁶⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/61, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

4.5 Vztah sourozenců

Z dob raného mládí máme dochováno na stovku dopisů od všech Ladislavových sester. V pozdějších letech, především za 1. světové války, Ladislava velmi podporovaly. Snažily se mu promítnout události z domova a přiblížit mu tak domov. Z korespondence sester vyplývá, že vztah sourozenců byl na dnešní dobu neobyčejně pevný, láskyplný a idylický. Vzájemně dbali o zdraví toho druhého, pomáhali si při studiích a podporovali v době odloučení.

Závěr kapitoly přenechám slovům Ladislavových sester. Ačkoli korespondence Anny není obsáhlá a vesměs se jedná o krátké zprávy, ne o rozsáhlé čtení, byl Ladislav v jejich dětských očích hrdinou a člověkem nadmíru vzdělaným. Beze sporu k němu vzhlížela. O jejich láskyplném vztahu hovoří Anino přání k svátku:

*„Bratříčku můj přemilý,
kratičké mé jest přání.
Pán Bůh ať nám Tě
Zachová, od zlého anděl
Tě chrání.“²⁶⁹*

Podobně i přání Boženy vystihuje jejich sourozeneckou lásku.

*„Den 27. 1. jest pro mne svátkem velikým, neboť v ten den daroval Bůh rodičům nejlepšého syna, mně pak a sestrám mým nejmilejšího bratra.
Tobě, drahý, mohu věnovat jen motlitbu.
Přání bych Tobě prozpívala tak, abych hodna byla
Tvé dobroty a lásky.“²⁷⁰*

Ladislav se častokrát potýkal s myšlenkou, čím potěšit mladší sestry. Ať už k svátku, narozeninám nebo jen tak pro radost. Dívky ale žádného dárku nežádaly. Prosily jen o jeho přítomnost či návštěvu.²⁷¹

²⁶⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 2/1, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁷⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 3/5, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

²⁷¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 4/13, karton LP 2156, Korespondence sester 1900 – 1908.

5 Studijní léta

5.1 Škola obecná a měšťanská

Ladislav začal navštěvovat obecnou školu v pěti a půl letech²⁷². Díky otcevi sem mohl docházet i přes skutečnost, že Divadelní ulice, ve které Lábkovi tehdy bydleli, patřila do jižního obvodu, a tedy byla poměrně vzdálena.²⁷³

Mezi jeho nejoblíbenější tamější učitele patřil Václav Krofta.²⁷⁴ Obecnou školu ukončil ve školním roce 1891/1892.

Bylo to právě ve čtvrté třídě, roku 1891, kdy se všude mluvilo jen o chystané Jubilejní výstavě v Praze. Ladislav toužil výstavu navštívit. Bylo to pro něj nedostižným snem. Otec musel tehdy počítat každý halíř a vždy měl mnoho starostí, potřeboval-li něco mimořádného pořídit. Navíc se jedná o dobu, kdy *„Lidé navíc brali hodně na knížky a pomalu spláceli.“*, jak ve svých vzpomínkách uvádí sám Ladislav. Vzhledem k nepřívětivé finanční rodinné situaci se otec rozhodl, že rozhodnutí, zda-li svolí k návštěvě výstavy, ponechá až na dobu vysvědčení. Ladislavovi studijní výsledky byly totiž od počátku studia spíše parodií na řádného studenta. Vysvědčení však dopadlo nad očekávání slibně, a protože po výstavě toužil i otec, vydali se společně na návštěvu výstavy i samotné Prahy²⁷⁵. Více si ale řekneme v závěru tohoto bloku.

Studijní neúspěchy, Ladislavova lenost a nechut' k učení se však navrátili. I přesto, že se jej rodiče snažili v jeho zájmech všemožně podporovat. Otec musel přistoupit k výchovnému kroku. V průběhu letních prázdnin 1895 se totiž v Praze konala druhá velká výstava, Národopisná²⁷⁶. Té se skutečně, ze vzdoru otce, Ladislav nezúčastnil.²⁷⁷ V souvislosti s těmito událostmi Ladislav ve svých vzpomínkách uvádí:

*„Netušil tenkráté tatínek, že přijde čas, kdy stane se národopis mým hlavním životním povoláním“*²⁷⁸.“ Ladislava trápilo ještě řadu let, že neměl možnost zhlédnout Národopisnou výstavu. I u vzpomínek z této výstavy se zmíním později.

²⁷² AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 7-8.

²⁷³ Tamtéž, s. 10.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 8.

²⁷⁵ Tamtéž, s. 16.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 33-34.

²⁷⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/3, Vzpomínka na Národopisnou výstavu v Praze 1895, rukopis, s. 1-11.

²⁷⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 33-34.

Ladislav docházel do první třídy školy měšťanské v jižním obvodu ve starém Kamerálu v Kopeckého sadech. Mezi tamější nejobávanější učitele patřil přísný Ledvina.²⁷⁹

Než však Ladislav nastoupil do měšťanské školy, čekali ho jeho první opravdové prázdniny.²⁸⁰

Do druhé třídy ale musel přestoupit pod Saský most, z důvodů nového rozdělení školních obvodů. Škola měšťanská sídlila vedle jeho bývalé školy obecní, v budově bývalého hostince. Nevypadalo to tam ale „vábne“ a společnost zde rovněž nebyla valná.

Nejoblíbenější postavou místní školy, zejména pro mladého Ladislava, byl vyučující František Světlík. Vyučoval přírodopis, zeměpis a fyziku. V Lábkovi probudil lásku k přírodě. O Františkovi Světlíkovi budeme ještě hovořit v následující kapitole. Další známou osobností byl vyučující dějepisu, František Červený²⁸¹. Lábkovi přilnul k srdci i Josef Truneček, spisovatel a náruživý cestovatel. K němu se hlásil ještě řadu let²⁸². Neméně důležitou osobností byl ředitel školy, Josef Tobermann, milovník vlastivědy a specialista na zhotovení plastických map.²⁸³

Právě zde se začala projevat Lábkova divoká povaha. Byl vtipný, o vše měl zájem. Nedokázal se ovšem soustředit na učení. A tak vysvědčení z druhé třídy dopadlo smutněji než vysvědčení z třídy první.

Období divokosti a roztěkanosti přetrvávalo u mladého Lábka ještě řadu let. Opustilo ho až se vstupem do praktického života.²⁸⁴

Učení ve třetí třídě měšťanské dopadlo hůře než v předchozím roce. Hlavu měl plnou nejrůznějších zájmů. Nebyl schopen usměrnit myšlenky na „suchopárné“ úlohy. Z nabídky školních osnov ho v té době zajímala pouze fyzika. Z pilnosti kreslil do sešitů nejrůznější přístroje. Telegraf, telefon, mlýn atd.²⁸⁵. Před vstupem na obchodní školu a tedy do nové etapy života, přišly v létě 1894 poslední prázdniny²⁸⁶. V důsledku rozdělení Plzně roku 1882 do

²⁷⁹ Tamtéž, s. 20.

²⁸⁰ Ty strávil u strýce Jana Ulče, obchodníka ve Volduchách u Rokycan. Zde poprvé popustil uzdu své „bujnosti“. V domě u strýce bydlel přísný řezník. Dosud vyráběl svíčky do cínových formiček. „Běda učedníkovi, který výrobu pokazil“. V průběhu léta s otcem ještě navštívil Šumavu. Cestovali spolu zábavným vlakem. Navštívili Špičák i hranice s Bavorskem. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 23.

²⁸¹ Světlík vodil chlapce na vycházky do přírody, určoval s nimi druhy květin, přenášel o geologii Plzeňska a mnoha jiných věcech, které nebyly zahrnuty do školních osnov. Jednou vzal studenty do železárny v Klabavě a do kostelíka na Vršíčku u Rokycan. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 24.

²⁸² TRUNEČEK, Josef. *Paběrky z cest*. Plzeň, 1920, 120 s. ISBN nepřiděleno.

²⁸³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 28-29.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 29

²⁸⁵ Tamtéž, s. 33.

²⁸⁶ Prázdniny trávil u strýce Eliáše Lábka, malíře, z Deštné u Soběslavi. Eliáš znamenitě kopíroval malby předních autorů. Např. od Ženíška „*Oldřich a Božena*“ anebo od Lišky „*Kristus na Hoře Olivetské*“. V Deštné se Ladislav seznámil s učitelem Jarošem, náruživým sběratelem motýlů a brouků. Ladislava zasvěcoval do

čtyř školních obvodů, je obtížné dohledat jakékoli školní materiály týkající se Ladislava Lábka v době studií na obecné i měšťanské škole. Bohužel se nedochovaly ani v rodinné pozůstalosti. Prozatím tedy nepředkládám přesný výčet studijních ohodnocení. Domnívám se však, že bez pochyby můžeme věřit Lábkovým slovům. Jak čestně prohlásil, školní učení ho opravdu nikdy nenadchlo.

5.2 Škola obchodní

Po ukončení studia na škole měšťanské vyvstala pro rodiče otázka, co dál s Ladislavovou nezkrotnou povahou. Ladislav toužil věnovat se starožitnostem a humanitní oblasti. Okolí jeho nápady vnímalo více jako mladické fantazie. Nakonec se tedy podvolil vůli rodičů a nastoupil na obchodní školu. S nadšením a zápalem pro věc to ovšem nebylo, což dokazují i studijní výsledky. Ladislavovu osobnost, ať už více či méně, ovlivňovali vyučující. Ve svých pamětech jim věnoval několik zmínek. Pro dokreslení představy o některých pedagogích přikládám v příloze tabulku s jejich jmény a předměty, které vyučovali²⁸⁷. Ze vzpomínek je patrné, že nejsilnější dojem udělal na Lábka „tyran“ a ředitel v jedné osobě, učitel František Kotěra²⁸⁸. Mezi další členy učitelského sboru patřil František Kundrát, učitel nauky o zboží a přísný profesor Václav Vostřel, mimo jiné i třídní učitel. Mezi podivíny by jistě patřil odměřený Ing. Antonín Kostinec²⁸⁹, se kterým po letech tvořil Národopisnou společnost. Nejmilejším mu byl profesor Antonín Šnajdauf, češtinář a nestor českých básníků²⁹⁰. Neméně důležitou osobností v životě mladého Lábka byl učitel hudby. Lábkovy sice měly hudební nadání v rodině, ale tento talent Ladislav, dle svých slov, vskutku postrádal. Do houslí se chodil „mučit“ k mladému Janu Lehnerovi²⁹¹. V době studií na obchodní škole navštěvoval zvláštní hodiny němčiny pod vedením učitele Jana Folprechta.²⁹²

preparování i lovu ryb a raků, při čemž se mu podařilo roztrhat osmery kalhoty a nejednou rozčítit svou babičku. Byla ovšem přísné povahy. Při lidové slavnosti v Deštné Ladislav také Jarošovi vypomáhal s výrobou balónu z hedvábného papíru. Prázdniny to byly skutečně divoké a strhující.

²⁸⁷ Viz. Příloha 17.

²⁸⁸ Kotěraův syn, Jan Kotěra, se stal známým architektem a umělcem (1871 – 1923). AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 36.

²⁸⁹ Antonín Kostinec se stal pozdějším ředitelem nově zřízené Obchodní akademie v Plzni na Radeckého náměstí (dnešní Masarykovo náměstí) a inspektora obchodního školství. Projektantem budovy byl Hanuš Zápal. Tento projekt se stal první samostatnou prací mladého architekta. Sám vznik akademie byl velmi spletitý. Právě zásluhou Antonína Kostince se zdařilo přeměnit dvoutřídní obchodní školu na čtyřletou obchodní akademii. BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Anna – PAICHL, Přemysl. Plzeňské medailony. Plzeň, 2004. s. 55. ISBN80-86334-01-5.

²⁹⁰ Žil v letech 1860 až 1951. ŠNAJDAUF, Antonín. *Intimní listy*, Praha 1882, 98 s. ISBN nepřiděleno.

²⁹¹ Bydlel s rodiči v památném domě „U zlaté lodě“. Lehnerův otec, významný úředník a advokát, u Lábků často sedával a filosofoval. Měl ještě dva syny. Starší Karel pracoval ve Škodoce a mladší Lojza se stal jedním

Ve druhém ročníku šlo Ladislavovi učení značně ztěžka. Množství probírané látky rostlo a s ním i jeho nechuť do dalších bojů s klasifikačním řádem. Oproti tomu ale sílili touhy po prohloubení znalostí z oblasti historie a památek.²⁹³

Prázdniny po absolvování druhého ročníku vyšly v niveč.

Ladislav se musel připravovat na opravnou zkoušku z aritmetiky, neboť její studium v průběhu školního roku dočista zanedbal. V příloze přikládám prospěch za první dva roky studia. Do třetího ročníku již Lábek nepostoupil. To dokazují nejen Lábkovy vzpomínky, ale i absence vysvědčení z dalších let.

Ladislav rozhodně nepatřil mezi nejlepší a nejpilnější žáky. Jak je vidět z přiloženého vysvědčení²⁹⁴, učivu se patrně nevěnoval s patřičným záplem a nasazením. Je třeba podotknout, že Lábkovy studijní výsledky se ale příliš nelišily od ostatních studujících vrstevníků. Studijní hodnocení přeci jen nebylo na prvním místě. Zato z třídních výkazů je jednoznačné, že Ladislavova docházka byla velmi pravidelná, v čemž dnešní generace poněkud pokulhává. Za sledované období 1895-1897²⁹⁵ zameškal celkem sedm vyučovacích hodin. Neměla ani jednu neomluvenou hodinu. Záškoláctví evidentně nepodporoval. Vzhledem k jeho povaze to ale nemůže nikoho překvapit. Pro představu o počtu spolužáků uvádím, že do I. ročníku nastoupilo celkem čtyřicet devět žáků, z čehož sedm v průběhu odstoupilo. Do II. ročníku bylo přihlášeno již dvacet devět studentů, z toho ročník ukončil plný počet – dvacet devět²⁹⁶. Po odbytí opravné zkoušky se Ladislavův otec rozhodl, že syna si vezme „na paškál“ sám, poněvadž „byl k ničemu“ a potřeboval nad sebou pořádný „karabáč“. Ostatní spolužáci postoupili z větší části do třetího a následně až do 4. ročníku nově zřízené obchodní akademie. To už ale mladého Lábka vsutku nelákalo. Navíc by to jeho prospěch zřejmě ani neumožnil.²⁹⁷

Do otcova obchodu byl přihlášen od 15. července 1897. Nastoupil tam až po prázdninách začátkem září. V obchodě býval od brzkých ranních hodin do pozdního večera.

z nejméně Ladislavových přátel. Od mládí však trpěl epileptickými záchvaty. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 40.

²⁹² Folprecht bydlel na rohu Resslovy ul. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 39.

²⁹³ V té době se seznámil s dlouholetým přítelem Janem Kabátem, synem obchodníka s kůží, z Pražské ulice. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 40-41.

²⁹⁴ Viz. Příloha 18.

²⁹⁵ Za akademický rok 1895/1896 zameškal ve druhém pololetí jen 3 vyučovací. V dalším školním roce, opět ve druhém pololetí, chyběl celkem čtyři hodiny.

AmP, Obchodní akademie, sign. 11a349, rukopis třídní knihy, s. 12. Amp, Obchodní akademie, sign. 11a346, rukopis třídní knihy, s. 23.

²⁹⁶ AmP, Obchodní akademie, sign. 11a349, rukopis třídní knihy, s. 12. Amp, Obchodní akademie, sign. 11a346, rukopis třídní knihy, s. 23.

²⁹⁷ Karabáč = bič. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život I, rukopis 1950, s. 43.

Chvíli trvalo, než si Ladislav zvykl na ranní vstávání. U otce tloukl koření, sekal cukr, pražil kávu atd.²⁹⁸

Poprvé zde pocítil lásku k obchodnímu podnikání²⁹⁹. O tom, že otcův krám býval hovornou ulice jsem se zmínila v úvodní kapitole. Scházeli se zde obchodní a živnostníci. Zprávy z venkova přinášeli cestovatelé velkých firem. Nejčastěji probírali politické události. Na obchodním pultě vždy volně ležely noviny, aby šly z ruky do ruky. Jaký to byl idylický život nemá dnešní generace ani tušení.³⁰⁰

Ladislav si ale ze všeho nejvíce přál najít vhodné zaměstnání v milované Praze, která ho již celá léta přitahovala jako neviditelný magnet. Doplňoval si proto své odborné vzdělání. Mezi 5. listopadu 1901 a 4. dubna 1902 proto absolvoval kurz o železničním právu a tarifech.³⁰¹

5.3 „Já jdu jen na tanánek vycízat a pzídu hned!“³⁰²

Závěrem kapitoly Studentská léta bych ráda uvedla několik husarských kousků, kterých se Lábek v mládí dopustil. Domnívám se, že právě tato část neodmyslitelně patří k dokreslení osobnosti Ladislava Lábka.

„I když býval poněkud zasmušilý, často s ním šli všichni čerti.“³⁰³

Hrůzu špatného svědomí poprvé zažil za studií obecné školy. Se spolužáky někdy chodíval do školy starou Řemeslnickou besedou, kde dupali do dřevěné podlahy v průjezdu. „*Pekelný rámus*“, jak sděluje Lábek ve svých vzpomínkách, psychicky neunesl hlídač a chlapce důkladně prohnal. Hlídač Ladislava nedostihl. Ten se ovšem vrátil domů s mokkými kalhotami³⁰⁴. Dalším „*strašným*“ proviněním byly posměšky na řádové roucho premonstrátů. Ti vyučovali na německém Gymnáziu u svaté Anny. Spolužáci ho poté dlouho strašili, že na něj budou žalovat. Dnes by se asi mládež vyjadřovala jinak a nikdo by se kněží nezastal.³⁰⁵

Lábkův „*všetečný rozumek*“ ho jednou svedl k vyzkoušení velkého mlýnku na mák. Ozubená kola mu rozmačkala prst. Nebýt znalostí bylin babičky z Deštné, jistě by o prst

²⁹⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 44.

²⁹⁹ Tamtéž, s. 45.

³⁰⁰ Tamtéž, s. 47-48

³⁰¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 73.

³⁰² AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 13.

³⁰³ Tamtéž, s. 12.

³⁰⁴ Tamtéž, s. 15.

³⁰⁵ Tamtéž, s. 21.

přišel³⁰⁶. Jindy, při sekání žabince pro husy, si z nepozornosti srpem způsobil poranění. Vzpomínkou na jeho šikovnost mu zůstala jizva na levé ruce.³⁰⁷

Pořádné výplatě od otce se také někdy nevyhnul. Ta ho čekala po lovu sanytrů na Čertově kazatelně u Radčic, kde si Ladislav roztrhal kalhoty. Jindy, při honbě vodní vážky na Mži za Kalikovským mlýnem, mu proud řeky odnesl obuv. Maminka chtěla Ladislava před výpraskem uchránit, proto nechala u obuvníka vyrobit novou. K Ladislavovu neštěstí ji ale zhotovil z podružné kůže. Chlupatá obuv zaručeně vzbudila otcovu pozornost. Tajemství bylo odhaleno.³⁰⁸

Na Vánoce roku 1900 se mu povedl další kousek. Nechtěně podpálil vánoční strom, od kterého chytl koberec i stůl. Oheň vzňal od vaty na větvích, která měla vzbudit atmosféru zasněžené krajiny. K neštěstí ale nedošlo a Vánoce rodina pokojně oslavila.³⁰⁹

Ladislava ale ze všeho nejvíce lákal velký dvůr nedaleko domu, kde se scházelo „eldorado“ dětí z celého sousedství. Ty si svůj volný čas vyplňovaly různými hrami, říkankami, ale nechyběly také různé rošťárny, o nichž se rovněž Ladislav zmiňuje ve svém rukopisu: „*Ale není tím řečeno, že tehdejší zábavy mládeže bývaly divoké a nevázané.*“ V dětských hrách samozřejmě nechyběly ani některé nové vynálezy. Z nich uvedu alespoň pro ilustraci návod na jednu z her, zabývající se lovením starožitností: Zvláštností bylo lovení „starožitností“ z kanálů ulic.“³¹⁰ Chlapci si lehali dokola na mříž kanálu. Z hřebíku vyrobili háček, upevnili ho na dlouhý provázek a netrpělivě vyčkávali, co zajímavého za poklad se jim naskytne. V neposlední řadě velice oblíbenou hrou bylo, když si kluci pletli pomocí drátu ze zbytků vlny nebo bavlny „šňůrky“ na cívkách. Mnozí je mívali i několik metrů dlouhé³¹¹. Dětských her bylo v té době zajisté mnoho a vydaly by na samostatné povídání. Některé byly hravé, zábavné, vědomostní a jiné pro změnu nebezpečné. Navíc, ruku na srdce, kdo z nás v době svého nejranějšího mládí nevymyslel nějakou tu „lumpárnu“ pro pobavení ostatních.

Dříve, než vstoupíme do dospívání a pozdního mládí Ladislava Lábka, udělejme si menší exkurz k Jubilejní výstavě v Praze z roku 1891 a pražské Národopisné výstavě z roku 1985. Zavzpomínejme spolu s Lábkem na jedny z nejvýznamnějších kulturních podniků

³⁰⁶ Babička ho vyléčila kašl z listů řebríčku natrhaných na nedaleké Střelnici.

Tamtéž, s. 23.

³⁰⁷ Tamtéž, s. 24.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 28.

³⁰⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 61.

³¹⁰ Tenkrát ještě nebyly moderní kanalizace. Staré stoky vedly středem ulice. Vstupy do nich kryly velké lité železné mříže.

³¹¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e67, Můj život I, rukopis 1950, s. 14.

z konce 19. století. Navíc se v tomto raném období utvářel a současně i vrcholil Lábkův zájem o sběratelství vůbec. Udělejme tedy menší odbočku, abychom s čistým štítem vstoupili do fáze dospělosti i zodpovědnosti, tedy k absolvování vojenské služby a obchodnickým počátkům, díky nimž Lábek nasbíral mnoho užitečných zkušeností a naučil se (nejen) obchodní diplomacii. Díky tomu potkal mnoho zajímavých osobností, kteří mu, ať už vědomě či nevědomě, napomohli v jeho cíli - založení vlastního obchodu i s určením směru, kterým se do budoucna Lábkův obchod ubíral. V historii města Plzně, především v oblasti muzeologie, mu náleží jedno z čestných míst.

5.4 Jubilejní zemská výstava v Praze

Menší pozornost věnuji Lábkovým vzpomínkám na Jubilejní zemskou výstavu v Praze. Ta byla původně plánována jako všeobecná zemská výstava, avšak pro bojkot německých podnikatelů v Čechách se stala přehlídkou rozvoje a vyspělosti českého průmyslu a české podnikavosti. Na Ladislavovo dospívání měla opravdu neobyčejný vliv. Zejména v počátcích jeho mladého života určila směr, jímž se chtěl v budoucnu ubírat. Nemohl tehdy tušit, že své jméno navždy zapíše do učebnic muzeologie, ale i do dějin vůbec. Byl to Lábkův první velký výlet v životě a to dokonce do milované Prahy. Tenkrát to byl přepychový výlet i pro dospělé³¹². Lábkovi bylo tehdy sotva 9 let a navštěvoval třetí třídu měšťanské školy. „*Celým národem proudilo vybušené vlastenectví, kdy se dovršovalo jeho probouzení*“. V krámě Ladislavova otce se více politizovalo, nežli prodávalo. Každého vítaly na pultě rozložené Národní listy³¹³. Jedním z cílů Jubilejní výstavy bylo pro Ladislavova otce přinést synovi více poučení.

„Jubilejní zemská výstava v Praze, slavnostně otevřená dne 15. května 1891 arcivévodou Karlem Ludvíkem, „arcivévodou pro výstavy“ – jak sám sebe nazval, bratrem panujícího císaře Františka Josefa I., který převzal nad výstavou protektorství, a jeho manželkou arcivévodkyní Marií Terezií, konaná na paměť stého výročí zemské výstavy při korunovaci krále Leopolda II. v r. 1791, se díky odvolání spoluúčasti německými liberály na sklonku r. 1890 pro český odpor k punktacím proměnila v demonstraci české dovednosti a zdatnosti. Této skutečnosti dokázali propagandisticky a obratně využít především mladočeši,

³¹² AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 2.

³¹³ Tamtéž, s. 1.

kteří ve stále větší míře získávali pevnější půdu pod nohama a v dané chvíli nesporně představovali přední mluvčí české měšťácké společnosti. Mladočeské sebevědomí však neutvrzovaly jen četné vystavené exponáty, dokumentující českou podnikavost a dovednost v nejrůznějších oblastech lidské činnosti, ale, a to především, také řada společenských akcí se zahraniční účastí, jež měla zcela průhledné politické pozadí.³¹⁴

Pořadatelé Jubilejní výstavy nemohli snad ani tušit, jaké bude mít národně-politické důsledky pro český národ. Chtěli pomoci novému průmyslu a předvést jeho rozmach. Zatím poskytli českému „živlu“ příležitost změřit své síly i v tomto oboru, plně v rukách německých podnikatelů. Proto ta dvojjazyčnost výstavy a zákaz všech českých průvodů a slavností. Ale na jednu věc při tom vláda a pořadatelé zapomněli. Zabránit „vpašování“ roztomilé české chalupy. Zdála se přitom tak nevinnou atrakcí³¹⁵. Návštěvníci jubilejní výstavy měli možnost seznámit se uceleně se stavem české průmyslové, zemědělské a lesnické výroby, s ovocnářstvím, vinařstvím, pivovarnictvím, včelařstvím a dalšími odvětvími českého hospodářství. Výstava obsahovala průmyslové expozice strojírenské, hornické, sklářské i průmyslové chemie. Část výstavy byla zaměřena na společenskou stránku života v Čechách: na zdravotnictví, zemské korporace a spolky, na výtvarné umění i archeologické vykopávky³¹⁶. Výstava Prahu obohatila o mnohé technické vymoženosti jako byla např. elektrická tramvaj, dvě lanové dráhy (Petřín, Letná), rozhledna na Petříně.³¹⁷

Již příjezd na smíchovské nádraží však ohrozil Ladislavovy představy o Praze. Ty zachránila návštěva Karlova mostu, Katedrála sv. Víta, zejména potlučené a pochmurné náhrobky českých knížat i kaple sv. Václava, tehdy ještě tonoucí v temnotě staletého prachu. Ladislav s otcem neopomněli ani návštěvu Pražského Hradu³¹⁸. Dověšením jejich výletu byla samozřejmě až Jubilejní zemská výstava. Ladislava zde nejprve oslovila socha Jiřího z Poděbrad, kolem které se vstupovalo do hlavní „svatyně“ ústředního Průmyslového

³¹⁴ PECHOUŠKOVÁ, Jana. Národní divadlo a Jubilejní zemská výstava v Praze. In PEŠEK, Jiří (ed.). Documenta Pragensia XII. *Pražské výstavy a velké slavnosti*. Praha, 1995, s. 365. ISBN 0231-7443.

³¹⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/3, Vzpomínka na Národopisnou výstavu v Praze 1985, rukopis, s. 4

³¹⁶ Ke zhlédnutí byly následující objekty: Průmyslový palác, Strojovna, Cukrovarnický pavilón, Šlechtické pavilóny, Pavilón Antonína Reissenzahla, Křížíkova vodní fontána, Balónová aréna, Pavilón českých turistů, Česká chalupa. Autor neveden. *Jubilejní zemská výstava v Praze 1891*, 3. března 2008 [cit. 2008-3-3]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jubilejní_zemská_výstava_v_Praze_1891>.

³¹⁷ MÍKA, Zdeněk. Pražský průmysl ve všeobecné výstavě roku 1891 a na Jubilejní zemské výstavě pražské obchodní a živnostenské komory 1908. In PEŠEK, Jiří (ed.). Documenta Pragensia XII. *Pražské slavnosti a velké výstavy*. Praha, 1995, s. 392. ISBN 0231-7443.

³¹⁸ Tamtéž, s. 3.

paláce³¹⁹. Oba dva nejvíce lákala „*Retrospektivní výstava*“. S jejím uskutečněním vyvstala řada otázek³²⁰.

Otce i syna zde nejvíce upoutala sbírka českých mincí a medailí³²¹. V upomínku Jubilejní zemské výstavy si Ladislav zakoupil památnou cínovou medaili³²². Bez jeho povšimnutí nezůstal ani pavilon turistů. Ze vzpomínek Ladislava poznáme, že ho dále zaujal vycpaný šumavský medvěd, mohutní sumci v akváriu Rybářského pavilonu a obrovská homole cukru v Cukrovarském oddělení, model jednodenní spotřeby cukru v Čechách. Jednu z miniatur cukrové homole si Ladislav odnesl domů. Závěr výstavy korunovala návštěva „*České chalupy*“.³²³ Výlet otce i syna naplnil nejen množstvím vzpomínek, ale také důkladně unavila. Po příjezdu již neměli sílu vyprávět zbytku rodiny o svých zážitcích. Zato dalšího dne Ladislav s nadšením referoval o všem, co shlédl a vyslechl. Ještě dlouho byl plný neobyčejných pocitů.

5.5 Národopisná výstava

Této výstavě se Ladislav, k nemalé lítosti, zúčastnit nemohl. Důvodem byl skutečně zhoršený prospěch, jak jsem uvedla dříve. V rukopisu, který Lábek Národopisné výstavě věnoval, proto nenalezeme osobní prožitky z výstavy. Za to se jedná o zajímavý pramen, který stojí za naši zmínku. Nyní se prostřednictvím Lábka podívejme na atmosféru, v níž se Národopisná výstava konala.

V duchu tehdejšího romantismu se čeští i němečtí vzdělanci zajímali o český jazyk. Snažili se český jazyk studovat a zachycovat, dokud úplně nevyhyne. Pozornost obraceli k prostému venkovskému lidu, jedinému nositeli i udržovateli českého jazyka. Narážely na nejrůznější kulturní hodnoty lidovou píseň, staré zvyky, kulturu lidu apod. Pomalu se začala tvořit naše první národopisná věda. Trvalo ještě dlouho než se tento zájem přenesl na sbírání a zachraňování věcného materiálu ve veřejných ústavech. Vystavované předměty pocházely z majetku lidu. K první výzvě veřejnosti se jen v Praze přihlásilo tisíc ochotných

³¹⁹ Ladislava si v Průmyslovém paláci získal stroj, který z rovného plechu lisoval okrouhlé krabice i s víkem a dále stroj, který ostrým pískem leptal na sklo libovolné nápisy nebo obrazy. AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 5.

³²⁰ Namítalo se, že minulost do Jubilejní výstavy nepatří. Nakonec zvítězila myšlenka mladých českých architektů a z „*Retrospektivního*“ oddělení se stal jeden ze zlatých hřebů celé výstavy. Podobný osud měla i budova s moderním českým uměním, zejména malířským a sochařským, do které se však z časových důvodů nedostali. AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 3-4.

³²¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 4.

³²² Tamtéž, s. 7.

³²³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/2, Vzpomínky na Jubilejní výstavu v Praze 1891, rukopis, s. 5-6.

dobrovolníků. Venkovská města byla následně vyzvaná, aby organizovala sběr vhodného materiálu. Všude se ustavily výstavní výbory. Ředitelem plzeňského byl Antonín Kostinec. Ze sběrného materiálu vznikaly výstavky. Jen v Čechách jich napočítali 118. Mnoho materiálu, v důsledku nesevdomitosti, se ztratilo. K úvahu přišla i myšlenka na vznik a vybudování prvního národopisného muzea. Útočiště našlo v paláci Sylva Taroucy na Příkopech, kam také přešla převážná část výstavy – darem nebo koupí. Vznikla tedy Národopisná společnost československá, aby v sobě soustřeďovala všechny budoucí národnostní i vědecké snahy. Společnosti si dávala za cíl zajištění výstavy oproti nepřející rakouské vládě, kdyby se odhodlala rozpustit výstavní výbor. Vláda podniku nepřála již od začátku. Od výstavy se podařilo oddálit českou šlechtu. Chystala své zastoupení zvláštním pavilonem. Vláda upozorňovala výstavní výbor, aby se nepokoušel o manifestaci. Ten zažádal stát o subvenci šedesát tisíc zlatých. Bez výsledku. Oproti tomu dal k dispozici výstavě v Budapešti jeden milion zlatých. Pomoc odmítli i moravský a slezský Zemský sněm. Úspěch byl triumfální. Národopisnou výstavu navštívilo celkem dva miliony zájemců. Jednu neděli ji dokonce zhlédlo dvacet dva tisíc návštěvníků. Celkový příjem činil 2. 065. 278 zl. Oproti nákladům, 890. 000 zl³²⁴.

³²⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 373/3, Vzpomínka na Národopisnou výstavu v Praze 1985, rukopis, s. 1-11.

6 Vojská služba

6.1 Obecná charakteristika

Vývoj organizace a vnitřní struktury rakousko-uherských branných sil byl od přelomu 19. a 20. století ve své podstatě pokračováním a vylepšováním trendu, který monarchie nastoupila přijetím vojenských reforem roku 1868, respektive 1882 a 1889. K nejvýznamnějšímu zásahu do tohoto vývoje, došlo přijetím nových branných zákonů roku 1918. Těmito zákony byla v rakousko-uherské armádě všeobecně zavedena dvouletá základní služba, avšak u jezdeckva a jízdního dělostřelectva, podobně jako u určitých speciálních druhů vojsk, zůstala tříletá základní služba a sedmiletá služba v záloze³²⁵. Branná povinnost byla v Rakousko-Uhersku, v námi sledovaném období, upravena především Branným zákonem č. 41/1889 Sb., Zemským zákonem č. 87/1883 Sb. a Zákonem o domobraně č. 90/1886 Sb. Týkala se všech mužských státních občanů – „*branců*“. Ze zákona byli zavázáni vykonávat po určitou dobu vojenskou službu³²⁶.

Důležitá byla otázka odvodů. V rámci rakousko-uherské armády existovaly dva druhy: hlavní odvody, které se konaly každoročně a vedlejší odvody, jež se vypisovaly podle potřeby.

Odvody se konaly podle odvodních okresů, do nichž byli branci zařazováni, podle domovské příslušnosti. V monarchii, zejména u chudších vrstev, byly velmi nepopulární³²⁷. Každý, kdo náležel do „*životní třídy*“, měl povinnost se přihlásit k záznamu branců u obecního starosty své domovské obce nebo místa, kde se trvale zdržoval a to rok před dovršením 21 let. Povinnost přihlásit se k odvodu začínala dnem 1. ledna toho kalendářního roku, ve kterém „*branný povinník*“ dovršil 21 let a končila 1. ledna při dosažení 23 let. Služební povinnost trvala tři roky ve vojsku v řadě a sedm let v záloze nebo deset let v náhradní záloze a to pro bezprostředně zařazené. Služební čas se zpravidla počítal dnem zařazení a končil 31. prosince, v roce, ve kterém vypršela příslušná povinnost.

Výkon služby bylo nutné trávit při praporu buď v nepřetržité aktivní službě ve vojsku a válečném loďstvu (po dobu služby v řadě), nebo ve vojenském výcviku, který trval

³²⁵ BROFT, Miroslav. *Vojenské dějiny Československa*. 2. 3. vydání. Praha, 1986. s. 438. ISBN 80-206-0056-6.

³²⁶ Branná povinnost. In *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí* 4. Praha, 1891. s. 581-582. ISBN nepřiděleno.

Za branného povinníka byl považován každý muž, který se mohl bránit se zbraní v ruce proti násilnému útoku. Branný. In *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí* 4. Praha, 1891. s. 581-585. ISBN nepřiděleno.

³²⁷ BROFT, Miroslav. *Vojenské dějiny Československa*. 2. 3. vydání. Praha, 1986. s. 438 - 439. ISBN 80-206-0056-6.

při náhradní záloze vojska (pro bezprostředně zařazené osoby) osm neděl u pěších a tři měsíce u jízdy. Po zbytek služební doby pak byli „branci“ propuštěni do zaměstnání, avšak záložníci, zeměbranci a náhradní záložníci vojska a zeměbrany byli povinni účastnit se periodického cvičení ve zbrani. Všechny osoby zálohy, zeměbrany, náhradní zálohy a „mořebrany“, kteří nebyly během roku v aktivní službě, vojenském výcviku nebo se neúčastnily cvičení ve zbrani, musely se dostavit ke kontrolním shromážděním. Ty pak probíhaly každoročně po žních.³²⁸

Ze vzpomínek a dochované korespondence usuzuji, že Ladislav Lábek patřil mezi náhradní záložníky, konkrétně u 35. pěšího pluku 7. setniny³²⁹. Absolvoval v roce 1904 osmitedělní vojenských výcvik a dvě vojenská cvičení v letech 1907 a 1909. Po sedmi letech šťastně dokončil povinnou vojenskou službu.

6.2 Vojenský výcvik

Dva roky před nástupem vojenské služby Lábek pracoval ve firmě Augusta Lambla. O tom, že jeho pobyt zde nebyl právě nejšťastnější, pohovořím v pozdější kapitole. Nicméně z korespondence mladého Lábka je patrné, že kvůli nesrovnalostem ve firmě, byl ochoten podstoupit vojenskou službu i dříve, než bylo nutné. Již koncem listopadu 1902 otec Ladislava nabádal, aby si takovou „slast“ jako vojnu nechal až naposled. „*Ještě měl kam jít*“. Měl tím na mysli, že bude-li práce v Praze nad jeho síly, může se vrátit domů a zůstat nějaký čas, než najde vhodnější zaměstnání. Východisko otec rozhodně neviděl ve vojenské službě³³⁰. „*Brzy se dočkáš a budeš toho mít dosti*.“ Poznamenal v jednom z dopisů³³¹. Vojna tížila celou rodinu. Zejména znemožňovala Lábkovi růstu v profesní oblasti. Bylo mu již dvacet let³³². Nevěděl jistě, zda si ho povinná vojenská služba vyžádá v novém nebo následujícím roce. Především ale nevěděl, zda bude odveden na tříletou vojenskou službu nebo zůstane v záloze a absolvuje jen vojenský výcvik. Otec Ladislavovi napsal: „*Budeš chtít být na osm neděl, tak snad by jsme to spravili*“³³³. Nadějí na krátkou službu ho utěšovala

³²⁸ Zákon č. 41, daný dnem 11. dubna 1889, jímž se zavádí nový zákon branný. In Zákoník říšský pro Království České a země v říšské zastoupení. 1889, s. 93-176.

³²⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/102, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³³⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 27. 11. 1902

³³¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 28. 11. 1902

³³² Viz. Příloha 19.

³³³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 2. 12. 1902.

i matka. V dopise poznamenala: „*Tatínek by se o to zasadil*³³⁴.“ Ladislav váhal, zda vystoupit z pracovního poměru a hledat novou práci nebo vyčkat do odvodu, absolvovat nevyhnutelné a poté nastoupit do nového zaměstnání. Matka Ladislavovi radila zkusit štěstí jinde, pokud by byl ale jeho odvod o rok odložen. Dobré východisko viděla v ročním pobytu ve Vídni³³⁵.

K odvodu přihlásil Ladislava v listopadu 1903 otec. Ladislav toho času pracoval ve firmě u pana Hadrbolce v Praze³³⁶. Otec předpokládal, že pokud by odvody byly jako roku 1902, mohl by jít Ladislav k odvodu již v polovině května 1904³³⁷. Nakonec šel jen o několik dní dříve, než otec předpokládal a sice 2. 5. 1904.³³⁸

Lábkův otec usilovně pracoval na synově zkrácené vojenské službě. V dopisech ho často uklidňoval, aby bez starostí vyčkal výsledku³³⁹. Počátkem května 1904 otec Ladislava ujišťoval slovy: „*Bud' bez starosti, že se vynasnažím co bude možného, by si nebyl déle než na osm neděl, doufejme*“³⁴⁰. Ve snaze pomoci synovi se František Lábek obrátil na příbuzného Ulče³⁴¹. Za nedlouhou ale přišly rozpaky. Ulč nebyl k zastižení. Na pravidelné návštěvy Františka Lábka nereagoval a k opěťované návštěvě nebyl právě nejhorlivější³⁴². Netrvalo dlouho a tři měsíce před Ladislavovým rukováním přišel Ulč s radostným oznámením. Ladislav měl začátkem října narukovat na osmi nedělní vojenskou službu. Zadarmo to, samo sebou, nebylo. Z dopisů ani osobních deníků nevyčteme o jakou částku přesně šlo. Přesto se domnívám, že pro obchodnickou rodinu s početnou rodinou a zhoršujícími se obchody to nebyla zanedbatelná suma. Alespoň soudím dle dopisů otce.³⁴³ Posuzuji tak i podle pozdějších obav mladého Lábka. Otec mu s klidnou rozvahou odvětil, že vše je zaplacené, zařízení.³⁴⁴ „*Povolací lístek*“ vyzvedl na radnici dne 15. 9. Ladislavův otec. Podle něj měl Ladislav narukovat 31. 10. 1904 na osm neděl, jak již bylo dohodnuto³⁴⁵. Povolání otec

³³⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 22. 1. 1903.

³³⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 22. 1. 1903.

³³⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/78, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³³⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/91, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³³⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/95, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³³⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/102, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/108, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/103, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁴⁰ Viz. Příloha 20.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/97, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁴¹ Rodina Ulčů, jak jsem již zmínila, byla velmi rozvětvená. Z korespondence jasně nevyplývá, jakého člena rodiny požádal o pomoc. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/99, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903-1904.

³⁴² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/149, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

³⁴³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/104, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁴⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/109, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁴⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/110, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

obratem odeslal Ladislavovi³⁴⁶. Spolu s Ladislavem narukovalo na osmitedělní službu několik chlapců z nejbližšího sousedství³⁴⁷. Jen pro upřesnění bych ráda uvedla, že podplacení vojenské služby nebylo žádnou zvláštností. Odjakživa jsou nám známi mnohé případy mužů, kteří takto (nebo jiným způsobem) rukování oddalovali či zmírňovali podmínky pro jeho absolvování.

První vojenský výcvik Lábek absolvoval od října do listopadu roku 1904 v Prachaticích³⁴⁸. Původně měl Ladislav narukovat do Plzně. Povolán byl ale do Prachatic. František Lábek se s několika sousedy shodl, že „*vojančina*“ byla v Prachaticích mírnější než v Plzni³⁴⁹. František Lábek povzbuzoval syna na vojně prostřednictvím korespondence. Připomínal mu, že pokud bude veselý a dobré mysli, rychleji mu vojna uteče³⁵⁰.

„Kdybych to mohl za tebe dát, tak bych to s radostí udělal.“ Poznamenal v jednom z prvních dopisů³⁵¹. Ladislav byl z absolvování služby očividně nešťastný. Upozorňoval syna, aby si dával pozor na nové přátele i na své věci, především nezbytnou výbavu, obuv. Na přilepšenou a lepší stravu mu odeslal 10 K³⁵².

Lábek byl ubytován s ostatními v tradičních prostorách, Markétiných lázní, pod vrchem Libínem. Spal s polovinou své setniny v jídelně. Před chladem studené podlahy je chránila jen sláma a vlněná příkrývka. Všude byl prach, zápach.

O pravidelný noční budíček nebyla nouze. Někteří spolunocležníci se vraceli pozdě z osobního „*průzkumu*“, jiní si vyprávěli dlouho do noci. Vojenské cvičení trvalo s polední přestávkou od 7 hodin ráno do 7 hodin večer.³⁵³

Lábekova setnina spadala pod zuřivého německého nadporučíka z Plzně, Tatzeliho. Vydržet jeho křik a týrání byla pro Lábka trpká životní zkouška. Navíc byl pro valnou většinu

³⁴⁶ Dle něj měl pravděpodobně nárok na poloviční slevu na vlak při zpáteční cestu domů. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/113, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁴⁷ „*Schiller*“ a „*Majer*“. Mezi méně šťastné patřil Alois. Čekala ho tříletá povinná vojenská služba. Před narukováním nastoupil do nemocnice kvůli ušním potížím. Zřejmě to byl pokus o oddálení nebo únik ze služby. Což podle korespondence nebylo nic nového. Jednu chvíli měl naději, že bude alespoň převelen do Prachatic. Nicméně zůstal v plzeňských kasárnách. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/113, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904. Později ho zde navštívil František Lábek. Aloisovo rozpoložení bylo stále „*špatné*“. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/119, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904. Po stejném vzoru jako Alois se vydal i Janda ze Stoda. V nemocnici zůstal celý týden a přesto musel na tříletou službu nastoupit. Nebylo mu to nic platné. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/118, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903-1904.

³⁴⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 94.

³⁴⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/118, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁵⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/119, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁵¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/118, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁵² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/116, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

³⁵³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 95.

mužů terčem posměchu. Obzvláště když místo nedělní návštěvy „*začouzené krčmy*“ Na Kovárně procházel starobylé uličky a památky města.

„*Lábkovi se hnusil ten primitivní nízký život.*“ Měl zde alespoň dva přátele, kteří sdíleli podobné sběratelské a kulturní zájmy jako on³⁵⁴. Jedním z nich byl zřejmě Hugo, kamarád z dětství.³⁵⁵

Lábek vynikal střelbou naostro do terče. Dokonce za svůj výkon obdržel zvláštní pochvalu.³⁵⁶ V posledních dnech vojny se ovšem konaly závěrečné, neméně náročné, manévry. Při jednom z nich si Lábek vymkl kotník.³⁵⁷ Snad to bylo štěstí v neštěstí. Každopádně byl Lábek odproštěn od těžkých tělesných zkoušek. Čas trávil v nemocnici. Jeho pobyt znepríjemňovala pouze okolní společnost, většinou pacienti s virilními³⁵⁸ nemocemi. Lábek svůj kotník léčil pečlivě vápennou vodou. S odchodem ovšem příliš pospíchal. Čtvrtý den při vizitě sehrál divadlo³⁵⁹. Byl propuštěn, ale nedoléčený kotník si do budoucna svou daň přeci jen vybral. Navíc ho čekaly ještě čtyři dny nasluhování.³⁶⁰ S nedoléčeným kotníkem měl, s největší pravděpodobností, těžkosti za 1. světové války. Ve válečné korespondenci a svých denících častokrát zmiňuje, krom jiných potíží, i bolesti nohou. Velkou roli zde ale sehrála i únava z dlouhých pochodů, kterou musíme vzít v úvahu³⁶¹. Navíc, jak uvedla paní Homolková, s nohami v pozdějším věku neměl sebemenší potíže. Především proto, že si zakládal na kvalitní pohodlné obuvi. V zimě, v létě, vždy nosil jen kožené polobotky. I přes naléhání dcer nebo později vnoučat, je odmítal vyměnit za pohodlnější „*modernější*“ obuv.

Potíže Lábkovi nedělaly ani dlouhé vycházky, o které v rodině Lábků nikdy nebyla nouze. Naopak pochody krásnou západočeskou krajinou Ladislav vyhledával, někdy k lítosti celé rodiny. Manželka Ludmila procházky protřpěla. Mívala „*otevřené nohy*“, dnes známe tento termín spíše jako onemocnění křečových žil.³⁶²

Ve výkonu vojenské služby Ladislava zastihla soudní obsílka. Měl se dostavit coby svědek ve sporu firmy Hadrbolec, s blíže neurčenou společností, pro zneužití ochranné

³⁵⁴ Kvůli náročnosti výcviku nepodnikal o volných nedělích daleké cesty. Pouze jednou zavítal do Husince. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, *Můj život II*, rukopis 1950, s. 96.

³⁵⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/117, karton LP 2156, *Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904*.

³⁵⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, *Můj život II*, rukopis 1950, s. 97.

³⁵⁷ Tamtéž, s. 98.

³⁵⁸ virilní nemoci = pohlavní nemoci.

³⁵⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, *Můj život II*, rukopis 1950, s. 99.

³⁶⁰ Tamtéž, s. 100.

³⁶¹ Archiv města Plzně, Ladislav Lábek, inv. č. 37, karton LP 2159, osobní zápisník.

³⁶² Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábků, leden – únor 2008.

známky. Od velitel byl důrazně poučen o chování u soudu. Obdržel nový oblek a „čáku“. I přesto, že hovořil velmi dobře německy i tentokrát si u soudu vyžádal tlumočnicka.³⁶³

Na další vojenské cvičení narukoval 15. srpna 1907³⁶⁴. Nejprve ho čekal výcvik ve střelbě na lobežské střelnici. Odtud se pak konaly manévry přes Mirodice, Staré Sedlo, Kostelec až do Milevska³⁶⁵. Provázelo je deštivé počasí. Promoklí až na kůži, s těžkým břemenem na zádech, postupovali stále kupředu. Lábek cestou podpíral na smrt zemdlelého Štěrbu, kamaráda a pozdějšího knihkupce. Po náročném dni dorazili vítězně na místo prvního noclehu, Mirodic. Na Lábka čekalo nepříjemné překvapení. S vypětím sil musel absolvovat noční stráž. Toužebného odpočinku dosáhl v Milevsku, kde se velitelé dlouze dohadovali o dalších manévrech. To už ale Lábek nevnímal.³⁶⁶ Stál v opojení krásou tamějších románských staveb, uchvácen přírodou.³⁶⁷

V pořadí druhé vojenské cvičení absolvoval od 17. do 29. května 1909. Tentokrát nemusel cestovat daleko. Zůstal v plzeňských kasárnách³⁶⁸. Ubytován byl v přízemí budovy s okny do Divadelní ulice, dnešní Riegrovy. Měl tedy snadnou domluvu s domovem, obzvláště v otázkách zásobování věcmi denní potřeby. Cvičení zakončily manévry u Stoda, nedaleko Plzně. Na zpáteční cestě do Plzně pochodoval s těžkým nákladem. (Jen samotná puška vážila asi 12 kg). Čím více se blížili k cíli, tím více vojáků ubývalo. Vysílením lehali do „škarpy“ nebo posedávali na hromadách šterku. Zbytek „armády“ dorazilo do Plzně na druhý den ráno. Lábek byl konečně volný.³⁶⁹

³⁶³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 97-98.

³⁶⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/182, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

³⁶⁵ Pro představu bych uvedla, že Prachatice jsou vzdálené od Mirodic asi 78 kilometrů, oproti Mirodicím, které jsou od Milevska vzdálené zhruba 35 kilometrů.

³⁶⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 116.

³⁶⁷ Klášterní kostel Navštívení Panny Marie (trojlodní románská bazilika), Hřbitovní kostel sv. Jiljí z 12. stol. S románskou věží.

SEDLÁČEK, August – LIEBSCHER, Karel – LIEBSCHER, Adolf. *Hrady, zámky a tvrze Království českého 7, Písecko*. 3. vydání. Praha, 1996, s. 298. ISBN 80-85794-96-9.

³⁶⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 129.

³⁶⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 130.

7 Obchodnické počátky Ladislava Lábka

Jedna z nejrozsáhlejších kapitol mé práce si vyžaduje i menší úvod k atmosféře obchodnictví, v němž vyrůstal Ladislavův otec a v dozvuku i samotný Ladislav. Dle mého názoru se František i Ladislav Lábkovi totiž pokoušeli o zachování či později vzkříšení obchodního ducha i tradic z poloviny 19. století. Podívejme se tedy na okamžik na Lábkovo hodnocení právě v 50. a 80. letech 19. století. I přesto, že Ladislav nastoupil obchodnickou dráhu o něco později, postačí nám tento menší náhled do minulosti k utvoření představy o vážnosti i významu tehdejších obchodníků tak, jak to vnímal Ladislav Lábek. S výběrem Ladislavova povolání pomáhal, jak bylo zvykem, otec. Bez pochyby volil zaměstnání, kde by syn dokázal prosperovat a zajistit si tak dobrou budoucnost. Při rozhodování sehrála jistě svou roli i tradice přejímání živnosti z otce na syna a obraz obchodníků v očích veřejnosti. Pro dnešní generaci je asi těžko pochopitelné, jak tehdejší obchodníci své živnosti poctivě spravovaly, spolupracovali mezi sebou a kolik kouzla v sobě tehdejší obchody mívaly. I přes prvotní nesnáze s dopravováním zboží a nedostatkem drobných peněz, kvůli kterému si kupci někdy museli vypomáhat vydáváním vlastních peněžních poukázek.³⁷⁰

„Obchodní povolání nebylo tak snadné, jako tomu bylo v době pozdější. Vyžadovalo velikých odborných znalostí, zvláštní prozíravosti i nemalé odvahy. Príslovečná byla poctivost jak u obchodníků, tak živnostníků. Vzájemný úzký, téměř rodinný styk s obecnstvem, velmi přispíval k zvýšení vážnosti dobrého jména. To byla též základna solidního provozu a citlivost při nařknutí nebo pochybnostech o dobré váze a o způsobu prodeje vystupňovala se tu a tam způsobem naší době skoro nepochopitelným. Nebylo i té vybíravosti, jednak proto, že zboží vedl obchodník jen prvotřídní a také výběr omezoval se na nejnutnější počet druhů. Také požadavky na čistotu a úpravnost byly velmi skrovné. Obsluha byla zdvořilá a příjemná. Mezi oblíbené zvyky patřilo pohovořit s odběratelem o jeho osobních zájmech a starostech. Švitořivost principálů a mládenců udržela se ještě dlouho v myslích tehdejších lidí. Ideální byla vzájemná kolegialita starých obchodníků, nebylo přílišné konkurence, nebylo tedy i velké dnešní nevraživosti³⁷¹.“

S konkurencí, která ovlivnila existenci se po letech střetl již Ladislavův otec³⁷². O tom ale krátce pohovořím v následujících podkapitolách.

³⁷⁰ LÁBEK, Ladislav. Z historie plzeňského obchodu a průmyslu (Kulturní obraz 19. století). Plzeň, 1926, s. 47. ISBN neřiděleno.

³⁷¹ Tamtéž s. 46-48.

³⁷² 1/157 AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/197, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

„Sedmdesátá léta znamenala veliký přelom, zejména ve způsobu obchodního podnikání, neboť uzavřela definitivně účty starých zvyklostí i názorů. Ze starých (lidových) kupců, kteří se rodili většinou z prostředí domácího měšťanstva, oněch úctyhodných počtivců a lokálních patriotů, vyrostli docela noví lidé jiného založení i názorů, tak jak kázala dob a rychle se měnící život. Prudké tempo růstu i pokroku kladlo obchodníkům i těžší podmínky. Jejich existence závisela na zdatnosti konkurenční, na vlastní inteligenci a rozhledu. Slabí pociťovali nutnost vzájemné pomoci, sdružovali se v celky a tak vzniklo Obchodní družstvo, které mělo obdobného druhu v družstvu Hospodářském³⁷³.“

V Obchodním družstvu na krátko zakotvil i Ladislav. O jeho náplni práce bude řeč v následujících podkapitolách. Ladislav musel projít dlouhou cestu k založení svého vysněného obchodu, vybojovat pro něj dobré jméno a obstát ve světě obchodníků. Projděme si tedy jeho začátky od prvního zaměstnání, kdy opustil rodné hnízdo a vydal se na cestu samostatnosti.

7.1 U firmy Leopold Lóbl a Neumann a Chmelíček (1898 – 1900)

Na jaře 1898 nastoupil mladý Lábek u firmy Leopold Lóbl. Za kancelářský stůl prvně zasedl díky otcově angažovanosti. Na starosti měl Ladislav běžnou účetní agendu. Spravoval úřední knihy a korespondenci. Leopold Lóbl obchodoval se sukny. Svou agendu u něj zaopatřoval i Lóblův bratr Leopold, obchodník s uherskou moukou. Začátky Lábek neměl jednoduché jako každý „nováček“. Uplatnil ale své vlastnosti - zvědavost i touhu vyniknout. Brzy se stal známým v celé Divadelní ulici.

Výhodnější nabídka na zaměstnání na sebe nenechala dlouho čekat. 15. července 1898 dostal Ladislav příležitost vstoupit do papírenského velkoobchodu u firmy Neumann a Chmelíček v Dominikánské ulici. Tím nastoupil odbornou obchodní dráhu. Obchod rychle vzkvétal a Lábek, jediná kancelářská síla, neměl o práci nouzi. Naopak byl velmi horlivým. Po odbytí své práce pomáhal skládat balíky papíru, počítal a vázal kupecké sáčky, opatřoval na ně v tiskárně reklamu, zúčastňoval se expedice nebo pomáhal s nakládáním zboží na dráze.

Lábkovi „chěfově“, Chmelíček a Neumann, dva náramně se doplňující „protivové“, se potkali jako obchodní cestující. Chmelíček pocházel z českých Kasejovic. Byl velmi živý, ba prudké povahy. Neumann pocházel z německých Krýr. Oproti Chmelíčkově byl klidný, příliš nemluvil. Vynikal hlavně svou rozvahou. Jeden přivedl klientelu českou, druhý německou.

³⁷³ Tamtéž, s. 41.

Měli k Ladislavovi takovou důvěru, že k němu jeden na druhého chodili žalovat. Díky nim Lábek rychle poznal obchodní diplomacii.

I v zaměstnání bylo zapotřebí se někdy odreagovat. V „*klukovinách*“ Lábka na pracovišti podporoval Václav Smolák.

Dalším kolegou mladého Lábka byl pan Khodl, spíše známý jako „*Nemetz*“. Mluvil sice špatnou češtinou, zato měl vlídné srdce i vřelou povahu.

Po dvou letech ve firmě přišla Ladislavovi nabídka na pozici účetního v Karlových Varech, v obchodě pana Pösche a Weila ve Staré nádražní třídě. Lábek toužil po dalších zkušenostech i novém prostředí. S rozhodnutím tedy nemusel dlouze otálet. Před nastoupením do nového zaměstnání si udělal zaslouženou dovolenou. Čtrnáct dní před nástupem do Karlových Varů strávil u milovaného strýce v Deštné, Eliáše Lábka.³⁷⁴

7.2 Karlovy Vary (1. 9. 1900 – 1. 8. 1901)

1. září roku 1900 odjel za doprovodu otce do neznámého města mezi Němce, kde se prvně setkal i s novým spolujednatel, Izraelcem, panem Weilem. Lábek bydlel u vlídné starší Němky, paní Peithmerové v domě „*Haus Herkules*“ č.p. 173.³⁷⁵

Z dopisů není zřejmé, jak vysoké nájemné odváděl. Jisté je, že na tehdejší poměry nebylo vysoké. To dokazuje i otcova poznámka, aby, pokud si domácí zažádala, ji Ladislav zaplatil příplatek za ubytování.³⁷⁶

V obchodě pracoval od rána do večera s hodinovou pauzou na oběd. V neděli pobýval v obchodě jen do 12 hodin.³⁷⁷

Zpočátku ho provázela převeliká úzkost nejen po domově. Ocítl se sám, zavalen úředními knihami, kde nejméně půl roku nikdo nepřehnul stéblo trávy. Neměl k sobě nikoho, kdo mu poradil. V úvahu připadali jen majitelé. Ti ovšem trávili celé dny mimo obchod.

Pobyt v Karlových Varech znamenal pro Ladislava první opravdové odloučení od domova. Nová zkušenost to však byla i pro jeho rodinu. Otec Ladislavovi kladl na srdce: „*V obchodě buď spravedlivý, aby tvé síly stačily. Nechod' do hostince a chraň se špatné společnosti*“³⁷⁸. „*Buď hodný a dělej radost, aby tě měl každý rád.*“ Matka dodávala: „*Jak je dobré, když má člověk známé a dobře se chová, tak je rád viděn a takovému se vždy dělá jen*

³⁷⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 52 – 53.

³⁷⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 57.

³⁷⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/20, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁷⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 59.

³⁷⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/3, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

to nejlepší³⁷⁹. Otec Ladislava varoval před nevalnou společností: „*Jen tobě prosím, buď ve volbě přítele nebo jiného velice opatrný, neb takový člověk, nezištném jako jsi ty, se velmi lehce zklame.*“³⁸⁰ Ladislav se v té době již dlouho přátelil s Janem Zappem, „*lehkomyšlným klukem*“³⁸¹. Ten se učil „mizerně“, nevypracovával školní úlohy, kouřil a navštěvoval večerní kavárny. Školu musel nakonec opustit, nejen pro studijní neúspěchy, ale také pro pohoršení na „*mravech*“³⁸². Nejednou Ladislava otec nabádal, aby si Janovu budoucnost „*nebral do hlavy*“ a netrápil se jeho nezdarem³⁸³. „*Co jsi dobrého v jeho srdce vštípil, nezhyne a nezhyne. Neboť to klíčí v duši lidské. Jenže Bohu žel, někdy to dlouho nesejde*“³⁸⁴. Z matčina dopisu dokonce vyrozumíme, že Jana i jeho rodinu Ladislav finančně podporoval. Matka mu proto připomínala: „*Ten se napraví jen tak, že si na sebe vydělá sám.*“³⁸⁵ Kdežto otce vyváděly synovy výdaje značně z míry. Zřejmě si kvůli Janovi musel u svých pánů zažádat o zálohu platu, což otce rozněcovalo i rmoutilo. Současně syna litoval pro jeho ochotu lidem pomáhat. Peníze od Zappů zřejmě zpátky nezískal³⁸⁶. Byl to „*jeden větší neřád než druhý*“, prohlásil Ladislavův otec. Se svým příživnictvím se rovněž neskrývali. Zneužívali Ladislavovy dobroty. „*Darebákem první třídy*“ byl bez pochyby Zapp nejstarší, zřejmě Janův otec.³⁸⁷ Rodiče Ladislava žádali, aby s nimi okamžitě přerušil přátelství i korespondenční styk. K tomu pravděpodobně došlo v polovině února 1901. Alespoň o tom Ladislav svou rodinu spravoval³⁸⁸. Matka, jako tradičně, dále synovi sdělovala, aby si chránil zdraví, které má člověk pouze jedno. Připomínala mu, aby nepil černou kávu a raději prosil o vodu. „*Jest to zdravější*“³⁸⁹. V dopise Ladislava také prosila: „*Chod' včas spát a včas vstávej.*“³⁹⁰ Otcí dělal starosti spíše Ladislavův styl chůze. Od známého, pana Reichmana, se dozvěděl, že chodil „*ohnutý*“. Obratem proto synovi odepsal: „*Prosím Tě! Hled' si to odnaučit a chod' hezky zrovna*“³⁹¹. Synovo zdraví mu bylo vždy předností. Obával se, aby ho pan Pösch příliš nezahrnoval prací. Proto mu sdělil: „*Kdyby tě chtěl na tobě více, tak zdvořile řekni, že to tvé zdraví nedovolí. Buď na sebe opatrný*“³⁹². „*Proto dej na sebe pozor. Tvé zdraví ti nikdo*

³⁷⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/4, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/37, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/28, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/33, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/31, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/37, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/33, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/34, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/35, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/38, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁸⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/3, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/26, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/25, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/19, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

*nezaplatí a když by si nemohl pracovat, tak tě každý vyhodí*³⁹³.“ Z korespondence je zřejmé, že rodiče Ladislava opatrovali, jak nejlépe dovedli. Synovo blaho jim vždy leželo na srdci.

Ladislav se ale brzy spřátelil s ostatním personálem.³⁹⁴

I přes nová přátelství na něj úzkostně dopadal nepřátelský postoj Němců vůči Čechům. Stesk po domově zaháněl večerními procházkami podél Ohře. Pro potěchu si zpíval „*Kde domov můj*“ a jiné vlastenecké písně. Neméně bolestně na něj zapůsobila akce z jara 1901. Němci vyhnali z Karlových Varů plzeňský Hlahol, oceněný na mezinárodních soutěžích v Paříži a Bruselu. Na nádraží je „vyprovázeli“ holemi a házením vajec.³⁹⁵

Potíže měl Ladislav také s německou stravou, plnou zeleniny a kašovitých polévek. Problém záhy vyřešil velkým kornoutem pod stolem, kam jídlo nenápadně mizelo³⁹⁶. Matka se o synovu životosprávu velmi obávala. Radila mu, aby si pořizoval dopolední svačiny a v poledne upřednostňoval kvalitní výživnou stravu. Zároveň syna upozorňovala, aby kupoval jen to, co by ho posilovalo, ne rozšiřovalo³⁹⁷. „*Když si pro tělo zařídíš dobrý pořádek, bude ti k dluhu*“. Dále říkala: „*Co musí být, není nešetřnost*.“ Ladislav šetřil každý krejcar. Obával se, že za stravu vydá značné náklady, jak z dopisů vyplývá³⁹⁸. Těžko mohl přežít na stravě od paní Peithmerové.

Domů posílal pravidelné částky ze své výplaty. Otec peníze doma ukládal, aby si je syn mohl později vybrat³⁹⁹. Někdy ovšem otec zapochyboval o bezpečnosti pošty a způsobu, jakým peníze domů zasílat⁴⁰⁰. Ve vzpomínkách Ladislav uvedl, že jeho osobní účetnictví vynikalo mnohdy nad obchodním.⁴⁰¹

V průběhu roku 1900 ho čekalo i několik dalších neradostných okamžiků. Z korespondence vyplývá, že předešlý zaměstnavatel, pan Chmelíček, se dostal do soudního sporu s jistým panem Prokopem, zřejmě původním zaměstnancem pana Chmelíčka. Podrobnosti však nejsou známi. Rodiče i pan Chmelíček Ladislavovi radili, aby zažádal o tlumočníka, mluvil a vyslýchán byl jen česky. Měl zdůraznit, že německy se neuměl vyjádřit⁴⁰². Ale zároveň tak, aby si nepomysleli, že je „*dubový*“. „*Kdyby byl nemožný a dali to do novin, museli by ho zaměstnavatelé, poslat pryč*.“ To by otec viděl jen nerad. Z dopisů

³⁹³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/27, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 58.

³⁹⁵ Tamtéž, s. 61.

³⁹⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 59.

³⁹⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/4, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/3, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

³⁹⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/25, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/16, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 59.

⁴⁰² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/9, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

Františka Lábka je dále zřejmé, že Prokop se Ladislava snažil zastrašit, aby svědčil v jeho prospěch. Sám měl již ostudu jistou. Otec syna ujišťoval, že pokud by Prokop Ladislava poškodil, sám by ho, pro urážku na cti, zažaloval. I přesto Prokop k Lábkům chodíval dál, zřejmě navštěvoval otcův obchod. Osobně se domnívám, že o jiné návštěvy neměla rodina z jeho strany zájem. Lábkovi s ním však žádné hovory vést nehodlali⁴⁰³. Otec i matka syna psychicky podporovali. Samozřejmě mu také připomínali, aby k soudu chodil řádně upravený, hovořil jen pravdu a raději si nic nebral na svědomí⁴⁰⁴. Vyšetřování probíhalo přibližně dva měsíce. Nutno podotknout, že v dnešní době by za jisté trvalo hezkou řádku let. Poslední líčení proběhlo 11. října roku 1900⁴⁰⁵. Vítězem sporu se stal pan Chmelíček. Prokop musel zaplatit soudní výlohy ve výši 23 K⁴⁰⁶.

Na první, skutečně zaslouženou, dovolenou musel Ladislav odjet z milosti, ne ze zákonné lhůty, již 20. prosince 1900. Nikdy v životě prý nepocítil takovou radost z návratu domů i z blížících se Vánoc, jak poznamenal ve svých pamětech⁴⁰⁷. Bylo to právě onoho roku, kdy nechtěně podpálil vánoční strom.

Ladislav, v důsledku náročného uplynulého roku, přemýšlel o odchodu z Karlových Varů. Otec ho upozorňoval, aby pokud nemá nic nového, místo neopouštěl. Lidé by se mu prý vysmívali. Navíc poznamenal, že k němu, otci, byli pánové vždy zdvořilí. Naznačil synovi, aby ještě nějaký čas v zaměstnání setrval, „*když je mírněji*“, jak poznamenal v dopise.⁴⁰⁸

Lábek ve vzpomínkách uvádí, že se Pösch s Weilem rozešli na Nový rok 1901⁴⁰⁹. Korespondence mezi Lábkem a otcem dokazuje, že o vzájemném rozchodu se hovořilo již od října roku 1900.

Otec Ladislavovi radil, aby zůstal u pana Weila. Měl však obavy kvůli svému pronajatému pokoji. Mezi Němci totiž panovala veliká antisemitická nevráživost. Židovský zaměstnavatel by mu zřejmě ubytování neulehčil. Matka zastávala manželův názor. Radila Ladislavovi zůstat u pana Weila. Měl prý smysl pro obchod. Zde ale narážela na židovský původ, ne na osobní hodnocení. Pokud by ale nebyla jiná možnost, radili zůstat u Pösche. V tom případě byl Lábkův otec rozhodnut poslat novému zaměstnavateli důrazný dopis, aby syn nedělal žádnou „*nádeničinu*“⁴¹⁰. Tím chtěl syna upozornit, že si nepřál, aby jeho dítě dřelo a dělalo práci, kterou neměl ujednanou. Obával se o Ladislavovo zdraví. Dále mu otec

⁴⁰³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/14, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/12, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/16, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/19, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 61.

⁴⁰⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/18, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴⁰⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 61.

⁴¹⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/19, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

poznáměl, že pokud by spolupracoval s Pöschem, dostal by zřejmě místo v kanceláři. Na to měl však, podle otce, ještě čas⁴¹¹. Chtěl mu tím říci, že tak jako tak se jistě rozhodně správně. Podporovali ho tedy v každém rozhodnutí. Oba rodiče se shodli, že další pobyt v Karlových Varech by byl pro Ladislava každopádně přínosný. Jak z hlediska zdraví, tak z výuky německého jazyka⁴¹². V něm, podle slov pana Reichmana⁴¹³, dobře prospíval. Stále ale bylo co zdokonalovat⁴¹⁴.

Pösch si zřídil pěkně vybavený obchod i velkoobchod na rohu nové Nádražní třídy. Lábek se jím nenechal dlouho přemlouvat. Chtěl poznat něco nového. Na čas tedy pověsil účetnictví na hřebík. Stal se expedientem. Denně firma vybavovala celý „valník“ zásilek na dráhu. Ladislav často nevěděl, co udělat dříve⁴¹⁵. Jeho plat byl zřejmě 30 až 35 zl. na měsíc.⁴¹⁶

Pobyt u Pöche se ale pro Ladislava stával krajně nepříjemným. Lábekovi nikdy neřekl křivého slova, zato s ostatními si nebral servítky. Byl sprostý, slova si rozhodně nepromyšlel⁴¹⁷. Pro svou pýchu si prý s Chmelíčkem mohl podat ruce⁴¹⁸. Zajímavé je, že až z korespondence otce se dozvídáme, že ani u Chmelíčka neměl Ladislav nejpříjemnější službu. I u něj musel přeceňovat své síly a těžce pracovat. Byl to takový „*furiant*“, prohlásil o Chmelíčkovi otec. Chmelíček se dokonce snažil získat Ladislava zpět do své živnosti. Pravděpodobně koncem srpna roku 1900. Dopisy od rodičů dokladují, že Ladislav o návratu velmi vážně uvažoval. Matka synovi radila, aby na svém dosavadním místě vydržel ještě rok a poté se znovu rozhodl⁴¹⁹. I přes svou prchlivou povahu byl Pösch divoký pijan. Pokud se napil, projevovala se u něho zuřivost až nepřičetnost. To se zanedlouho dostalo až k samotným rodičům, kteří nevěříc svým uším, syna nejistě zpovídali⁴²⁰. Matka Ladislavovi poznáměla, že snad právě on by mohl u Pöche „prohodit slovíčka“ a domluvit mu. „*Vždyť spěje ke své zkáze*“⁴²¹. Údajně ho k „*pijanství*“ vedly

⁴¹¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/20, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴¹² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/23, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴¹³ O panu Reichmanovi jsem se z dopisů nic dalšího nedozvěděla. Zřejmě jezdil pravidelně do Karlových Varů a dával Lábkově otci zmínky o pokrocích mladého Lábka. Jak ve výuce německého jazyka, tak v obchodování.

⁴¹⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/25, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴¹⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 63.

⁴¹⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/34, sign. LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴¹⁷ Měl vyboulené kalné oči. Po napití řval, „blábolil“ a nadával beze vsí příčiny.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 64.

⁴¹⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/44, sign. LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴¹⁹ Matka synovi zdůrazňovala, že lidé by to mohli vzít po svém. Za tak krátký čas se akorát „nabažil“ a rozhodně nenabyl nové zkušenosti. Uznala, že si ho zaměstnavatelé vzali s důvěrou a spoléhali na něj. Namítla, že není v takovém zápřahu, aby musel místo opustit. 1/8

⁴²⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/12, sign. LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴²¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/17, sign. LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

i rodinné poměry, které však Lábkův otec nechtěl v dopise upřesňovat⁴²². Domnívám se, že je před dospívajícím synem nechtěl vůbec podrobně rozebírat. O co však v rodině Pösche šlo se můžeme jen domnívat.

K tomu všemu zde navíc Lábek téměř přišel o ruku. Musel odjet domů na týdenní léčení, navzdory Pöschova rozčlenění⁴²³. Aby toho nebylo na Ladislava málo, přibyl mu do pokoje nový spolubydlící, německý student. S ním měl doma pravé peklo. Prováděl samé „*darebnosti*“, na které mu matka tajně posílala peníze.⁴²⁴

Lábek v té době opět zatoužil po Praze. Jakoby hledal cestu úniku. Zapisoval si všechny hezké verše, které o ní byly napsány. Dokonce se přihlásil do Společnosti přátel starožitností, jejímž členem byl více než 50 let⁴²⁵. Prosil otce, aby mu pomohl najít jiné zaměstnání. Přál si odjet do Prahy. Ze všeho nejvíce chtěl pryč z Karlových Varů. Otec Ladislavovi radil pozeptat se na novou pozici ve firmě, například na místo „*u knih*“. Zřejmě měl na mysli kancelářskou agendu. Pro syna by to jistě byla dobrá poznámka v životopisu při žádosti o nové zaměstnání⁴²⁶. Volná místa byla v té době v Plzni poměrně dostupná. Otec na druhé straně zastával názor, že kvůli zdraví by měl syn přes léto v zaměstnání vydržet. Chtěl, aby načerpal sílu z lázeňských pramenů⁴²⁷. Nepřál si však, aby jeho jediný syn zastával funkci „*nádeníka*“. V jeho výtce cítíme ovšem i žal. Z jednoho dopisu zajisté nepoznáme, jak Lábkův otec větu myslel. Soudím tak na základě mnoha dopisů, se kterými jsem měla možnost se seznámit. „*Ladislave, vždyť jsem tě prosil a to ze slušnosti, by si si vážil tvého vzdělání, ale ty jsi mě nikdy neposlechl. Místo sedět v teple a dělat pána, vybral si si nádeníka.*“⁴²⁸ Zdůrazňoval, že pokud nedostane lepší práci od zaměstnavatele, měl by rozhodně podat výpověď⁴²⁹. „*Postav se mu, jak zasluhuje, ale tak, aby neřekl, že jsi hrubý. Tak, že by musel nahlédnout, koho má před sebou*“. Radil Ladislavovi otec⁴³⁰. Matka se obávala, aby syn nezůstal „*na zahálce*“. Lidé by si o něm mohli povídat jako o nezpůsobilém⁴³¹. „*Pokud by bylo nejhůř, neohlížej se na nikoho a na nic a přijed*“⁴³².

⁴²² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/41, sign. LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴²³ Při čištění elektrického zvonku v obchodě, mu vnikla do nezahojené jizvy měděnka. Nepomohl ani octan hlinitý, proto v noci vyhledal lékařské ošetření. Lékař ránu rozřízl, aby dál nepostupovala infekce. Ráno odjel k lékaři v Plzni, panu Šteinerovi. Prst musel znovu z obou stran proříznout a důkladně vyčistit, aby ho zachránil před otravou krve. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 65 – 66.

⁴²⁴ Tamtéž, s. 67.

⁴²⁵ Tamtéž, s. 61.

⁴²⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/37, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴²⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/38, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴²⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/40, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴²⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/40, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/43, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/46, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/51, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

V Praze toho času navíc nebyly na práci nejlepší vyhlídky. Obchodníci platili pouze 400 zl. ročně a jak pravil Ladislavův otec: „*Taky bych do toho neměla chuť.*“⁴³³ Pomocné síly v té době již nepřijímal ani Chmelíček. Firmu měl dostatečně personálně zajištěnou. Volné místo se naskytlo až u pana Klementa. Ten mohl Ladislavovi nabídnout jen 40 Zl. na měsíc⁴³⁴ a jistého pana Sch., který se zřejmě skutečně stal i Lábkovým dalším zaměstnavatelem⁴³⁵. Pokud měl ale Ladislavův otec na mysli název obchodu.

K 1. srpnu dal Ladislav Pöschovi výpověď. Nepomohlo přemlouvání ani sliby ozvýšení platu⁴³⁶. To měl, konec konců, udělat Pösch dříve. Ladislavova otce rmoutilo, že mu již před časem zvýšení platu pro syna sliboval⁴³⁷. Rozhořčený byl i Ladislav, který chtěl o zvýšení platu zažádat sám již v únoru. Kvůli otcově naléhání od toho nakonec upustil⁴³⁸. Na základě uplynulých událostí byl Ladislav pevně a definitivně rozhodnutý. Opustil tedy své dosavadní působiště v Karlových Varech a vrátil se na čas domů. Srdce se přesto táhlo do Prahy.

7.3 Reinhold Schrátter (2. 8. 1901 – 15. 2. 1902)

K 1. září 1901 nastoupil v Plzni do firmy Reinhold Schrátter, nejstaršího obchodu toho druhu v Plzni, v ulici naproti obchodu svého otce. Lábek opět pracoval v expedici. Náplň práce se od té předešlé příliš neměnila. Po původním majiteli vedla firmu postarší vdova. Sedávala celé dny za stolem v kanceláři a pozorovala zaměstnance. Jejím přítelem byl německý učitel Klement. Vměšoval se do vedení obchodu, přestože ničemu nerozuměl. Vždy využil příležitosti k projevení svého křiklavého hlasu. Oporu tu měl Lábek jen ve vedoucím Pittermannovi. Obchod vdovy neprosperoval, jak by měl. Živěji zde bylo jen o týdenních nebo výročních trzích. Většinu firmy na sebe strhli Neumann a Chmelíček. Praha Lábka lákala víc než kdy před tím. Jednou zavítal do Plzně velkoobchodník Augustin Lambl. Dozvěděl se o Ladislavových schopnostech a přijal ho do svých služeb do Prahy. Dne 15. dubna 1902 vystoupil z firmy Reinhold Schrátter, kde vydržel pouze tři čtvrtě roku.⁴³⁹

⁴³³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/54, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/63, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/62, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 67.

⁴³⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/36, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/38, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Karlových Varů 1900 – 1901.

⁴³⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 69 – 73.

7.4 Praha (16. 4. 1902 – 14. 8. 1905)

Do firmy Augustina Lambla v Bredovské ulici, nedaleko Václavského náměstí, Lábek nastoupil 16. dubna 1902. Opět zastával pozici expedienta. S tím rozdílem, že Lambl podnikal ve velkém a výhradě s kancelářským papírem.⁴⁴⁰

Lambl byl s prací Lábka nadmíru spokojen. Po necelých třech měsících mu zvýšil plat⁴⁴¹. Rodina zprávu uvítala. Obchod Františka Lábka v té době totiž příliš neprosperoval⁴⁴². Situace byla podobná i u ostatních obchodníků. Otec proto Ladislava nabádal k šetrnosti.⁴⁴³

Ladislav bydlel v podnájmu u pana Martana a jeho matky, nedaleko kostela sv. Štěpána. Dům měl již hezkých pár křížků za sebou. Lábkův pokojík nepatřil mezi nejprostornější a nejutulnější. Ani pozice přímo nad pekárnou nebyla tou nejslavnější. V některých letních měsících tam míval jako v peci⁴⁴⁴. Ve starém mládenci a bytném Martanovi Lábek našel blízkého přítele. Večery trávili občůzkami po Praze nebo mezi Martanovými přáteli. Hlavní osobou byl kulhavý, ale stále veselý Dr. Maršan. Svým vtípem vždy bavil celou společnost. Mezi dalšími byli literáti Dr. Fučík a inženýr Julius Berta neboli „Žilbér“. V roce 1902 vybuchla sopka Mont Pelleé. Dr. Maršan vypravil na své náklady Bertu do oblasti neštěstí. Po návratu z výbuchu sopky těžili. Zařídili si v jednom z pražských průjezdů obchod, pořádaly výstavy i přednášky.⁴⁴⁵

Tito nerozluční přátelé vytvořili společnost „Rosamunda“. Každý člen obdržel nové jméno, vždy s počátečním slovem „Rosen“. Lábekovo jméno bylo „Rosenfrosch“. Vzniklo špatnou výslovností příjmení Lábek, kdy jeden z přátel nechtěně zaměnil Lábek za Žába. Schůzky Rosamundy byly veselé, plné žertů, přesto slušné. Jen Dr. Maršan dělával v ulicích rozruch. Budil pozornost policie, která jen uctivě zasalutovala a zmizela z dohledu. Maršanův otec byl totiž policejní velitel.⁴⁴⁶

Neděle Lábek věnoval památkám, muzeím i turistice. Většinu jich trávil se Společností přátel starožitností v Praze. Poznal osobnosti jako pražského archiváře inženýra Heraina, knihkupce A. B. Černého nebo doktora Zdeňka Wirtha.

⁴⁴⁰ Lambl proslul speciální metodou na výrobu pohlednic. Jednalo se o zimní snímky, jejichž účinek zvyšoval skelný prášek, sypaný jako sníh na krajiny i střechy. Podle vlastních předpisů si nechával zhotovit různé druhy papírů.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 73 – 74.

⁴⁴¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 7. 7. 1902.

⁴⁴² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 13. 6. 1902.

⁴⁴³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902-1903, 22. 10. 1903.

⁴⁴⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 74.

⁴⁴⁵ Tamtéž, s. 75 – 76.

⁴⁴⁶ Tamtéž, s. 77.

Mezi Lábkem a Wirthem vzniklo neobyčejné přátelství. Zdeněk Wirth byl zvláštní osobností. Lábek si ho velmi vážil. Wirth mu sděloval své bolesti, intimnosti i podrobnosti o platonických vztazích. Jeden druhému se svěřovali nejen se starostmi běžného dne, ale také s otázkou v oblasti lásky. Lábek napsal Wirthovi v roce 1922 krásný dopis o citech, které pociťoval ke své budoucí manželce Ludmile⁴⁴⁷.

Ladislav se tedy ocitl mezi odbornou společností, což rodinu velmi těšilo⁴⁴⁸. Otec Ladislava upozorňoval, aby na prvním místě pro něj bylo zaměstnání. Obával se, aby pro tolik zájmů nezanedbával své povinnosti v zaměstnání⁴⁴⁹. Zájem o další studium však otec přijímal s radostí. Lábek jeden čas dokonce zvažoval studium ruského jazyka.⁴⁵⁰

Ani u Lambla neměl Lábek na růžích ustláno. Musel pořádně otáčet i přesto, že měl k ruce učedníka a sluhu. Práce s nimi byla leckdy mnohem náročnější.⁴⁵¹

I Lambl míval prudkou povahu. Nedalo se to ani zdárnivě srovnávat s Pöschem. Lamblův švagr, Fiala, navštívil v listopadu roku 1902 nakrátko Plzeň. S Ladislavovým otcem se shodli, že Lambl patřil mezi zaručené „*podivíny*“. Rozumná řeč s ním byla jen málokdy⁴⁵². Majitel Lambl si ale Lábkovi práce vážil. Tělesně i psychicky byla ovšem nad Ladislavovy síly. Z otcových dopisů vyplývá, že Lábek dělal opět nádenickou práci⁴⁵³. Lamblova prchlivost i hrubost vyváděla Ladislava z míry. Často Lábka, a nejen jeho, bez důvodů „*sekýroval*“⁴⁵⁴. Již koncem roku 1902 se tedy začal ohlížet po novém zaměstnání. V Praze měl příliš zájmů i přátel. Odejít odtud přirozeně nechtěl⁴⁵⁵. Ladislav dostal několik, blíže nepopsaných, typů na zaměstnání.

Srdce ho táhlo poznat nové, vzdálenější kraje. Otec však o cestování nechtěl ani slyšet. Radil mu, aby takové zbytečné iluze pustil jednou pro vždy z hlavy⁴⁵⁶. Neviděl v potulování po světě žádné výhody ani vhodný způsob k obživě.

Ladislav navíc očekával, že bude odveden na vojenskou službu. K 1. dubnu 1903 proto podal výpověď. Nicméně odvody 22. dubna dopadly dobře a Lábek se ocitl doma a bez místa⁴⁵⁷. Po tříměsíční „*dovolené*“ Ladislav opustil Plzeň.

⁴⁴⁷ Viz. Příloha 22.

⁴⁴⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 2. 10. 1902.

⁴⁴⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 25. 9. 1902.

⁴⁵⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 28. 9. 1902.

⁴⁵¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 83.

⁴⁵² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 25. 11. 1902.

⁴⁵³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 18. 2. 1903.

⁴⁵⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 28. 11. 1902.

⁴⁵⁵ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 85.

⁴⁵⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 28. 11. 1902.

⁴⁵⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 86.

1. srpna 1903 nastoupil u firmy Hadrbolec, velkoobchodu s papírem. Firma sídlila v Praze na Poříčí. Vrátil se tedy do starého bytu ve Štěpánské ulici. Změna nastala jen v zaměstnání. Znovu propadl „kouzlu“ účetnictví i fakturování.

Majitel velkoobchodu, čilý muž středního věku s velkými plány, si získal Lábkovy sympatie⁴⁵⁸. Během prvního měsíce i on zvýšil Lábkovu mzdu⁴⁵⁹. O tři měsíce později odeslal domů pochvalný dopis⁴⁶⁰. Ladislavovy úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat. S nabídkou ho vyhledal bývalý zaměstnavatel Chmelíček. Ladislava se snažil získat zpět i bývalý zaměstnavatel Pösch⁴⁶¹. Touha po Praze však byla silnější⁴⁶².

Na podzim roku 1904 zvažoval přijetí pracovní posily i Ladislavův otec. Zřejmě kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu⁴⁶³. Podrobnosti však v korespondenci nebyly uvedeny. Z jednání sešlo a jeho obchody zaznamenávaly stále špatné výsledky.⁴⁶⁴

Co se kulturního života týká, Lábek byl už ostříleným členem Společnosti přátel starožitností v Praze a spolku „Rosamundy“. Tou dobou si Ladislav zakoupil svůj první fotoaparát pro zaznamenávání pamětihodností⁴⁶⁵. Nyní i více přemýšlel nad budoucností, ukládal vydělané peníze a podporoval rodinu pravidelnou měsíční částkou. K Novému roku 1904 měl v Živnobance naspořeno 2 133 K⁴⁶⁶

U firmy Hadrbolec zůstal do 30. září 1904, kdy se musel vrátit domů, aby nastoupil povinnou vojenskou službu. Po ní se k Hadrbolcovi na nějaký čas ještě vrátil. Hadrbolec Lábkův návrat uvítal s radostí. Pro obchod totiž představoval obrovskou pracovní sílu, jak již bylo v předešlých kapitolách naznačeno. Nastoupil zpátky na místo účetního, opět jako jediná pracovní síla. Hadrbolcův obchod ale neztrácel na síle. Naopak se rychle vyvíjel. Přibyla k němu vlastní tiskárna sáčků a obalů, kde Lábek z vlastní iniciativy vypomáhal. Tím mu

⁴⁵⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 87.

⁴⁵⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/71, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁶⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/85, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁶¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/224, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1902 – 1903, 28. 11. 1903.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/78, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁶² AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 88.

⁴⁶³ Měl přijmout německého hochu. Jeden ze známých se přimlouval za jeho přijetí. Hoch souhlasil i s úhradou poloviny stravy. S nástupem se zpozdil o celých čtrnáct dní. Navíc měl tři tety, staré panny, každá z nich Františka Lábkova navštívila a vyjednávala jiné podmínky. Lábek se s hochem setkal až po dlouhém vyjednávání. Jednu ruku měl zřetelně kratší, druhou slabou. Pro obchod by nebyl žádnou pomocí. Navíc se otcův zdravotní stav začal zlepšovat. Lábkův otec svůj zdravotní stav v korespondenci nijak podrobně nerozváděl. Na jaře roku 1904 je v korespondenci zmínka o tyfu. Vzhledem k tehdejší diagnostice a užívané terminologii se mohlo jednat o břišní tyfus nebo onemocnění podobnému salmonelóze. Dnes již víme, že obě nemoci jsou naprosto oddělné, způsobené různými bakteriemi. (Zdravotní konzultace byla provedena s lékařem Plzeňského kraje, který si nepřál být jmenován).

Korespondence, karton LP 2156, č. inv. 1/77-1/78. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/95, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903-1904.

⁴⁶⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/80, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁶⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/80, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁶⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 89.

přibývala práce i kancelářská agenda. Někdy předkládal k pravidelné denní revisi až 100 faktur najednou. Po měsíčním shonu přišla zasloužená odměna v podobě zvýšení platu. Zápisky z jeho deníku vypovídají, že měsíčně pobíral 140 K. Z toho domů pravidelně odesílal částku 50 K⁴⁶⁷.

Hadrbolec pro rozrůstající obchod zakoupil na Žižkově moderní budovu. Nové prostředí s dostatkem vzduchu a světla motivovalo Lábka k dalšímu pracovnímu výkonu⁴⁶⁸. O stěhování uvažoval Hadrbolec již dlouho. Vhodné prostory pomáhal vyhledávat i František Lábek.⁴⁶⁹

Do podnájmu u Martana a jeho matky již Lábek nenastoupil. Pronajal si vlastní pokojík v ulici na Rybníčku u paní Dvořákové v č. p. 7. Narůstaly mu výdaje se stravou. Vedl si pečlivou evidenci svého účetnictví. O výdajích Ladislava se můžeme přesvědčit v jeho zápisníku⁴⁷⁰. V příloze tedy přikládám tabulku s přehledem měsíčního příjmu i útrat, který nám poskytne informace o cenách a nákladech dané doby vůbec⁴⁷¹. Navíc dokladuje spořivost mladého Lábka.

Lábek i v této době dál pracoval na svém rozvoji. Doplnoval si vzdělání přednáškami, výstavami i odbornými vycházkami. Mimo jiné se například účastnil přednášky Dr. Josefa Pekaře na téma „*Základy českých dějin*“⁴⁷². O tom jsem se ale zmiňovala již v úvodní kapitole.

Ladislav chodil od jara 1905 na pravidelné vycházky s Klubem za starou Prahu⁴⁷³. Nejzajímavější z akcí roku byl bez pochyby nález mamuta. K jeho vyzvednutí byl Dr. Antonínem Juliskou vyzván i samotný Ladislav⁴⁷⁴, což považoval za velikou čest. Nesmírně si této pocty vážil. Patřil totiž k lidem, kteří byli o nález informováni jako první.

V polovině roku 1905 se, k Ladislavově úzkosti, začaly vztahy ve firmě zhoršovat. Hadrbolce čekalo stěhování na Tišnov. K napjaté atmosféře údajně nejvíce přispívala Hadrbolcova bezdětná manželka, náladová a kousavá dáma, proslulá výlevy vzteku. Lábek těžko snášel takové prostředí.

S otcem dokonce v té době začal dokonce přemýšlet o rozšíření obchodu. Ten ale Ladislava od návrhu odrazoval. V minulosti již tuto možnost zvažoval. Obával se, že za

⁴⁶⁷ S výjimkou ledna 1905, kdy odesílal 40 K. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 34, sign. LP 2159, Osobní zápisník.

⁴⁶⁸ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 101 – 102.

⁴⁶⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/103, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

⁴⁷⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 34, karton LP 2159, osobní zápisník.

⁴⁷¹ Viz. Příloha 21.

⁴⁷² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 35, karton LP 2159, osobní zápisník.

⁴⁷³ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e68, Můj život II, rukopis 1950, s. 79.

⁴⁷⁴ Mamut byl nalezen 50 metrů pod povrchem za vojenským cvičištem v Praze – Dejvicích. Akci měl na starosti Dr. Jíra. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 34, karton LP 2159, osobní zápisník.

stávajících poměrů by to byla ztrátová investice, především pro Ladislava⁴⁷⁵. Rodina proto naléhavě hledala volné místo. Příležitost se naskytla v Obchodním družstvu v Plzni⁴⁷⁶. Podrobnosti o nástupu vyřizoval v Ladislavově nepřítomnosti otec. Družstvo připravilo podklady spadající pod Ladislavovu správu. Měl mít na starosti složitější agendu, takže předchůdce s odchodem vyčkal až do Ladislavova nástupu⁴⁷⁷. Z loajálnosti k předchozímu zaměstnavateli Lábek pomohl se stěhováním a vrátil se do Plzně, kde na něj již čekala lákavá nabídka Obchodního družstva.⁴⁷⁸

7.5 Obchodní družstvo v Plzni I (15. 8. 1905 – 15. 9. 1907)

Do nového zaměstnání v Plzni Lábek nastoupil 15. srpna 1905. Sídlilo na dřívější adrese, na Palackém náměstí. Původně se měl dostavit o den dále⁴⁷⁹. Františku Lábkovi se ale podařilo Ladislavův nástup uspíšit. Družstvo bylo tehdy společným podnikem obchodníků. Snažilo se čelit „protěžovaným konzumentům“, které se rychle šířily⁴⁸⁰. „Cílem bylo obrodit obchodní podnikání, navzdory nevoli židovských velkoobchodníků⁴⁸¹.“ Velkým podnikem se stalo až v Reimově domě v Poděbradské třídě, kam přesídlilo nedlouho po Lábkově nástupu.⁴⁸²

Lábek vedl ve firmě podací deník, skladní knihu, obchodní záznamy aj. Spolupracovník, Karel Kutan, zaučoval Lábka do složitého účetnictví. On sám měl na starosti rozrostlou německou i českou korespondenci. Z profesního vztahu vzniklo letité přátelství⁴⁸³. Na kancelářskou agendu postupem doby Lábek nestačil. Z tohoto důvodu přibýlo dalších šest úředníků. Lábek přesídlil z oboru papírenského, do koloniálního. Družstvo toho času totiž podléhalo revizi Zemského fondu. Záleželo tedy na přesném vedení firemních dokumentů, proto hlavní obchodní knihy dostal pod správu Lábek.⁴⁸⁴

⁴⁷⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/140, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

⁴⁷⁶ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/146, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

⁴⁷⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/147, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

⁴⁷⁸ Stěhování probíhalo mezi 1.-14. srpnem 1905. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 105.

⁴⁷⁹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/150, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

⁴⁸⁰ Hlavními činiteli Obchodního družstva byl ředitel Pravda. Dále Antonín Svoboda, Sutý, Fröhlich a Eduard. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 107 – 108.

⁴⁸¹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 127.

⁴⁸² Tamtéž, s. 106.

⁴⁸³ Z dochované korespondence vyplývá, že Kutan pomáhal Lábkovi v literární činnosti, zejména v oblasti psaní vůbec i na poli gramatiky. Lábek si na oplátku pročetl Kutany verše a sděloval mu své dojmy. Vzájemně se tedy báječně doplňovali.

AmP, Ladislav Lábek, č. inv. 153/1 – 153/11, karton LP 2186, Korespondence přátelská – Karel Kutan.

⁴⁸⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 107.

Netrvalo dlouho a Lábek musel opustit zaměstnání, aby v polovině srpna 1907 podstoupil další vojenské cvičení. Před odchodem z Obchodního družstva Hadrbolec Lábka přemlouval k návratu do Prahy.⁴⁸⁵

Lábek si za ta léta vytříbil názory a stal se praktickým musejníkem. Stále více v něm zápasily dvě bytosti. Jedna musejní, druhá obchodní⁴⁸⁶. Přál si splnit svůj velký sen, založit vlastní papírnictví a obchod se starožitnostmi. Předtím chtěl ještě jednou zavítat do milované Prahy, proto přijal Hadrbolcův návrh na návrat do firmy. Z Obchodního družstva Lábek vystoupil 15. září 1907.

7.6 Praha (16. 9. 1907 – 1. 1. 1909)

U Hadrbolce nastoupil do zaměstnání 16. září 1907. Lábek si chtěl dopřát vlastního klidu, proto po domluvě s rodinou Fryčků, zůstal v jejich domě na Belerdiho třídě v Dejvicích, na okraji vilové čtvrti.⁴⁸⁷

Do Vánoc byl ve firmě relativně spokojen. Účetnictví mu naskytovalo stále nové poznatky. Pokud mu vytíženost dovolila, vypomáhal v tiskárně nebo ve skladu. Volné chvíle trávil opět návštěvami památek, výstav i přednášek. O spokojenosti doma ale nemohla být řeč. Otcí nastaly nemalé potíže s vedením obchodu, který dlouho špatně prosperoval. Byl pevně rozhodnut obchod udržet. Alespoň do doby, než by začal být ztrátový⁴⁸⁸. Na druhou stranu mu v blízkosti obchodu přibyla konkurence⁴⁸⁹. Obchod tedy vedl dál se smíšenými pocity. Kvůli svým dětem pokračoval v živnosti dál. Obával se o zabezpečení své početné rodiny.

Na Nový rok 1908 nastal ve Hadrbolcově firmě zlom. Již po přestěhování firmy na Tišnov si Hadrbolec k sobě nastěhoval milou, ale neprovdanou sestru, která tak jako ostatní, trpěla náladovými stavy paní Hadrbolcové. Hadrbolec zahájil sňatkovou politiku. Snažil se Lábka, přes jeho nechuť, přiženit do rodiny a docílit tak pevnějšího spojení ve firmě.⁴⁹⁰

⁴⁸⁵ Tamtéž, s. 116.

⁴⁸⁶ Tamtéž, s. 110.

⁴⁸⁷ Pokoj si zařídil podle svého vkusu. Od firmy Krumlovský zakoupil světlý leštěný nábytek se secesní řezbou. S výzdobou a drobnými úpravami vypomohla Liduška Fryčků. I přes nevěli rodičů obědval u Liduščiny matky. Rodiče už tak měli pocit, že Fryčkoví příliš zatěžují. AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 118 – 119.

⁴⁸⁸ 1/160 AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/197, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁴⁸⁹ 1/157 AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/197, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

O těžkostech v obchodě svědčí i dopis z října 1907, kdy syna prosil, aby mu sehnal v Praze u Alberta Honšteka krabici s perníkem. Jinak by neměl na výročním trhu co prodávat.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/158, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁴⁹⁰ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 122.

Lábek neměl chuť stát se součástí Hadrbolcovy rodiny. Přál si založit vlastní obchod. I přes celoživotní okouzlení Prahou byl rozhodnut zůstat do budoucna v rodné Plzni⁴⁹¹. Svatební téma nebylo opomíjeno ani doma. Ladislav dostal příležitost vést obchod po jistém panu Pravdovi. Otce zneklidňovalo Ladislavova horlivost, s jakou do případu vstupoval. Nebylo rozhodnuto, zda by byl společníkem nebo majitelem, co přesně by měl prodávat a na kolik peněz by celá záležitost přišla⁴⁹². Jisté bylo, že rodina Ladislavovi nedoporučovala, aby vstoupil do spolumajitelského vztahu⁴⁹³.

V korespondenci vyčteme nadšení, s jakým Ladislav k věci přistupoval. Je zřejmé, že čím dál více toužil po samostatnosti. Otec Ladislava podporoval v založení obchodu, obzvláště v rozkvětu mládí⁴⁹⁴. Měl ale nemalé obavy, že by se v tomto případě musel kvůli obchodu oženit „z donucení“. V tom rodina Ladislava rozhodně nepodporovala. Třebaže by získal potřebné peníze (věno) ke koupi vlastního obchodu. „*Než manželství bez lásky, raději zůstat sám. Než nešťastné manželství, raději si vzít život.*“ Poznamenal otec v jednom ze svých dopisů⁴⁹⁵. Celá záležitost časem vyprchala. Z obchodu s Pravdou nakonec sešlo.

Rok 1908 přichystala Ladislavovi nemalou práci velká průmyslová výstava v Praze. Přesný název výstavy byl: Jubilejní výstava pražské obchodní a živnostenské komory⁴⁹⁶, kde vystavovala i firma Hadrbolec. K denní práci v kanceláři přibyly Lábkovi pochůzky na výstaviště. Po otevření výstavy měl Lábek v pavilonu každonedělní službu. Díky ní výstavu postupně navštívila celá rodina.⁴⁹⁷

Paní Hadrbolcová ale nelenila. Ve firmě byla čím dál více dominantnější a poněkud nervóznější osobou. Z korespondence vyplývá, že se pokoušela zasahovat, ať už přímo nebo nepřímou, do účetnictví⁴⁹⁸. Lábek, dříve poněkud bázlivý vůči autoritám, se už nebál paní

⁴⁹¹ Tamtéž, s. 123.

⁴⁹² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/181, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁴⁹³ Viz. Příloha 23.

⁴⁹⁴ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/182, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁴⁹⁵ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/191, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁴⁹⁶ Jubilejní výstava pražské obchodní a živnostenské komory roku 1908 byla uspořádána k 60. výročí panování císaře Františka Josefa I. Ta se konala na stejném místě a téměř na stejnou dobu jako Jubilejní zemská výstava z roku 1891. Podle soudobého tisku byla pražská výstava tou největší, která se kdy konala v Rakousko-Uhersku, s výjimkou světové výstavy vídeňské z roku 1873. Dlouhý by byl výčet výrobků, které vystavovaly největší pražské strojírný. Ty vyráběly zařízení pro potravinářský průmysl, papíry a celulózy, zařízení pro hostinské živnosti a další. Výstava poskytla přesvědčivý obraz o rozmachu pražského průmyslu za posledních necelých dvacet let. Rozmach byl narušen 1. světovou válkou.

MÍKA, Zdeněk. Pražský průmysl ve všeobecné výstavě roku 1891 a na Jubilejní zemské výstavě pražské obchodní a živnostenské komory 1908. In PEŠEK, Jiří (ed.). Documenta Pragensia XII. *Pražské výstavy a velké slavnosti*. Praha, 1995, s. 390 - 392. ISBN 0231-7443.

⁴⁹⁷ Kvůli výstavě bylo v obchodě několik rozporů. Jednak kvůli nevksu majitele, jednak pro jeho tvrdohlavost. Vrcholem expozice jejich pavilonu byl americký stroj na lepení sáčků se skládaným dnem.

AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 124.

⁴⁹⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/223, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

postavit. Nemohla proti němu nijak zakročit. Uvědomovala si dobře, jak důležitým pro ně Lábek byl⁴⁹⁹. Nebylo to ale z toho, že by se Ladislav v Praze otrkal, jak by se mohl někdo mylně domnívat. Ladislava už totiž nebavilo přihlížet ponižování a okřikování svých kolegů. Rodiče Ladislava přemlouvali, aby pro neshody ve firmě, vystoupil 15. října 1908 s výpovědní lhůtou šesti týdnů⁵⁰⁰. Ladislav se obával zůstat bez zaměstnání. Neměl sjednání nového a obchodování vázlo. Bída byla v Plzni taková, že lidé odcházeli na venkov. Byty ve městě přesto nebyly k dostání⁵⁰¹. K tomu došlo v Plzni, na začátku února 1908, k markantnímu zdražení nájmu⁵⁰². Rodina stále zvažovala možnost pořídit Ladislavovi vlastní obchod. Třebaže čas nebyl právě nejpříznivější. Navíc hrozil válečný konflikt s Bosnou. Rodina byla skeptická. Obávala se, že pokud by Ladislav musel rukovat, neměl by kdo obchod vést. Nejvhodnějším řešením bylo odejít na Nový rok z firmy, vyhlídnout si v Plzni dočasné zaměstnání, odejít domů a vyčkat do května, jak se situace s vojenskou službou a válečným konfliktem dál vyvine. Pak měla nastat vhodná příležitost k zavedení vlastní živnosti. Navíc by Ladislav nebyl jedinou pracovní silou v obchodě. K ruce by měl sestru Marii. Předběžně vyhlíželi příhodné místo pro nový obchod. K úvahu připadal Ohlerův obchod za 1200 zl. Součástí byl portál, který by musel Lábek také zaplatit. Dále Sinderův obchod. Ten se hodil pouze pro obchod se smíšeným zbožím (zřejmě kvůli nevhodnému umístění) nebo obchod od obchodníka Hrubého⁵⁰³.

K 1. 12. 1908 oznámil Lábek ve firmě výpověď, aby mohl nastoupit do Obchodního družstva v Plzni.

7.7 Obchodní družstvo v Plzni II (1. 1. 1909 – 31. 8. 1909)

1. 1. 1909 se Ladislav vrátil do již známého Obchodního družstva v Plzni⁵⁰⁴. Nezastával zde ale svou bývalou pozici. Nyní obcházal členské obchodníky, proškoloval je, zaznamenával přání i stížnosti a získával objednávky. Město s předměstím si pro přehlednost rozčlenil na čtyři oblasti. Každý den jednu procházel a navštěvoval živnostníky.

Začátkem roku 1909 Lábek zakoupil po zkrachovalém obchodníkovi menší sklad papíru v Říšské ulici. Byl to první velký krok ke zřízení samostatného obchodu. Pochůzkami

⁴⁹⁹ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 125.

⁵⁰⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/215, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁵⁰¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/206, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁵⁰² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/181, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁵⁰³ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/218, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/220, karton LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

⁵⁰⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 125.

v rámci zaměstnání získal dobrou průpravu pro blížící vojenské cvičení, na které narukoval v době od 17. do 29. května 1909.

7.8 U cíle (1909)

Po návratu z vojny upřel veškeré síly na založení papírenského obchodu.

Po domluvě s otcem a Kabátem, rodinným známým a bývalým spolumajiteli obchodu, o který měl Lábek zájem, si nakonec pronajal svůj vlastní obchod⁵⁰⁵ a to na dřívější Ferdinandově třídě⁵⁰⁶ vedle evangelického kostela. Původně obchod s jižním ovocem spravoval Kabát a Špaček. Největší překážkou byl majitel domu, Žid Friedler. Dbal pouze na zvýšení příjmu ze svého domu a svém vlastním pohodlí. Nijak Lábkovy obchodnické začátky neusnadňoval, což Lábek ve svých pamětech kritizoval⁵⁰⁷. Na celkové výdaje měl Ladislav pouze 12 000 K. Finanční stránka ho neodradila od vysněného cíle. Chuť do podnikání i letité zkušenosti ho podporovali v jeho úsilí⁵⁰⁸. Velkou pozornost věnoval Lábek výlohám obchodu. Zaměřoval se na nevšední náměty. Výlohy Lábkova obchodu mnohdy proto vypadaly jako umělecké výstavy⁵⁰⁹. Dbal rovněž na reklamu svého obchodu. Krom jiného nechal tisknout plakáty⁵¹⁰ nebo vizitky. V pozdějších letech mu v této činnosti pomáhala i dcera Věnceslava.⁵¹¹

Slavnostní otevření proběhlo 1. září 1901. Pomocníci našel v sestře Marii. Novinkou obchodu měl být umělecký průmysl a starožitnosti⁵¹². Ladislav ani Marie nebyli připraveni na takový příliv žáků i jiných zájemců. Proto se Marie zhostila úkolu shánět potřebné zboží, které svázela tramvají z celé Plzně. Začáteční výdaje nabývaly nemalých rozměrů. Do začátku vypomáhali rodiče jak finančně, tak materiálně. Mezi první zákazníky patřil i první ředitel Uměleckoprůmyslového muzea, Josef Škorpil. K Lábkově překvapení skoupil většinu jeho

⁵⁰⁵ Viz. Příloha 24.

⁵⁰⁶ Co se názvů ulic týká, došlo zde hned k několika změnám. Proto se v průběhu studia můžeme v různých článcích sejit hned s několika z nich. Z tohoto důvodu uvádím pro upřesnění celý výčet. Ulice nesla od roku 1872 název Ferdinandova třída. Roku 1918 byla přejmenována na ulici Československých legií. V průběhu II. světové války (1943) byl název změněn na Heydrichstrasse. O osm let později byla známa jako Třída 1. Máje. Po pádu komunistického režimu (1989) byla v roce 1991 přejmenována na Klatovskou třídu.

AmP, AmP, Kartotéka změn názvů veřejného prostranství, Klatovská ulice AmP, Ladislav.

⁵⁰⁷ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 126.

⁵⁰⁸ V Praze v tiskárně „Politika“ si nechal zhotovit moderní typografické oznámení o zahájení činnosti. Sám navrhl rozměry polic a dalšího nezbytného nábytku. Výrobu provedla firma Lídl. Zboží dodala firma Fuchs.

⁵⁰⁹ Jedním z témat výlohy bylo například „*Jak se dříve psávalo*“.

⁵¹⁰ Viz. Příloha 25.

⁵¹¹ Rodiče ji jako dítka oblékali do kostýmu kašpárka. V něm chodívala, před zahájením přestavení, kolem divadla a rozdávala úsměvy i navštívenky.

Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábkova, leden – únor 2008.

⁵¹² Uměleckou keramiku zakoupil ve Svijanech – Podolí od firmy Granitan. Lidová keramika pocházela z Moravské ústředny v Brně.

starožitností. Lábek dostal strach ze ztráty svých „miláčků“, jak je někdy nazýval. Nejvzácnější předměty odnesl zpět domů. Od té chvíle prodával jen „podružné“ starožitnosti. Tím položil základy sbírek budoucího Národopisného muzea Plzeňska. Do obchodu začali chodit zájemci pro informace nebo cenné rady⁵¹³. Lábkův obchod byl výjimečný i po kulturní stránce. Scházeli se zde zájemci o starožitnosti, památky, historii.

Právě zde byly položeny základy Kroužku přátel starožitností v Plzni.

U zrodu stál Ladislav Lábek, Vratislav Kraus, učitel a člen Společnosti přátel starožitností v Praze, a Karel Treybal, městský úředník.⁵¹⁴

V následujících letech Lábek⁵¹⁵ pracoval ve svém obchodě, rozvíjel literární i kulturní dění v Plzni a věnoval se záchraně památek. Velkou kapitolu Lábkova života uzavřela I. světová válka. Po čtyřech letech začal opět úřednickou dráhu, věnovanou výhradně muzejní činnosti.⁵¹⁶

⁵¹³ Výjimkou byl „človíček“ z Petákova náměstí. Lábek ve svém rukopisu uvádí, že zřejmě neměl „všech pět pohromadě“. Lábka pravidelně navštěvoval v myslivecké uniformě. Do nekonečna kladl nejrůznější otázky. Andělská trpělivost došla, když lámanou češtinou předpověděl konec Lábkova obchodování. Ani po ostré výměně názorů se svými pochůzkami nepřestal a Lábka dál trénoval v obchodní diplomacii.

⁵¹⁴ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 136.

⁵¹⁵ Viz. Příloha 26.

⁵¹⁶ AmP, Ladislav Lábek, sign. 32e69, Můj život III, rukopis 1950, s. 138.

8 Velká válka pohledem L. L.

Ladislav Lábek odjel večerním vlakem dne 18. srpna roku 1914 v 11 hodin na ruskou frontu. Směr Halič. Týden před odjezdem ustaly poznámky v deníku. Věděl, že je jeho odchod se neodvratně blíží. Zřejmě již neměl zájem ani čas evidovat krásy kultury, zapsané ve tváři naší krajiny. Lábkův největší životní přítel, Zdeněk Wirth, odjel na frontu zhruba týden před ním. Loučili se spolu skrze řádky, jako by jim bylo dovoleno psát si naposledy. Snad i cítil, že jeho osud je zpečetěn. Lábek opouštěl domov se zlomeným srdcem. Pro člověka tak neobyčejně citlivého a obětavého, jako byl on, znamenala válka synonymum pro zoufalství i beznaděj. V denících Lábka často vyčteme záblesk naděje. Naděje spějící ke konci Velké války. Pročítáme-li myšlenky Ladislava Lábka, jeho korespondenci a deníky z let 1914 - 1918, prožíváme válečné okamžiky se sevřeným srdcem i zatajeným dechem. Doufáme spolu s ním. Lábek přežil všechny útrapy 1. světové války. Především díky tomu, že nebyl účastník válečné linie. Působil u „19. *Jufanterie v Truppen divisions kommando Proviantur*“ jako písař. Psychické následky ho provázely jako každého jiného. V denících Lábka nalezneme přesný postup jeho „*Jufanterie*“ s popisem okolí, hořících domů v úsvitu slunce i zoufání lidí bojujících o záchranu svých nejbližších či zřícených domovů. Dozvídáme se o nesnázích s doručováním pošty, jediného pojítka s domovem, dodávající vojákům sílu žít a vydržet. Ale i o běžných denních událostech jako zápolení s rychle se rozšiřující malárií, nesnesitelnou nepřízní počasí, nepřetržitým hladem i touhou po byt' jediném klidném spánku v alespoň relativním suchu a teple.

I ve válečném stavu však Lábek neustal ve své práci. Dál poskytoval „*zpravodajství*“ z oblasti národopisu, z všedností i nevšedností lidského života. Sbíral a odesílal národopisný materiál domů.

Odhadem jsou v Archivu města Plzně stovky dopisů, vzešlých i došlých a celkem čtyři osobní válečné deníky s podrobnými popisky a postřehy, vypovídajících o Lábkově prožitcích, usilovné práci i vývoji 1. světové války. Není sporu o tom, že takto rozsáhlé téma zaslouží více než několik stran. Věnujme ji tedy a větší pozornost v jiné práci (...) ⁵¹⁷

⁵¹⁷ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 37 - 40, karton LP 2159, osobní zápisník 1914 – 1918.

9 Závěr

Úvodní rozsáhlá kapitola dokladovala nemalý přínos Ladislava Lábka.

V počátcích mé bakalářské činnosti jsem zápolila s myšlenkou, na kolik zůstává v povědomí široké veřejnosti. Jednotlivými ukázkami článků jsem chtěla docílit obrazu, který zůstává v povědomí lidí. Během posledních několika let je Lábek, k nemalé úzkosti rodinných příslušníků, poněkud opomíjený. Jeho nesmírný vliv na kulturu Plzeňska však přetrvává dodnes a to nejen v památkách kolem nás, ale i v srdcích většiny Plzeňanů, což by byl pro Lábka, i přes jeho velikou skromnost, jistě hřejivým darem. Tím nejcennějším by však bylo pokračování v jeho odkazu – záchraně i obnově památek. Nejen památek pyšnicích se bohatou historií a návštěvností turistů, ale i těch, na první pohled možná méně turisticky zajímavé, za to významné.

Rodinné kořeny Ladislava Lábka je kapitola, v níž jsem se pokusila o souhrnnou představu, vyzdvižení rodinného prostředí – zázemí i vyvrácení tezí některých autorů vyplývajících z nevědomostí o Lábkově rodině. V důsledku vysoké úmrtnosti Ladislavových sourozenců a časté nemocnosti jsme na základě dopisů mohly vypožorovat velikou, pro dnešní generaci možná až přílišnou, pečlivost jeho rodičů, která mu však, s odstupem času, byla jen ku prospěchu. Jejich vřelý vztah se zrcadlí ve výchově Ladislavových dětí i dalších generací. Pro ucelení jsem proto uvedla i několik málo zmínek o Lábkově potomcích. Nechybí ani nástin starší generace – prarodičů Ladislava Lábka. Mimořádností sourozeneckých vztahů jsem se zabývala v samostatné kapitole. Není tedy třeba problematiku dále rozvádět. Uvedla bych jen, že ve vzájemných a přátelských vztazích setrvaly až do posledních dnů. Z hlediska utváření Lábkovi osobnosti je proto nezbytnou součástí mé práce.

Co se studijních let týká, už dříve jsem zmínila nesnáze spojené s dohledáváním potřebných údajů. Uvádím tedy pouze nástin studia v 1. a 2. ročníku *Obchodní školy královského města Plzně*. Kompletní jména vyučujících byla doplněna dle záznamů z třídních knih.

Vojenské službě jsem věnovala větší pozornost. Důvodem byla za prvé malá informovanost o této oblasti Lábkova života vůbec a za druhé skutečnost, že žádný z autorů do dnešní doby neuveřejnil okolnosti spojené s jejím výkonem i přes veliký vliv na Lábkovu psychiku. Na povrch se tak dostala i nepříjemná fakta. Z dnešního pohledu se nám Lábkův prohrěšek, podplacení vojenské služby, nemusí jevit tak závažný. Z pohledu dřívější doby, její atmosféry a sílícího národnostního uvědomění by byl verdikt možná poněkud odlišný. Je třeba ale podotknout, že nepatřil mezi výjimky. O vymanění se z vojenské služby usilovali

muži již odnepaměti. Jistě mu rádi tento docela malý prohřešek odpustíme. Skrze korespondenci rodičů jsem dále ucelila nejasnosti, otázky odvodu i citové rozpoložení Lábkovi rodiny v souvislosti s výkonem vojenské služby. Kapitulu považuji za stěžejní převážně z hlediska dalšího bádání v životě Lábka za Velké války.

Obchodnické počátky Ladislav Lábka, vycházející převážně z korespondence, nám poskytla nové poznatky, upřesnila některé úvahy a dodala prostor k zamyšlení, stejně jako ostatní kapitoly.

Velká válka pohledem L. L. byla z mého vyprávění vynechána. Důvodem toho bylo nalezení nových poznatků (množství osobní korespondence), které si zasluhují větší pozornost i prostor k rozvinutí.

S archivními materiály se mi pracovalo, nad očekávání, dobře.

Korespondence byla ve většině případů čitelná, obsahovala nepřeborné množství poznatků. Rukopisy Ladislava Lábka byly psány vždy zpětně, strojopisem. Stejně jako jiná díla i tato patří mezi slohově velice zdařilá. Vystižení atmosféry dané doby je natolik brilantní, že čtenář mnohdy stojí před otázkou, zda byly skutečně sepsány s letitým odstupem. Námět byl pro mne z hlediska bádání více než přínosný. Předně kvůli rozličnosti archivních pramenů a metod užívaných k jejich studiu, například rozhovory s rodinnými příslušníky. Součástí materiálů po Ladislavu Lábkovi jsou i reklamní letáky, vstupenky⁵¹⁸ a další zajímavosti z nejrůznějších výstav⁵¹⁹, cest a nejrůznějších akcí, poskytující prostor k bádání pro nejrozmanitější obory, například grafiku, národopis a další.

Osobnost Ladislava Lábka jistě zaujme další a další badatele, ať už z dnešní nebo budoucí generace. Jeho odkaz je vskutku veliký. Pro poznání naší historie, především oblasti národopisu, nám zanechal nepřeborné množství materiálů, oslovující nejednoho studenta či vědce. Přinejmenším mu patří veliké poděkování za jeho úsilí o dokumentaci života na Plzeňsku vůbec.

⁵¹⁸ Viz. Příloha 28.

⁵¹⁹ Viz. Příloha 29.

10 Seznam literatury a pramenů

1. BĚLOHLÁVEK, Miloslav – HOSTIČKOVÁ, Hana – PAICHL, Přemysl. Ladislav Lábek. In *Plzeňské medailony*. Plzeň, 2003. ISBN 80-86334-01-5.
2. BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínky na starou Plzeň. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9.
3. BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Význam Ladislava Lábka v plzeňské kulturní historii. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 65-73. ISBN 80-7247-031-0.
4. BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Minulosti Západočeského kraje 18*. Plzeň. 1982, s. 275-277. ISBN nepřiděleno.
5. BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Vzpomínka na Ladislava Lábka. In *Numismatické listy 32*, 1977, č. 2, s. 88-89. ISSN nepřiděleno.
6. BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností 65*, 1957, s. 46-47. ISSN nepřiděleno.
7. BROFT, Miroslav. *Vojenské dějiny Československa. 2*. Praha, 1986. ISBN 80-206-0056-6.
8. BUCHA, X. František. *K rodovým kořenům sourozenců Lábkových*. In *Plzeňsko 19*, 3. 4. 1992, č. 4, s. 38. ISSN 80-7211-053-5.
9. CK. Setkání s láskou. In *Plzeňsko 1*, č. 9., 13. 5. 1992, č. 9, s. 3. ISSN 80-7211-053-5.
10. ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. In *Časopis společnosti přátel starožitností 43-45*, 1946, č. 51-53, s. 141-142. ISSN nepřiděleno.
11. HLAVÁČEK, Ivan – KAŠPAR, Jaroslav – NOVÝ, Rostislav. *Vademecum pomocných věd historických*. 3. vydání. Praha, 2004. ISBN 80-7319-004-4.
12. KRAMAŘÍK, Jaroslav. Zemřel Ladislav Lábek. In *Národopisné aktuality 7*, 1970, s. 229-230. ISSN 0862-8351.
13. KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek osmdesátníkem. In *Český lid 49*, 1962, č. 2, s. 100-103. ISSN nepřiděleno.
14. KRAMAŘÍK, Jaroslav. Ladislav Lábek pětasedmdesátníkem. In *Numismatické listy 12*, 1957, č. 1, s. 208-209. ISSN nepřiděleno.
15. KŘEN Jan. *Konfliktní společenství Češi a Němci 1780 – 1918*. Praha, 1990. ISBN 80-200-0337-1.

16. KUNZ, Ludvík. Muzeologické dílo Ladislava Lábka 1915 – 1963. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998, s. 61-63. ISBN 80-7247-031-0.
17. KUNZ, Ludvík. Ladislavu Lábkovi k pětasedmdesátým narozeninám. In *Český lid* 44, 1957, č. 2, s. 46. ISSN nepřiděleno.
18. LÁBEK, Ladislav. Nástin praktické muzeologie. In *Sborník Západočeského muzea – Historie 7*. Plzeň, 1998. ISBN 80-7247-031-0.
19. LÁBEK, Ladislav. *Z historie plzeňského obchodu a průmyslu (Kulturní obraz 19. století)*. Plzeň, 1926. ISBN nepřiděleno.
20. MADEROVÁ, Marie – MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábka*. Plzeň, 2003. ISBN 80-239-1693-9.
21. MÍKA, Zdeněk. Pražský průmysl ve všeobecné výstavě roku 1891 a na Jubilejní zemské výstavě pražské obchodní a živnostenské komory 1908. In PEŠEK, Jiří (ed.). *Documenta Pragensia XII. Pražské výstavy a velké slavnosti*. Praha, 1995, s. 389-392. ISBN 0231-7443.
22. NOHEJLOVÁ, Emílie. Sedmdesát pět let ředitele Ladislava Lábka. In *Numismatické listy* 12, 1957, č. 1, s. 25. ISSN nepřiděleno.
23. Branná povinnost. In *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí* 4. Praha, 1891, s. 581-582. ISBN nepřiděleno.
24. Branný. In *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí* 4. Praha, 1891, s. 581-585. ISBN nepřiděleno.
25. PECHOUŠKOVÁ, Jana. Národní divadlo a Jubilejní zemská výstava v Praze. In PEŠEK, Jiří (ed.). *Documenta Pragensia XII. Pražské slavnosti a velké výstavy*. Praha, 1995, s. 365-388. ISBN 0231-7443.
26. PREISS, Pavel. Pětasedmdesátiny Ladislava Lábka. In *Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských* 126, 1957. ISSN nepřiděleno.
27. PREISS, Pavel. Sedmdesát pět let Ladislava Lábka. In *Zprávy památkové péče* 17, 1957, č. 1, s. 76-78. ISSN nepřiděleno.
28. PTÁČNÍK, František. Významní plzeňští rodáci. In *Plzeňský deník* 7, 2. 9. 1998, č. 1, s. 15. ISSN 1210-5139.
29. SEDLÁČEK, August – LIEBSCHER, Karel – LIEBSCHER, Adolf. *Hrady, zámky a tvrze Království českého 7, Písecko*. 3. vydání. Praha, 1996, s. 298. ISBN 80-85794-96-9.
30. ŠRAJBOVÁ, Magda. *Knihovna Ladislava Lábka (Seminární práce Státní vědecká knihovna Plzeň)*. Praha, 1996. ISBN nepřiděleno.

31. WIRTH, Zdeněk. Úvod. In *Minulosti Plzně a Plzeňska*. 1. díl. Plzeň, 1958, s. 5-6. ISBN nepřiděleno.
32. WIRTH, Zdeněk. Ladislav Lábek. In *Umění 14*. Praha, 1942 – 1943, s. 46. ISSN nepřiděleno.
33. Zákon č. 41, daný dnem 11. dubna 1889, jímž se zavádí nový zákon branný. In *Zákoník říšský pro Království České a země v radě říšské zastoupené*. 1889.

Internetové zdroje

1. Autor neuveden. *Jubilejní zemská výstava v Praze 1891*, 3. března 2008 [cit. 2008-3-3]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jubilejní%20zemská%20výstava_v_Praze_1891>.
2. SKALOVÁ, Alena. *Marie Lábková*, 7. listopadu 2003 [cit. 2008-3-3]. URL: <<http://lanius.kmp.plzen-city.cz/1.dell?rol~852>>.

Archivní prameny

1. AmP, Ladislav Lábek, karton LP 2156, 2159.
2. AmP, Ladislav Lábek, sign. č. 32e67, 32e68, 32e69, 373/2, 357/3, 373/3.
3. AmP, Sbírka úmrtních oznámení - domovské archy č. 277, 109, 268.
4. AmP, Národopis, karton. L 122.
5. AmP, Obchodní akademie, sign. č. 11a346, 11a349.
6. AmP, Spolkové oddělení, karton K 10, 31, 77.
7. AmP, Kartotéka změn názvů veřejného prostranství, Klatovská ulice.
8. Státní oblastní archiv v Plzni, Národní výbor Plzeň, č.j. VB-0017-52/02-1953, nezařazeno.
9. Ústav dějin umění, Akademie věd České republiky, Zdeněk Wirth, karton W 145.
10. Vzpomínky Věnceslavi Homolkové, dcery Ladislava Lábka, leden – únor 2008.
11. Vzpomínky Ludmily Láskové, vnučky Ladislava Lábka (dcera Bohumily Lábkové), leden – únor 2008.

11 Seznam příloh

Příloha 1: Otec

Příloha 2: Svatba rodičů

Příloha 3: Rodiče po letech

Příloha 4: Rodný dům v Brance

Příloha 5: Dům „*U Honzíků*“

Příloha 6: Dům v Divadelní ulici

Příloha 7: Obchod F. Lábka

Příloha 8: Rodinná vila

Příloha 9: Lábkovi

Příloha 10: Hrobka „*boží muka*“

Příloha 11: Svatba L. L.

Příloha 12: Sestry

Příloha 13: Korespondence – Anna

Příloha 14: Korespondence – Marie

Příloha 15: Korespondence – Božena, Anna

Příloha 16: L. L. v sokolském kroji

Příloha 17: Seznam vyučujících Ladislava Lábka

Příloha 18: Tabulka 1 – Obchodní akademie královského města Plzně

Vysvědčení L. L. 1895 – 1897

Příloha 19: L. L. na vojně

Příloha 20: Korespondence – otec

Příloha 21: Tabulka 2 – příjmů a výdajů na přelomu roku 1904/1905

Příloha 22: Dopis Zdeňku Wirthovi

Příloha 23: Korespondence – matka

Příloha 24: Obchod L. L.

Příloha 25: Plakát obchodu L. L.

Příloha 26: Mladý L. L.

Příloha 27: Vstupenka na Národopisnou výstavu v Praze v roce 1895

Příloha 28: Plán Národopisné výstavy v Praze v roce 1895

Přílohy

Příloha 1: Otec⁵²⁰

Příloha 2: Svatba rodičů⁵²¹

Příloha 3: Rodiče po letech⁵²²

⁵²⁰ Charakteristická fotografie přísného, ale milujícího otce Ladislava Lábka (dále jen L. L.). AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

⁵²¹ Svatba Kateřiny Ulčové a Františka Lábka v roce 1878. Tamtéž.

⁵²² Lábkovi rodiče po letech. Tamtéž.

Příloha 4: Rodný dům v Brance

Příloha 5: Obchod F. Lábka⁵²³

Příloha 6: Dům "U Honzíků"

Příloha 7: Dům v Divadelní ulici⁵²⁴

⁵²³ Fotografie obchodu Františka Lábka. AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

⁵²⁴ Příloha 4, 6, 7: Chronologicky řazená místa pobytu L. L. z přelomu 19. a 20. století.
AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32e67, Můj život I, rukopis 1950.

Příloha 19: Rodinná vila⁵²⁵

Příloha 9: Lábkovi⁵²⁶

⁵²⁵ Rodinná vila z roku dokončení stavby - 1922. MADEROVÁ, Marie – MAZNÝ, Petr. Plzeň očima Ladislava Lábkva. Plzeň, 2003. 80-239-1693-9.

⁵²⁶ Na rodinná fotografie ze 30. let. Horní řada: Anna a Vladimír Rosenbaumovi.

Příloha 10: Hrobka "boží muka"⁵²⁷

Spodní řada zleva: Marie Lábková, Ladislav Lábek, Kateřina Lábková, František Lábek, Ludmila Lábková, Božena Lábková. AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

⁵²⁷ Hrobka rodiny Lábků z roku 1930. Tamtéž.

Příloha 11: Svatba L. L.⁵²⁸

⁵²⁸ Svatba Ladislava Lábka a Ludmily Křížové ze dne 27. 9. 1922.
AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

Příloha 12: Sestry⁵²⁹

⁵²⁹ Na fotografii sestry L. L. zleva: Marie, Anna a Božena.
AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

Milý bratříčku!

Já blahopřiji Ti k Tvým milým
narodeninám, bys si byl hodně
radů a mnohokrát ještě slavil
své narodeniny, ale — mezi námi
ve štěstí a spokojenosti.

To jest nejvroucnější přání
Tvé milující sestry

Anný.

Drahý bratříčku!

Tento týden jsme měly ve škole
ovyrobě skla a Mexi jinými pracovníci
mimo škole přinesla nám ^{sklenář} ukázat po
dobrý halibek jakožto si vab sebou do
Prahy. Jest to při velmi vřelém
leska práce až přijdeš, bude ti v tom, vyl
pracovat. Posila se to až do Egypta
Siba te Annin

Příloha 13: Korespondence - Anna⁵³⁰

⁵³⁰ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/177, karton č. LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

LP 2156

Milovaný bratře!

Maminka Ti napsala očera tento dopis. Lekala s ním než přijde tatínek, jenž byl u strýčka, pře r, neb myslila, že bude také psát ti. On ale řekl, že Ti již sdělil o chci a tedy to dopisují sama. Nejvředněji pře maminka, věděb, jsi-li dobře klobát. Pak zda-li Ti oznámil tatínek, že ten pan malá chce sem ještě jednou přijít a ještě s jedním panelem. Nevíme, kdy přijdou. Inad až na svátky. Čádalý o to, prohlédnout si Tě věci. Také potom musíme porvat tu slečnu Leniškovou. A

My Ti budeme psát zas jvřstě. Teď musím již uzavřít dopis, neb se musím chystat do školy.

Libá Tě mnohokrát

Boa

uvřimná sestra

Marie
Srdčný pozdrav Liduše.

Příloha 20: Korespondence - Marie⁵³¹

⁵³¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/184, karton č. LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

• Podrobnějším obsahem.

Ještě stále shledána, olivová vyjádřena vyprávěním.

Plánuji vám dárkový výpomocník a znovu
na míchu, bytosti v rajské a dopomoci si
pat k bytosti naší a slávy!

Proč se přemýšlím, ani v přiblížení do-
pise, metoli to svým.

Vážený Ti líba

Pro vyprávění svého

Božena.

Káráda! Milý bratře

Sešva sokolka.

Příloha 16: Korespondence - Božena, Anna⁵³²

⁵³² AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/138, karton č. LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1905.

Příloha 15: L. L. v sokolském kroji⁵³³

⁵³³ Fotografie Lábka v sokolském kraji z 20. století.
AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

Vyučoval:

Kuřecké arithmetice	Václav Kostěel.
Účetnictví	Ředitel.
Korrespondenci české	Václav Kostěel
Korrespondenci německé	Václav Kostěel
Vauce obchodní	Václav Kostěel
Keměpiseu	D ^r Ant. Snajdauf.
Vauce o zboží	Frant. Hundrat
Vazyku českému	D ^r Ant. Snajdauf
Vazyku německému a)	Antonín Kostinec
b)	Petr Sedláček.
Pracím komptoinim	Ředitel.
Krasopiseu	Ředitel.
Číslopiseu	František Lytkiček
Vazyku francouzskému	D ^r Josef Horák.

V Kostěel
ředitel.

Příloha 17: Seznam vyučujících Ladislava Lábka⁵³⁴

⁵³⁴ AmP, Obchodní akademie, inv. č. 11a349, rukopis třídní knihy.

Obchodní akademie královského města Plzně Vysvědčení L. L. 1895/1896 a 1896/1897				
předmět	1. ročník		2. ročník	
	1. pololetí	2. pololetí	1. pololetí	2. pololetí
<i>mravní chování</i>	uspokojivé	zákonné	uspokojivé	uspokojivé
<i>pilnost</i>	dostatečná	nestálá	dostatečná	dostatečná
<i>kupecká aritmetika</i>	dostatečná	dostatečná	nedostatečná	nedostatečná
<i>účetnictví</i>	dostatečný	dostatečný		
<i>korrespondence česká</i>	dostatečný	dostatečný	dostatečný	dobry
<i>korrespondence německá</i>	dostatečný	dostatečný	dostatečný	dostatečný
<i>nauka obchodní</i>	nedostatečný	dostatečný		
<i>zeměpis obchodní</i>	dostatečný	dostatečný	dobry	dobry
<i>nauka o zboží</i>	nedostatečný	nedostatečný		
<i>jazyk český</i>	dostatečný	dostatečný	dostatečný	dostatečný
<i>jazyk německý</i>	dostatečný	dostatečný	dostatečný	dostatečný
<i>jazyk francouzský</i>	dostatečný	nedostatečný		
<i>práce komptoirní</i>	dobry	dostatečný	dostatečný	dobry
<i>krasopis</i>	dobry	dostatečný	dostatečný	dobry
<i>nauka o zboží a technologii</i>			nedostatečný	dostatečný
<i>zákonodárství směnečné, obchodní a živnostenské</i>			nedostatečný	dostatečný

Příloha 18: Tabulka 1 –Obchodní akademie královského města Plzně – Vysvědčení L. L. 1895 - 1897⁵³⁵

⁵³⁵ AmP, Obchodní akademie, inv. č. 11a349, rukopis třídní knihy, s. 12.
Amp, Obchodní akademie, inv. č. 11a346, rukopis třídní knihy, s. 23.

Příloha 19: Mladý L. L.⁵³⁶

⁵³⁶ Lábkovy fotografie z mladických let. Příloha 19 pochází zřejmě z roku 1913. AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

Příloha 20: L. L. na vojně⁵³⁷

⁵³⁷ Zachycení Lábka v době výkonu vojenské služby, z let 1904 – 1909.
AmP, Národopis, karton č. LP 122, rodinné fotografie L. L.

1/97

Phon 5/5-1904

LP 2156

Milý Ladislave!

Dnes nemohu ti dopřát,
míško zvláště strach ke
vojny honěná, vědomy sprisi
xam in konise a aj brida daveš
in plno in konise let kova to brida
vedit a holom se brida moel praxoody
yod me p. Dinka Mary Tobe ma zvlášt
prijdei k arudy brida k s' nob k hno.
kolij mu s' noelot jathy ti no brida
stodit Pac' ydolu mi Artoae lid' mi
potichij.

Přist' by starostij o se vypru onuzim
se brida mojnóto by si noly p' d'ole
noj mu s' noelot starfejme.

Příloha 21: Korespondence - otec⁵³⁸

⁵³⁸ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/97, karton č. LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy a Prachatic 1903 – 1904.

Tabulka osobních příjmů a výdajů na přelomu roku 1904/1905			
Položky	Rok		
	prosinec 04	leden 05	únor 05
Byt	10 K	34 K	22 K
Strava	22, 3 K	36, 4 K	31, 86 K
Přilepšení	2, 56 K	4, 78 K	5, 12 K
Knihy	9, 51 K	3, 975 K	9, 8 K
Obuv	0 K	0 K	3, 3 K
Šat	0 K	0 K	0 K
Holič	3,40 K	1, 44 K	1, 2 K
Pošta	1,91 K	3, 46 K	1, 11 K
Dráha	3,40 K	0 K	0 K
Tramvaj	0, 80 K	0, 44 K	0, 86 K
Mastné	0, 14 K	0, 16 K	0 K
Vstupné	0, 20 K	0, 50 K	0 K
Pohled	1, 04 K	2, 64 K	2, 32 K
Petrolej	0, 44 K	0, 44 K	2, 0 K
Prádlo	3, 50 K	4, 0 K	4, 0 K
Jiné	11, 72 K	9, 04 K	10, 58 K
Rodičům	50 K	40 K	50 K
Služné	140 K	140 K	140 K

Příloha 22: Tabulka 2 – příjmů a výdajů na přelomu roku 1904/1905⁵³⁹

⁵³⁹ Přehled osobního účetnictví mladého Lábka v době pobytu u Hadrholce v Praze. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 34, karton č. LP 2159, Osobní zápisník 1904 – 1905.

6.VI.22

Vážený a drahý příteli!

Toužil jsem očekávat dopis mým
 šrotu před tím a jsem rád že jsem se
 nedal sluhovati k nešťastné upokojení.
 Dobře jsem tušil že máte plně svou práci
 pro celku a nemůžete věnovat čas své
 jednání. Ale tím je to pro mne vzácný-
 ší požitok a blízkostě záměrů.

Společnost Lidových staveb je to věc
 těžší, ale zanedbám co je dá. Druhé číslo, které
 jest již v tisku nebude se příliš lišit, ale
 doufám že další spíše odpoví Vašemu přání.
 Měl jsem na myslu publikaci přírodních
 architektonických a fyzických architektury a s
 výměrami a podle určitého měřítko.
 Je-li podobný pracovník se v Olavě již
 zaměstnal a všechny věci měl zvláště ve věci
 materiálů, stěly z lásky k věci sbíral
 prosy lásky. Tím bychom bychom si jinde a
 v Olavě. Sliboval jsem Vám, že jsem
 nepřijímá šrotu, neboť jsem se ziska od
 své práce již měl dost. Ale doufám že
 to časem zdolan. Pošlel jsem překlad

záměrem již Ročenka. Jest to sítka,
 který jest měřicí polojce 1000 Kč
 že to je mnoho povolit nedá. Pro obsah článku
 možná se se do mne někdo pustí, ale nic.
 Očekávám, že v první řadě řekne, že je vše
 čase přejet od konstruktování fází ke projekci
 architektury a postování. Vyzkoušejte, jak
 zejména problémy a stáje se procesy řešit.
 U mne jižti nezáleží zástupcem, li co
 do míry na lidové umění, poněkud
 odchylit hledisko, nežli je vaše, ale však
 to čis správi a systému se zro. Hlavně nic
 když co se tvrdí a hájí, jde z hlubokého
 přesvědčení a není sarkastickým. Tu lze
 čísti zájemně každý mžek.

Ukážu obrázky z pamínám si
 na předmlouvě o čes. škole. Druhé a v Olavě
 Vážněl jsem doum tak lidové věci
 své povrchu a hloubce, to vše když
 lidové žral a před nedá na svého dobrého
 přítele dopustit. To je věda, kterou
 gické a je jsem získal hájení zádostí-
 mínění se pokus Mch + Gtha, kteří
 se chystali. Blahbři mi Kuvárista. Doum

To doum jižti mohlé uveřejnit, ale jest mne
 poněkud lhostejní. Od téhle jsem to osávně osávně
 vel a bolilo - i bolí mne jako chování
 doum

Drahý příteli, naše chaloupka postu
 a doufám že za měsíc bude pomalu
 hotova. Jsem žádost na vás, usudek a
 vede mluvit uhasové stoby, který při
 klidám, postu, požádá k posouzení mluvit
 porovnětější.

A co Vám jako mluvit nepřehledným
 příteli musím přesvědčit (že to doum
 jen pod a i stoby) že jsem si po naší zemi
 hová a to do Olavě postu, chvilu ale
 mile pracovišti, postu a to, mne stát
 že doufám že mluvit těch sedm P a
 mluvit jižti o mluvit vše. Dej dík aby vše
 dopadlo tak, jak si představuji, a abych
 za své státi učinil i ji státi a
 vyšel na světě jedlu dobrý státi
 své přes Olavě. Rozumí se samozřejmě
 že státi větší pečl chystám a doblim svoje
 mluvit. To je záměr všem předst
 mluvit, kteří jest pouze pro vás a mluvit

Příloha 23: Dopis Zdeňku Wirthovi⁵⁴⁰

⁵⁴⁰ Dopis Ladislava Lábka Zdeňku Wirthovi. Ústav dějin umění, Akademie věd ČR, Wirth, karton č. 145, 6. 6. 1922.

Praha 15 čerence 1908

inv. 1/184

LP 2156

Mij drahý synu!

Tisíkrát Ti děkuji za tu radost
kterou mně spůsobil. Nemohu
jen já se radovat ale i Ty sám
s krásného čistého daru Tvého.
Věru že nevím kolik by si našel
podobného muže mladého, by
se Tobě v Tvé činnosti vyrovnal.
Kdo si přeje takovou umělnou
práci musí to dost zaplatit
a přece tak netěšit jako vlastní.
Těbe přijmí vroucí můj pliz
na něžné srdce přání Tvé.

Snad ani nexasluhuji tak velké
usnání, ale co týče se Vás mluvím
si pravdu, neboť jsem vyhovoval
Vás s největším seberopřením.
Toužebná síly mě byli ohroženy
neklasem předci, silil mě Bůh
a velká láska k Vám.

Příloha 24: Korespondence - matka⁵⁴¹

⁵⁴¹ AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 1/184, karton č. LP 2156, Dopisy rodičů do Prahy 1907 – 1908.

Příloha 25: Obchod L. L.⁵⁴²

Příloha 26: Plakát obchodu L. L.⁵⁴³

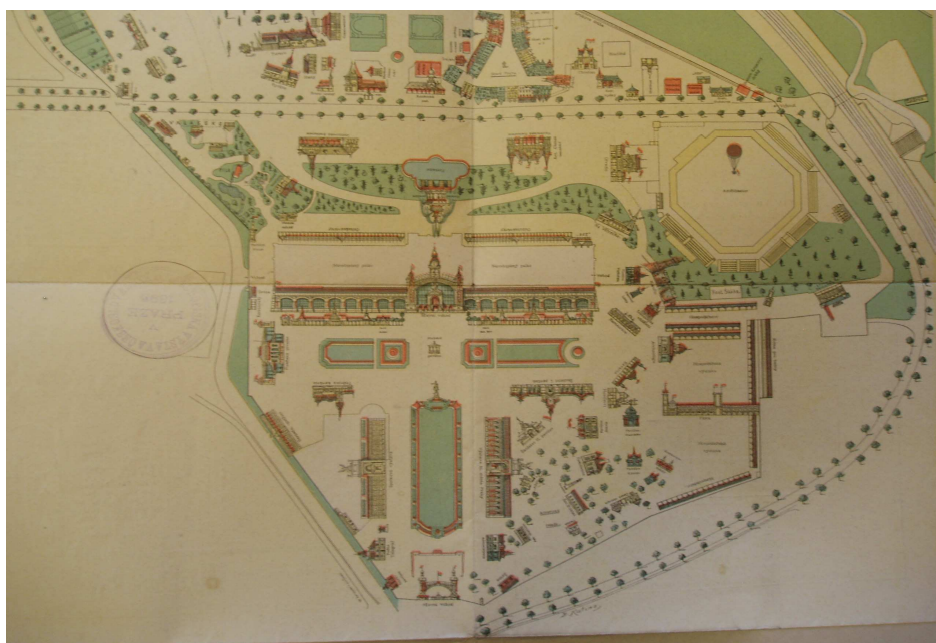
⁵⁴² Fotografie Lábkova obchodu, věhlasných výkladních skříní, počátku 20. století.

MADEROVÁ, Marie – MAZNÝ, Petr. Plzeň očima Ladislava Lábka. Plzeň, 2003. 80-239-1693-9.

⁵⁴³ Plakát Lábkova obchodu z roku 1909. AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 32e69, Můj život III, rukopis 1950.

Příloha 27: Vstupenka na Národopisnou výstavu v Praze v roce 1895

Příloha 28: Plán Národopisné výstavy v Praze v roce 1895⁵⁴⁴

⁵⁴⁴ Příloha 27 – 28: AmP, Ladislav Lábek, inv. č. 373/3, Vzpomínka na Národopisnou výstavu v Praze 1895, rukopis.

12 Resumé

Life and Work of Ladislav Lábek is a work about a significant patriot who dedicated his life to museums, collecting and culture. It describes early years of Ladislav Lábek from his birth (1882) to the World War I (1914), his work and significance.

The first chapter is mainly about Lábek's work and personality seen the memories of Labek's friends and colleagues. It reflects respect and admiration for his work.

The second chapter presents the oldest history of Labek's family, his brothers and sisters, their homes and his own family and children.

Correspondence of Sisters and other letter's of Labek's family have not been used in any article or book yet. Until now there has been an invincible problem for some authors to write how many brothers and sisters Lábek had; PhDr. Marie Maderová or František X. Bucha. This chapter describes the spirit of the time through the eyes of Lábek's young sisters, about their dreams, wishes and family relations. Thanks to these letters we can get in to the privacy life of Labek's family.

The Study Years are about Labek's interests during school years, about his success and failures, marks, teachers who influenced him and also about knaverils in his life. This is the first time that a scientific treatise was written have written about Ladislav Lábek and used information from class registers of the school where Lábek studied.

More attention is paid to *Military Service*. It is one of the most important chapter for the study of Lábek's life in the time of the World War I. No authors have written about this part of Lábek's life in so many details yet.

Lábek's apprentice years were described by PhDr. Miloslav Bělohlávek. In his book he wrote only about apprentice service which Lábek spent in Pilsen. For his work Bělohlávek used only Lábek's manuscript of memories. *Life and Work of Ladislav Lábek* is about all parts of Lábek's apprentice service which he spent in Pilsen, Karlovy Vary and Prague.

Many articles have been written about Lábek so far but no book describing his whole life.

Life and Work of Ladislav Lábek is a work which emphasises his early years. It is written mainly on the basis of the correspondence of Lábek's parents and sisters and Lábek's manuscript *My Life* from the year 1950, memories of his daughter Věnceslava Homolková and grand daughter Ludmila Lásková.

This work introduces Lábek how we have not known him yet.